2025

AYDIN VALİLİĞİ

ve

AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

Geçmişten Geleceğe Aydın Sempozyumu

13-14-15 KASIM 2025

Bildiri Özetleri

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KIRAN ELKOCA - Dr. Öğr. Üyesi Okan ARSLAN

ISBN: 978-625-97469-8-2

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları No: 154

GEÇMİŞTEN GELECEĞE AYDIN SEMPOZYUMU 13-14-15 KASIM 2025 BİLDİRİ ÖZETLERİ

Editörler
Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KIRAN ELKOCA - Dr. Öğr. Üyesi Okan ARSLAN

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

e-ISBN: 978-625-97469-8-2

© 2025 — Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları

Tüm hakları saklıdır.

Bu eserin, herhangi bir bölümü, görselleri veya tamamı; yayıncının önceden alınmış yazılı izni olmaksızın elektronik, dijital, mekanik, fotokopi, kayıt ya da benzeri yöntemlerle çoğaltılamaz, dağıtılamaz, veri tabanlarında saklanamaz veya dijital ya da basılı ortamda yayımlanamaz.

Bilimsel ve akademik çalışmalarda kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.

Yayınevi : Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Dijital Yayın (e-Kitap) : 2025

Onursal Başkanlar

YAKUP CANBOLAT
AYDIN VALİSİ

PROF. DR. BÜLENT KENT
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Ahmet TOKSOY

Prof. Dr. Ethem AKTÜRK

Prof. Dr. Süleyman AYPAK

Prof. Dr. Gülengün TÜRK

Doç. Dr. Kemal Ramazan HAYKIRAN

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KIRAN ELKOCA

Dr. Öğr. Üyesi Okan ARSLAN

Sempozyum Bilim Kurulu

Prof. Dr. Cengiz ÖZARSLAN
Prof. Dr. Cemal İYEM
Prof. Dr. Erkan SALAN
Prof. Dr. Bertan AKYOL
Prof. Dr. Mücahit AVCİL
Prof. Dr. Ahmet TOKSOY
Prof. Dr. Aslı YORULMAZ
Prof. Dr. Atakan KOÇ
Prof. Dr. Ayden ÇOBAN
Prof. Dr. Aysun Sarıbey HAYKIRAN
Prof. Dr. Aytül UÇAK KOÇ
Prof. Dr. Aziz AVCI
Prof. Dr. Berfin KART TEPE
Prof. Dr. Cesur EKİZ
Prof. Dr. Cihan ÖZGÜN
Prof. Dr. Deniz ÇOBAN
Prof. Dr. Dinçer BİLGİN
Prof. Dr. Emine Didem EVCİ KİRAZ
Prof. Dr. Filiz ABACIGİL
Prof. Dr. Filiz ADANA
Prof. Dr. Göksel ARMAĞAN
Prof. Dr. Gülengün TÜRK
Prof. Dr. Güneş ERDOĞAN
Prof. Dr. Hatice Seher BENLİOĞLU
Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEN
Prof. Dr. Işıl SÖNMEZ
Prof. Dr. İbrahim ÇAKMAK
Prof. Dr. İnci EGE
Prof. Dr. İnci ERHAN
Prof. Dr. Kayhan DELİBAŞ
Prof. Dr. Mehmet Nedim DOĞAN
Prof. Dr. Murat AYDAŞ
Prof. Dr. Murat BOYACIOĞLU
Prof. Dr. Murat ÇEKİLMEZ
Prof. Dr. Olcay ÜZENGİ AKTÜRK
Prof. Dr. Oral YAĞCI
Prof. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU
Prof. Dr. Osman Nuri ÖZDOĞAN
Prof. Dr. Özkan EREN
Prof. Dr. Selçuk HAZIR
Prof. Dr. Serkan BAKIRCI
Prof. Dr. Sultan BAYSAN
Prof. Dr. Tanju DEMİR
Prof. Dr. Tuncay Ercan SEPETCİOĞLU
Prof. Dr. Tuncay SAYGIN
Prof. Dr. Turhan KAÇAR
Prof. Dr. Yavuz KILIÇ
Doç. Dr. Hasan ERDOĞAN
Doç. Dr. Ali BİLGENOĞLU
Doç. Dr. Aydın ERÖN
Doç. Dr. Bülent ÇELİK
Doç. Dr. Gürkan GÜNAYDIN
Doç. Dr. Mustafa AKKAYA
Doç. Dr. Müslüme GÜNEŞ
Doç. Dr. Nihal TAŞKIRAN
Doç. Dr. Olcay YAPUCU PULLUKÇUOĞLU
Doç. Dr. Osman ÜLKÜ
Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK
Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KIRAN ELKOCA
Dr. Öğr. Üyesi Günver GÜNEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BAŞARAN
Dr. Öğr. Üyesi Sermin AĞRALI ERMİŞ

ÖNSÖZ

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Aydın, sahip olduğu kültürel miras, tarihî birikim, doğal zenginlikler ve üretim potansiyeliyle Anadolu'nun en seçkin şehirlerinden biridir. Antik çağlardan günümüze uzanan çok katmanlı geçmişi, bereketli toprakları, tarım ve hayvancılıktaki köklü geleneği, turizm olanakları ve toplumsal çeşitliliğiyle Aydın, bilimsel açıdan ele alınmayı ve çok yönlü olarak değerlendirilmeyi hak eden güçlü bir kent kimliğine sahiptir. Bu bağlamda, Aydın'ın geçmişini anlamak, bugününü doğru okumak ve geleceğine yönelik sağlıklı bir vizyon ortaya koymak, disiplinlerarası bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır.

Bu anlayıştan hareketle, Aydın Valiliği ile Aydın Adnan Menderes Üniversitesi iş birliğinde; Fen, Sağlık ve Sosyal Bilimler Enstitülerinin koordinasyonunda 13–14–15 Kasım 2025 tarihlerinde düzenlenen "Geçmişten Geleceğe Aydın Sempozyumu", Aydın'a ilişkin bilimsel çalışmaları bir araya getiren önemli bir akademik etkinlik olmuştur. Yirmi farklı üniversiteden alanında uzman araştırmacıların katkılarıyla gerçekleştirilen sempozyumda; tarih, arkeoloji, tarım, sağlık, turizm, ekonomi, sosyoloji, kültür ve çevre başta olmak üzere pek çok alanda sunulan bildiriler, Aydın'ın çok boyutlu yapısını bilimsel bir zeminde tartışmaya açmıştır. Üç gün boyunca yoğun bir akademik etkileşime sahne olan bu etkinlik, kentin toplumsal belleğine ve akademik literatürüne değerli katkılar sunmuştur.

Elinizdeki bu kitap, söz konusu sempozyumda sunulan bildirilerin özetlerini bir araya getirerek, Aydın üzerine yapılmış güncel bilimsel çalışmaların izini sürmeyi amaçlamaktadır. Kitabın, araştırmacılar için önemli bir başvuru kaynağı olmasının yanı sıra; yerel yöneticilere, sivil toplum kuruluşlarına ve konuya ilgi duyan tüm okuyuculara Aydın'ın geleceğine dair yeni düşünce ve projelere ilham vereceğine inanıyoruz. Bu vesileyle sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen tüm kurum ve kuruluşlara, akademisyenlere ve katkı sunan paydaşlara teşekkür ediyor; bu eserin Aydın'a ve bilim dünyasına hayırlı olmasını diliyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KIRAN ELKOCA

Dr. Öğr. Üyesi Okan ARSLAN

İçindekiler

Onursal Başkanlar i

Sempozyum Düzenleme Kurulu i

Sempozyum Bilim Kurulu ii

ÖNSÖZ iii

1. Bildiri Özetleri 1

Coğrafi İşaretin Stratejik Gücü: Aydın İnciri Örneğinde Tarım, Kimlik ve Kalkınma - İlknur KARAÇAYIR 2

Cihanoğlu Külliyesi'nin Din Eğitimi Açısından Önemi - Yakup KAYA 3

Büyükşehir Belediyelerinin Dezavantajlı Gruplara Yönelik Hizmetleri: Tr32 Bölgesi Örneği - Cansu Çelik, Fatma Neval GENÇ 4

Dedebağ Dedesi'nin Toplumsal Hafızadaki Sürekliliği; 743 Yıllık Bir Hayır Geleneği - Bircan KAYACAN 7

Demokrat Parti Döneminde Türkiye'de Yapılan Genel Seçimler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Seçilen Aydın Milletvekilleri - Ali BİLGENOĞLU 8

Kent Belleğinde Bir Lider: Adnan Menderes'in Aydın'daki Mekânsal Temsili - Mine GERGÜN, Mehmet DUYAR 9

Mübadele ve Aydın'a İskan Edilen Mübadiller - Tuncay Ercan SEPETCİOĞLU 10

Aydınlı bir Siyaset ve Hukuk Adamı Nahit Menteşe: Siyasi Yaşamı ve Aydın'a Hizmetleri - Bahar İZMİR 11

1243 Kösedağ Savaşı ve Batı Anadolu'da Türkmen Yapılanması - Ahmet TOKSOY 12

Sultanhisar: Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivinden Nostaljik Bir Bakış - Eminalp MALKOÇ 13

Der Saadet Ticaret Odası Gazetesi'ne Göre Aydın Sancağı'nda Ticaret (1885-1923) - Hilmi ANAÇ, Burcu TUNA 14

Aydınlı Filozof İskender Aphrodisias'ın Felsefesinde Duyu ve Algı - Rıza Tevfik KALYONCU .15

Aydın'da Kültürel Belleğin Kahveci Bilal Ağa Konağı (AYTO Kültür Evi) Üzerinden Değerlendirilmesi - İlknur KARAÇAYIR, Mükerrem KÜRÜM 16

Menderes Nehri'nde Seyr-i Sefain: 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Nehrin Tathir, Islah ve Ulaşım Projeleri - Uğur AVCI 17

Miletli Anaksimandros'ta İnsanın Kökeni Sorunu - Berfin KART TEPE 18

Güzelhisar'lı Kara Çelebi Mehmed Efendi'nin *Tefsîru Sûreti'l-Fâtiha ve Yâsîn* Adlı Risalesinde İrfanî Boyut - Muhammet ÇOL 20

İskender Afrodisî'nin Klasik Dönem Meşşâî İslam Filozoflarına Etkisi - Mustafa KOÇAK 22

Tarih Öncesi Dönemde Aydın - Nihal AKILLI 23

Pinus Pinea L. ve Koçarlı-Aydın - Baris KARA, Zeynep ÇALIK 24

Aydın Kadın Girişimciler Profili Araştırması - Fatma Neval GENÇ 25

Milli Mücadele'de Yörük Ali Efe ve Ese Efe - Şahin Efe YILMAZ 26

Mora İsyanı Sırasında Aydın - Yasin Özdemir 27

Yılancı Burnu Höyüğü'nün Batı Anadolu Arkeolojisindeki Önemi - Mustafa ÜZÜMCÜ 28

Çakırbeyli Çiftliğinden Başbakanlığa Aydınlı Bir Liderin Portresi: Ali Adnan Menderes (1899-1961) - Sedef BULUT 29

Aydın Yöresi Bazı Büyüsel Halk İnanışlarına Analitik Yaklaşım - Alparslan SANTUR 30

Sicil Kayıtlarına Göre 19. Yüzyılda Aydınlı Gayrimüslim Osmanlı Memurları - Anıl GÖÇ 32

Sağlık Turizmi Kapsamında Aydın'ın Jeotermal Kaynakları ve Sağlığa Yararları - Ayla ÜNSAL 33

Aydın İlindeki Hayvan Kaçakçılığı Medya Haberlerine Yansıması - Yasin SARIKAYA.....34

Aydın Nysa Antik Kenti Sütunlu Caddesi Konservasyon Restorasyon Çalışmaları - Muhammed DİLER 35

Somut Olmayan Kültürel Mirasımız Ahilik Geleneğinin Karacasu'daki Son Temsilcileri: Sırada Hangi Geleneksel El Sanatımız Var? - Hüseyin Önlem ERSÖZ, Filiz GÜLSEVİN ERSÖZ 36

Aydınlı Bir Siyaset Adamı İsmet Sezgin: Hayatı ve Aydına Hizmetleri - Süleyman SİNİN 37

Aydın'da Yerel Seramik Üretimi ve Sürdürülebilir Kültürel Miras Kapsamında İki Yeni Müze Önerisi - Aynur CİVELEK 38

Bir Osmanlı Kazasında İslam Mektepleri: XIX. Yüzyıl Ortasında Ödemiş Örneği - Berna TORKAK 39

Ölüm, Ruh ve Müzik: Seikilos Yazıtı Üzerinden Antik Yunan'da Dinî Müzik Algısına Dair Bir Okuma - İrfan YİĞİT.....40

Bir Âyanın Ardında Bıraktıkları: Cihanzâde Mustafa Ağa ve Osmanlı Taşrasında Maddî Kültür - Metin AYDAR 41

Bir İdari ve Ekonomik Coğrafya İncelemesi Örneği Olarak Aydın İli - Dr. Nazmi KÜÇÜKYAĞCI, Aziz AZMAN 42

XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Aydın Sancağındaki Mukataa İdaresi - Bülent ÇELİK 43

Kültürel Bir Miras Alanı Olarak Aydın ve Çevresinde Devecilik - Devrim ERTÜRK 44

Miletli Filozof Aspasia - Aysun GÜR 46

Dünya'da ve Türkiye'de İncir Tarihi ve Ekonomisi - Duygu ÇITAK BİROL 47

II. Meşrutiyet Sonrasında Aydın Vilayeti'nde Jandarmanın Yeniden Yapılandırılması - Edip UZUNDAL.....49

Emir Timur'un Aydın ve Çevresine Yönelik Politikaları - Neslihan DURAK 50

Antik Çağda Aydın ve Yöresinde Yaşamış Matematikçiler - Erdal ÖZYURT.....52

Eski Futbolcularının Gözüyle Aydınspor Kulübünün Tarihine Psikososyolojik Bir Bakış - Ersin AFACAN, Pero Duygu DUMANGÖZ 53

Etlik Piliçlerde Tarımsal Yan Ürünlerin Odun Talaşına Alternatif Altlık Olarak Oksidatif Yanıt Parametreleri Açısından Değerlendirilmesi - Miray AYKOÇ GÖÇER, Engin Furkan DERDİYOK, Ece KOÇ YILDIRIM 55

Uluslararası İlişkiler ile Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras İlişkisi: Aydın Örneği - Günnur Tuba TÜRKSAVAŞ.....56

Aydın'ın Gizemli Hazinesi: Aydın Gaşağı'nın (*Rhaponticoides mykalea*) Dünü, Bugünü ve Geleceği - Özkan EREN Yelda EMEK 58

Evliya Çelebinin Işığında Aydın Livasının Gastronomi Potansiyeli - Düriye GÖNEN KAYA 60

Medyada Latmos: Kültürel Mirasın Temsili - Begim ZHOLDUBAİ KYZY.....62

Antrenör Bakış Açısıyla Hemsball Sporu: Aydın İli Örneği - Meltem IŞIK AFACAN 63

Kuşadası Yüzey Araştırmaları Işığında Thebai - Merve Sultan ÇAKAN 65

Aydınlı Yazardan Ödüllü Bir Hikâye: Samim Kocagöz'ün Sam Amca Hikâyesi - Ferda ATLI ...67

Adnan Menderes'in Aydın Günleri - Günver GÜNEŞ 68

Bir Doğal Afet Olarak Aydın'da Yaşanan 1941 Seli ve Doğal Afet Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi - Hakan YAŞAR 70

İmparatorluktan Cumhuriyet'e Aydın'da Pazar Tartışması (1839–1950) - Hilmi ANAÇ 71

Miletoslu Hekataios: Tarihin ve Coğrafyanın Öncüsü - Hüseyin ÜRETEN 72

Aydın Milletvekili Mehmet Reşit Özarda'nın Yasama Faaliyetleri - İbrahim Halil TANIK 73

Aydın Belediyelerinin Deprem Politikalarının Analizi - İrem Sıla ŞEN, İlyas SEYREK 74

Karagöz Karikatürlerine Göre Aydın'da Millî Mücadele - Makbule SARIKAYA.....75

Aydın Adının Menşei ve Aydın Bey - Kemal Ramazan HAYKIRAN.....76

Kolektif Belleğin İnşası: Adnan Menderes Demokrasi Müzesi Örneği - Mehmet GÖKDOĞAN 77

Pamuğun Dünü Bugünü - M. Koray ŞİMŞEK.....79

Aydın Ovası'nda Osmanlı Tarımının Dönüşüm Hikâyesi: Pamuk Ve Tütünle Yükselen Yeni İktisadi-Sosyal Yapı - Mehmet BAŞARAN.....81

Tralleis'in Tarihi Coğrafyası - Murat AYDAŞ 83

Bir Tarım Ürünü ve Ekonomik Dayanışma Örneği: Osmanlı Döneminde Aydın İncir ve Himaye-i Zürra Şirketi - Mustafa DAĞ 84

Tralleis Antik Kenti Hamam-Gymnasium Kompleksi'nde Bulunan Dokuma Tezgâhı Ağırlıkları - Nihan AYDOĞMUŞ 86

Miletoslu Dionysios: Tarihin Kayıp Sesi - Nuriye KÜLAHLI.....87

Geçmişten Geleceğe Aydın'da Şifa: Aydın İli Sağlık Turizmi Potansiyelinin Swot Analizi - Sezer DUMAN, Ahu YAZICI AYYILDIZ 88

Scalanova'dan Kuşadası'na: Görsel Malzemeler Işığında Bir Liman Kentinin Mekânsal ve Kültürel Dönüşümü - Özlem BOSTANCI 90

Çakırbeyli-Küçüktepe Höyük'te Aydın'ın Ön Tarihi - Özlem TÜTÜNCÜLER 92

Toplumsal Bellekte Aydın İli ve "Aydınlı" İmgesi - İsmail ABALI.....93

Aydın Bölgesinde Kum Havuzu Bulunan Parklarda Zoonoz Helmintlerin Yaygınlığının Belirlenmesi - Tayfun ŞAHİN, Süleyman AYPAK, Hüseyin Bilgin BİLGİÇ.....94

Erken Cumhuriyet Döneminde Söke'de Ziraat ve Hayvancılığa Dayalı İktisadi Hayat - Ünal ÜSTÜNDAĞ 96

Aydınoğulları Beyliği Döneminde Tıp ve Tebâbet Çalışmaları: Hekim Hacı Paşa (1334 / 1424) Örneği - Yasemin ÖZKAN, Mustafa GÜNEŞ 97

Aydın'ı Tanıtan Güç: Hemşehri Dernekleri - Halil APAYDIN.....99

Aydın 7 Eylül Kurtuluş Bayramı Kutlamaları ve İncir Bayramı - Mehmet ÖZÇAKIR.....101

2. Poster Özetleri.....102

Atça'da Osmanlı Dönemi Camileri: Tarihsel, Toplumsal ve Mekansal Bir İnceleme - Ahmet HAN.....103

Miletos: Filozoflar ve Alimler Kenti - Nuriye KÜLAHLI, Hüseyin ÜRETEN.....105

Aydın'da Helvacılık Geleneği: Geçmişten günümüze tatlı bir miras olan helvacılığın tanınırlığının araştırılması - Zehra GENÇSOYLU, Asil Nadir MISTIK, Safiye TÜLAY 106

Eğitsel Bir Şehir Serüveni: Monopoly Aydın - Emre Can BARDAK, Mine DEMİR TÜRK.....107

1. Bildiri Özetleri

Coğrafi İşaretin Stratejik Gücü: Aydın İnciri Örneğinde Tarım, Kimlik ve Kalkınma

İlknur KARAÇAYIR[1]

Özet

Tarımsal temelli yöresel ürünlerin kimlik inşasındaki rolü, yalnızca gastronomik bir zenginlik olarak değil aynı zamanda toplumsal belleğin sürekliliği, bölgesel kalkınma dinamiklerinin güçlenmesi ve uluslararası tanıtım etkinlikleri açısından da stratejik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda hem Türkiye hem de Avrupa'da coğrafi işaret tesciline sahip olan Aydın İnciri, tarihsel değeri, tarımsal üretim kapasitesi ve toplumsal- kültürel temsiliyet boyutuyla özgün bir örnek şeklinde öne çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Aydın İnciri'nin tarım ve kültürdeki yeri, tarihsel gelişimi ve bölgesel kalkınmaya katkısı ele alınacaktır. Ürünün ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımına yönelik yürütülen çalışmalar, coğrafi işaret mekanizmaları çerçevesinde değerlendirilecek; elde edilen başarıların yanı sıra karşılaşılan güçlükler de tartışılacaktır. Ayrıca Aydın İnciri'nin yerel mutfak kültüründeki işlevi, geleneksel festivaller aracılığıyla toplumsal kimliğin aktarımındaki yeri ve "yerel ürün–yerel kimlik" ilişkisi bağlamında bölge halkının geçim kaynaklarının çeşitli hale getirilmesi, ekonomik kalkınma dinamiklerinin güçlenmesi ve kültürel belleğin sürekliliği konularına yaptığı katkılar analiz edilecektir.

Sonuç olarak bildiride, Aydın İnciri'nin yalnızca bir tarımsal ürün değil aynı zamanda ekonomik kalkınma, toplumsal bellek ve uluslararası tanıtım açısından stratejik bir değer taşıdığı ortaya konulacaktır. Böylelikle, Aydın İnciri örneğinde coğrafi işaretli ürünlerin, tarıma dayalı yerel kalkınmanın ötesinde kültürel diplomasi aracı olarak ta işlev gördüğü vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydın İnciri, toplumsal bellek, coğrafi işaret, yöresel ürün, yerel kalkınma

The Strategic Power of Geographical Indication: The Case of Aydın Fig in Terms of Agriculture, Identity, and Development

Abstract

The role of agricultural-based local products in identity construction is strategically significant not only as a gastronomic richness but also in terms of the continuity of social memory, strengthening regional development dynamics, and international promotional activities. In this context, the Aydın Fig, which is registered as a geographical indication in both Turkey and Europe, stands out as a unique example with its historical value, agricultural production capacity, and socio-cultural representation dimension.

This study will discuss the place of Aydın Fig in agriculture and culture, its historical development, and its contribution to regional development. The promotional activities carried out for the product at both national and international levels will be evaluated within the framework of geographical indication mechanisms; the challenges faced as well as the successes achieved will also be discussed. Furthermore, the function of Aydın Fig in local culinary culture, its role in the transmission of social identity through traditional festivals, and its contributions to diversifying the livelihoods of the local population, strengthening economic development dynamics, and ensuring the continuity of cultural memory in the context of the "local product-local identity" relationship will be analyzed.

In conclusion, the presentation will reveal that Aydın Fig is not only an agricultural product but also carries strategic value in terms of economic development, social memory, and international promotion. Thus, it will be emphasized that geographical indication products, exemplified by Aydın Fig, also function as tools of cultural diplomacy beyond agricultural-based local development.

Keywords: Aydın Fig, social memory, geographical indication, local product, local development

[1] Uzman Arkeolog, Ar-Ge ve Proje Uzmanı, Aydın Ticaret Odası, ilknurkaracayir@hotmail.com

Cihanoğlu Külliyesi'nin Din Eğitimi Açısından Önemi

Yakup KAYA[2]

Özet

Aydın şehir merkezindeki Cihanoğlu Külliyesi, 1170/1756-57'de Cihanoğulları ailesinden Abdülaziz Efendi tarafından inşa edilmiştir. Cami, medrese, türbe-sebil ve bir çeşmeden oluşan külliye, Osmanlı klasik üslubu ile barok etkilerini birleştiren özgün mimarisiyle dikkat çeker. Ancak külliye sadece mimari bir eser değil, aynı zamanda 18. yüzyıldan itibaren bölgedeki din eğitiminin sürekliliğini sağlayan önemli bir merkezdir. Osmanlı'da külliyeler, ibadet ve eğitim kurumlarını bünyesinde barındırarak toplumsal işlevler üstlenirdi. Cihanoğlu Külliyesi de bu geleneğin Aydın'daki önemli temsilcilerindendir. Caminin ibadet mekânı dışında medrese bölümü, öğrencilere Kur'an, fıkıh, tefsir ve kelam derslerinin verildiği bir eğitim ortamı işlevi görmüştür. Böylece külliye, dinî bilgilerin aktarılmasında ve dini-sosyal kimliğin oluşumunda rol oynamıştır. Cami, ders halkalarının kurulduğu ve halka açık sohbetlerin yapıldığı bir mekân olarak kullanılmıştır. Medrese hücreleri, öğrencilerin barınma ve öğrenim ihtiyaçlarını karşılamış; şadırvan ve çeşmeler ibadet hazırlığıyla birlikte sosyalleşmeye imkân sağlamıştır. Türbe-sebil ise hem anma mekânı hem de hayır amacıyla halka su dağıtımıyla dinî değerlerin yaşatıldığı bir unsur olmuştur. Yunan işgali sırasında büyük ölçüde zarar gören külliye, uzun süre kullanılmamış; 1950'lerde Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarılarak medrese kısmı "Vakıflar Talebe Yurdu" olarak hizmete açılmıştır. Bu durum, külliyenin Cumhuriyet döneminde de gençlerin eğitim ve barınma ihtiyacına katkı sağladığını göstermektedir. Din eğitimi açısından külliye üç boyutta önem taşır: Osmanlı döneminde klasik eğitim işlevi, toplumsal boyutta halka açık sohbetler ve değer aktarımı, modern dönemde ise öğrenci yurdu olarak eğitsel katkısı. Cihanoğlu Külliyesi, Osmanlı barok mimarisinin seçkin örneklerinden biri olmasının yanı sıra, din eğitimi ve toplumsal değer aktarımında sürekliliğiyle Aydın'daki din eğitimi tarihinin önemli bir taşıyıcısıdır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Cihanoğlu Külliyesi, Cami, Medrese, Şadırvan.

The Significance of the Cihanoğlu Complex in Terms of Religious Education

Abstract

The Cihanoğlu Complex, located in the city center of Aydın, was built in 1170/1756–57 by Abdülaziz Efendi of the Cihanoğulları family. Comprising a mosque, madrasa, türbe-sebil (tomb-fountain), and a fountain, the complex draws attention with its distinctive architecture, which combines the classical Ottoman style with baroque influences. However, it is not merely an architectural monument; since the 18th century, it has also functioned as an important center ensuring the continuity of religious education in the region. In the Ottoman era, complexes (külliyes) incorporated both places of worship and educational institutions, thereby fulfilling crucial social functions. The Cihanoğlu Complex is one of the significant representatives of this tradition in Aydın. Beyond serving as a place of worship, the madrasa section functioned as an educational space where students were instructed in the Qur'an, jurisprudence (fiqh), exegesis (tafsīr), and theology (kalām). In this way, the complex contributed to the transmission of religious knowledge and the shaping of religious-social identity. The mosque was used not only for worship but also for study circles and public discourses, where scholars (mudarris) reached wider audiences. The madrasa cells provided accommodation and study spaces for students, while the şadırvan and fountains facilitated purification before prayer and served as social gathering points. The türbe-sebil functioned both as a memorial and as a charitable structure where water was distributed to the public, thus sustaining religious values. The complex suffered significant damage during the Greek occupation and remained unused for a long time. In the 1950s, the General Directorate of Foundations restored the madrasa section and reopened it as the "Foundations Student Dormitory." This demonstrated that the complex, beyond being a historical monument, continued to contribute to the educational and social needs of young people during the Republican period. From the perspective of religious education, the complex holds importance in three dimensions: in the Ottoman period, it fulfilled the function of classical religious education; in the social dimension, it provided public learning and value transmission through discourses, fountains, and sebils; and in the modern period, it contributed educationally as a student dormitory. In conclusion, the Cihanoğlu Complex, while standing as one of the distinguished examples of Ottoman baroque architecture, derives its true significance from its role in religious education and the transmission of social values. With this continuity from the Ottoman era to the Republican period, it remains one of the key bearers of Aydın's religious education history.

Keywords: Religious Education, Cihanoğlu Complex, Mosque, Madrasa, Courtyard fountain.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, yakup.kaya@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1838-6007

Büyükşehir Belediyelerinin Dezavantajlı Gruplara Yönelik Hizmetleri: Tr32 Bölgesi Örneği

Cansu Çelik[3], Fatma Neval GENÇ[4]

Özet

Sosyal devlet anlayışı içinde toplumun dezavantajlı veya kırılgan gruplara yönelik politikaları uluslararası ve ulusal ölçekte giderek önemli hale gelmektedir. Engelliler, yaşlı, kadın, çocuk, göçmen, eski hükümlü ve yoksullar gibi özel gruplara yönelik kamu politikaları son yıllarda artmıştır. Toplumun geneline göre korunmaya ihtiyaç duyan bu gruplar, hemen hemen her toplumda, her dönem var olmuştur. Ancak bu gruplar zaman içinde insan hakları alanında da özel ilgi gerektiren bir alanlar olarak ele alınmaya başlamıştır.

Bu çerçevede uluslararası ölçekte dezavantajlı gruplar ve haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesine (CEDAW) gibi politika belgeleri üretilmiştir. 2030 yılı hedefiyle 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi içinde özellikle 4-Nitelikli eğitim, 8-İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme, 10- Eşitsizliklerin Azaltılması, 11-Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar ve 17-Amaçlar için ortaklıklar hedefleri başta olmak üzere bu gruplar da yer almıştır.

Ulusal ölçekte kadın, engelli, çocuk ve yaşlılara yönelik politikalarda temel aktör Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıdır. Bu kapsamda ulusal ölçekte bu konuda politika belgeleri üretilmiştir; Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023), Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025), Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025), Türkiye Çocuk Hakları ve Stratejisi Eylem Planı, Engelsiz Vizyon 2030 Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025), Yaşlanma Vizyon Belgesi gibi.

Türkiye'de yerel yönetimlere de bu konuda görev ve sorumluluklar verilmiştir. Yerel yönetimler seviyesinde, 5393 sayılı Belediye Kanununda belediyelerin görevleri arasında (m.14) "…Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır….", belediye başkanının görevleri arasında (m. 38/n) " Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak", belediyenin giderleri arasında (m.40/i) " Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar." sayılmakta ve belediye hizmetlerine gönüllü katılımda (m. 77) "Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular" denilmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunda da benzer şekilde büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında (m.7) " v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak", (18/m) "Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak", belediyelerin giderleri arasında (m.24) "Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.", Ek madde 1'de "Büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Engelli hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usûl ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir" denilmektedir.

Bu kapsamda bu çalışmada, Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin sosyal hizmetleri içinde dezavantajlı gruplar içinde engelli, yaşlı, kadın ve çocuklara yönelik hizmetlerin yeri nedir? Sorusunun cevabı aranmaktadır. Bu çerçevede bu çalışmada Türkiye'de TR32 Bölgesini ifade eden Aydın, Muğla, Denizli illerinde, büyükşehirler ölçeğinde bu gruplara ilişkin politika ve hizmetler incelemektedir.

Yöntem: Çalışma kapsamında öncelikle kavramsal çerçeve çizilecek, mevcut literatür taranacak, nitel araştırma yoluyla ardından TR32 Bölgesini oluşturan Aydın, Muğla ve Denizli büyükşehir belediyelerinin stratejik planları ve faaliyet raporları üzerinden bu gruplara yönelik politikaları incelenecektir.

[3] Yüksek Lisans Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Programı, cnsclk.1998@gmail.com
[4] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, fngenc@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2014 2113

Elde edilecek bulgular: Büyükşehir belediyelerinin sosyal hizmet politikaları ve bunlar içinde dezavantajlı kesimlere engellilere yönelik hizmetler analiz edilecek, varsa örnek uygulamalar ortaya çıkarılacak ve politikaların iyileştirilmesine dair öneriler geliştirilecektir.

Anahtar kelimeler: Dezavantajlı kesimler, büyükşehir belediyeleri, Aydın, Muğla, Denizli

Servıces Of Metropolıtan Munıcıpalıtıes For Dısadvantaged Groups:

The Case Of The Tr32 Regıon

Abstract

Within the framework of the social state concept, policies targeting disadvantaged or vulnerable groups in society are becoming increasingly important at both the international and national levels. Public policies targeting specific groups such as persons with disabilities, the elderly, women, children, migrants, ex-convicts, and the poor have increased in recent years. These groups, which need protection compared to the general public, have existed in almost every society throughout history. However, over time, these groups have begun to be addressed as areas requiring special attention in the field of human rights.

Within this framework, regulations concerning disadvantaged groups and their rights have been established at the international level. For example, policy documents such as the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, the United Nations Convention on the Rights of the Child, and the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) have been produced. These groups are included in the 17 sustainable development goals for 2030, particularly goals 4 (Quality education), 8 (Decent work and economic growth), 10 (Reduced inequalities), 11 (Sustainable cities and communities), and 17 (Partnerships for the goals).

The Ministry of Family and Social Policies is the key actor in national policies targeting women, persons with disabilities, children, and the elderly. In this context, policy documents have been produced at the national level: the Women's Empowerment Strategy Document and Action Plan (2018-2023), the Fourth National Action Plan to Combat Violence Against Women (2021-2025), the National Action Plan on the Rights of Persons with Disabilities (2023-2025), the Turkey Children's Rights and Strategy Action Plan, the Barrier-Free Vision 2030 National Action Plan on the Rights of Older Persons (2023-2025), and the Aging Vision Document

Local governments in Turkey have also been assigned duties and responsibilities in this regard. At the local government level, Article 14 of the Municipalities Law No. 5393 stipulates that "Municipal services shall be provided to citizens in the most accessible locations and by the most appropriate methods. Methods appropriate to the situation of persons with disabilities, the elderly, the disadvantaged, and low-income persons shall be applied in the provision of services...“ Among the duties of the mayor (Article 38/n) are ”to use the budget allocated for the poor and needy, to carry out services for persons with disabilities, and to establish a center for persons with disabilities." Among the expenses of the municipality (Article 40/i) are “Social services and assistance to be provided to low-income, poor, needy, and homeless individuals, as well as persons with disabilities.” are listed, and in voluntary participation in municipal services (Article 77) “The municipality implements programs for the participation of volunteers in order to ensure solidarity and participation in the municipality in the provision of services related to health, education, sports, environment, social services and assistance, libraries, parks, traffic, and culture, as well as services for the elderly, women and children, persons with disabilities, the poor, and the needy, with the aim of increasing efficiency, savings, and productivity in services.”

Similarly, Article 7 of the Metropolitan Municipalities Law No. 5216 states that among the duties of metropolitan municipalities are: "v) To carry out and develop all kinds of social and cultural services for adults, the elderly, persons with disabilities, women, youth, and children through health centers, hospitals, and mobile health units, and to establish social facilities, open vocational and skills training courses, operate or have them operated, and cooperate with universities, colleges, vocational high schools, public institutions, and non-governmental organizations in carrying out these services,“ (18/m) ”Use the budget allocated for the poor and needy, establish centers for persons with disabilities to support activities related to persons with disabilities," and among the expenses of municipalities (m.24) “Social services and assistance to be provided to low-income, poor, needy, and homeless persons and persons with disabilities.” In Additional Article 1, "Disability service units shall be established in metropolitan municipalities to provide information, awareness, guidance, counseling, social and vocational rehabilitation services related to persons with disabilities. These units shall carry out their activities in cooperation with foundations, associations, and their umbrella organizations established for the purpose of serving persons with disabilities. The procedures and principles regarding the establishment, duties, authority, responsibilities, and operation of disability service units shall be determined by a regulation to be prepared by the Ministry of Environment and Urbanization, taking into account the opinion of the Directorate of Disability Affairs."

Within this scope, this study seeks to answer the question: What is the place of services for disadvantaged groups, including persons with disabilities, the elderly, women, and children, within the social services of metropolitan municipalities in Turkey? In this context, this study examines the policies and services related to these groups at the metropolitan level in the provinces of Aydın, Muğla, and Denizli, which constitute the TR32 Region in Turkey

Method: Within the scope of the study a conceptual framework will first be outlined, the existing literature will be reviewed, and then through qualitative research, the policies targeting these groups will be examined through the strategic plans and activity reports of the metropolitan municipalities of Aydın, Muğla and Denizli, which constitute the TR32 Regio

Findings: The metropolitan municipalities' social service policies and, within these, services for disadvantaged groups and persons with disabilities will be analyzed, exemplary practices will be identified, and recommendations for improving policies will be developed.

Keywords: Disadvantaged groups, metropolitan municipalities, Aydın, Muğla, Denizli

Dedebağ Dedesi'nin Toplumsal Hafızadaki Sürekliliği; 743 Yıllık Bir Hayır Geleneği

Bircan KAYACAN[5]

Özet

Aydın'ın Karacasu ilçesi Büyükdağlı Mahallesi'nde yer alan Dedebağ Dedesi türbesi ve çevresinde şekillenen "keşkek hayrı" geleneği, yedi asrı aşkın süredir bölge halkının ortak hafızasında canlılığını koruyan bir pratik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazılı kaynaklarda, Dedebağ Dedesi'nin Horasan menşeli bir Alperen olduğu, Karacasu'nun fethi sırasında bölgenin İslamlaşmasında ve halkın manevi dünyasında önemli bir rol üstlendiği aktarılmaktadır. Bununla birlikte sözlü kaynaklar, türbeyle ilgili menkıbeleri, rüya anlatılarını, ormanla ilgili yasakları ve özellikle keşkek hayrının başlangıç hikâyesini günümüze taşımaktadır.

Bu çalışmada, Dedebağ geleneği Paul Connerton'un toplumsal belleğin bedenselleşmesi kuramı çerçevesinde ele alınacaktır. Connerton (1989), toplumsal belleğin yalnızca sözlü veya yazılı aktarım yoluyla değil, ritüeller, jestler, yeme-içme pratikleri ve bedensel tekrarlar aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarıldığını belirtir. Dedebağ örneğinde de keşkek hayrı, toplu ziyaretler, türbeyi çevreleyen yasaklar (ağaç kesmeme, dal koparmama), dualar ve topluca yemek yeme ritüeli, belleğin bedenselleşmiş formlarını ortaya koymaktadır. Dedebağ hayrında pişirilen 70 kazan keşkek, yalnızca bir yemek değil; aynı zamanda topluluk kimliğini pekiştiren, bireyleri "aynı tarihin ve aynı ruhun" parçası hâline getiren bedensel bir hatırlama biçimidir. Bu tekrar eden pratikler, geçmişteki erenlerin varlığını günümüzde hissedilir kılmakta ve kolektif belleği canlı tutmaktadır. Bu bağlamda, Dedebağ geleneği, yazılı belgelerle sınırlı kalmayan; ritüel, beden ve hafıza ilişkisinin somut bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bildiri, Connerton'un kuramsal çerçevesiyle Dedebağ'da yaşatılan keşkek hayrının, toplumsal belleğin bedenselleşmiş bir biçimi olarak sürekliliğini ve işlevlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Horasan Erenleri, Dedebağ Dedesi, Keşkek Hayrı, Paul Connerton, Bedenselleşmiş Bellek.

The Contınuıty Of Dedebağ Dede In Socıal Memory: A 743 Year Old Charity Tradition

The "keşkek charity" tradition, centered around the tomb of Dedebağ Dede in Büyükdağlı Village, Karacasu district of Aydın, has persisted as a practice that remains vivid in the collective memory of the local community for over seven centuries. Written sources report that Dedebağ Dede was an Alperen of Horasan origin who played a significant role in the Islamization of the region and in shaping the spiritual life of the people during the conquest of Karacasu. In addition, oral sources have transmitted hagiographies associated with the tomb, dream narratives, forest-related prohibitions, and particularly the origin story of the keşkek charity to the present day.

This study examines the Dedebağ tradition through the lens of Paul Connerton's theory of the embodiment of social memory. Connerton (1989) argues that social memory is transmitted not only through verbal or written means but also via rituals, gestures, food and drink practices, and bodily repetitions across generations. In the case of Dedebağ, the keşkek charity, communal visits, tomb-related prohibitions (such as refraining from cutting trees or breaking branches), prayers, and the ritual of communal eating reveal embodied forms of memory. The 70 cauldrons of keşkek prepared during the Dedebağ charity are not merely food; they constitute a bodily form of remembrance that reinforces community identity and transforms individuals into part of "the same history and the same spirit." These repetitive practices make the presence of past saints tangible in the present and keep collective memory alive. In this context, the Dedebağ tradition emerges as a concrete example of the interplay between ritual, body, and memory, extending beyond written records. This paper aims to examine the continuity and functions of the keşkek charity in Dedebağ as an embodied form of social memory through Connerton's theoretical framework.

Keywords: Horasan Saints, Dedebağ Dede, Keşkek Charity, Paul Connerton, Embodied Memory

[5] Dr. Bircan KAYACAN, Adnan Menderes Demokrasi Müzesi, bircan-kayacan@hotmail.com, 0000-0002-8353-7983.

Demokrat Parti Döneminde Türkiye'de Yapılan Genel Seçimler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Seçilen Aydın Milletvekilleri

Ali BİLGENOĞLU[6]

Özet

Kökleri tek parti dönemi Cumhuriyet Halk Partisi içerisindeki liberal kanadın muhalefetine dayanan Demokrat Parti'nin kuruluşu ve 1950'de düzenlenen serbest seçimlerle iktidara gelişi Türk siyasal hayatının cumhuriyet devrindeki en önemli dönüşümlerden birinin resmen başlangıcını temsil etmektedir. Nitekim bu yolla Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri devam eden 27 yıllık tek parti devri sona ermiş; 1946'da Demokrat Parti'nin kurulmasıyla başlayan çok partili hayat, 1950'de yapılan seçimle iktidarın Cumhuriyet Halk Partisi'nden Demokrat Parti'ye geçmesiyle önemli ve başarılı bir eşik atlamıştır.

1950-1960 yılları arasını kapsayan Demokrat Partili yıllarda Türkiye'de 1950, 1954 ve 1957 yıllarında üç defa genel seçimler düzenlenmiştir. Bu çalışmada sözü edilen seçimler neticesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde oluşan 9., 10. ve 11. yasama dönemlerinde Aydın milletvekili olarak seçilen Demokrat Partili ve Cumhuriyet Halk Partili isimlerin biyografik bilgilerine yer verilecektir. Bu sayede 1950'den itibaren takip eden on yıllık süre içerisinde Aydın'da hâkim olan siyasi atmosferi yapılan genel seçimler üzerinden; iktidar ve muhalefette yer alan partilerin ise ilde dayandıkları sosyal tabanları seçilen milletvekillerinin biyografik bilgileri üzerinden analiz etmek hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partisi, Genel Seçimler, TBMM, Aydın Milletvekilleri

General Elections Held in Turkey During the Democratic Party Era and the Aydın Deputies Elected to the Grand National Assembly of Turkey

Abstract

The founding of the Democratic Party, whose roots lie in the opposition of the liberal wing within the Republican People's Party during the single-party era, and its rise to power in the free elections held in 1950, officially marks the beginning of one of the most significant transformations in Turkish political life during the republican era. Indeed, this brought an end to the 27-year single-party era that had continued since the founding of the Republic of Turkey. The multi-party system, which began with the establishment of the Democratic Party in 1946, took an important and successful leap forward with the 1950 elections, when power passed from the Republican People's Party to the Democratic Party.

During the period of the Democratic Party's rule, spanning from 1950 to 1960, three general elections were held in Turkey: in 1950, 1954, and 1957. This study will provide biographical information on the members of the Democratic Party and the Republican People's Party elected as representatives of Aydin during the 9th, 10th, and 11th legislative periods of the Grand National Assembly of Turkey, as a result of the aforementioned elections. This approach aims to analyze the political atmosphere prevailing in Aydın during the decade following 1950 through the general elections held during that period. It also seeks to examine the social bases of the ruling and opposition parties in the province through the biographical information of the elected members of parliament.

Key Words: Aydın, Democratic Party, Republican People's Party, General Elections, Grand National Assembly of Turkey, Aydın Deputies

[6] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Siyasi Tarih ABD, ali.bilgenoglu@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9097-1737.

Kent Belleğinde Bir Lider: Adnan Menderes'in Aydın'daki Mekânsal Temsili

Mine GERGÜN[7], Mehmet DUYAR[8]

Özet

Bu çalışma, Adnan Menderes'in siyasal mirasının Aydın kentinde nasıl bir siyasal bellek alanı inşa ettiğini ve bu belleğin kentsel mekânlar aracılığıyla hangi biçimlerde yeniden üretildiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Menderes'in hem Aydınlı kimliği hem de Türkiye siyasal tarihinde taşıdığı simgesel anlam kent belleği üzerinde kalıcı bir ideolojik iz bırakmıştır. Bu iz, heykeller, sokak isimleri ve müzeler gibi somut mekânsal düzenlemelerde görüldüğü kadar; yerel söylemler, anma pratikleri ve siyasal temsil dilinde de kendini göstermektedir.

Çalışma, belleği geçmişin sabit bir yansıması olmaktan çıkararak, iktidar ilişkileri içinde biçimlenen ve sürekli yeniden kurulan bir yapı olarak ele almaktadır. Bu çerçevede mekân, toplumsal hafızanın yönlendirildiği ve siyasal iktidarın yeniden üretildiği ideolojik bir düzlem olarak kavramsallaştırılmıştır. Kuramsal çerçeve, Lefebvre'nin mekânın toplumsal üretimi yaklaşımı ile Halbwachs ve Assmann'ın bellek kuramları üzerinden şekillenmiştir.

Aydın'da Menderes adına oluşturulan simgesel yapılar hem tarihsel hafızayı canlı tutmakta hem de siyasal meşruiyeti yeniden üreten ve kent kimliğini belirli bir ideolojik doğrultuda şekillendiren araçlar hâline gelmektedir. Bu simgesel düzenlemeler nostaljik anmanın ötesine geçerek kentsel kimliği siyasal bir perspektifle biçimlendirmekte ve toplumsal belleği yönlendiren bir ideolojik çerçeve oluşturmaktadır. Bildiri, Adnan Menderes'in Aydın kent belleğinde nasıl bir siyasal figür olarak kurulduğunu, bu figürün hangi sembolik yapılar üzerinden süreklilik kazandığını ve bu yapıların güncel siyasal söylemlerle kesişme biçimlerini incelemektedir. Çalışma, bu çözümlemeyi kentsel hafıza ve siyasal semboller üzerinden kurmakta ve temsilleri nitel söylem çözümlemesi yöntemiyle değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adnan Menderes, Aydın, Kentsel Bellek, Kolektif Bellek, Mekan

A Leader in Urban Memory : The Spatial Representation of Adnan Menderes in Aydın

Abstract

This study aims to analyze how the political legacy of Adnan Menderes has constructed a realm of political memory in the city of Aydın and the ways in which this memory is reproduced through urban spaces. Menderes's symbolic significance derives both from his identity as a native of Aydın and from his prominent role in Turkey's political history, leaving a lasting ideological imprint on the city's memory. This imprint is evident not only in tangible spatial arrangements such as statues, street names, or museums but also in local discourses, commemorative practices, and the rhetoric of political representation.

The premise of this study is that memory is not a fixed inheritance from the past, but rather a structure that is shaped, selected, and reconstructed within the dynamics of political power relations. Accordingly, space is conceptualized as an ideological plane not for spontaneous recollection, but for purposeful reminding and steering. The relationship between the city and space is analyzed through Henri Lefebvre's theory of the social production of space, while the concept of political memory is theoretically grounded in the approaches of Maurice Halbwachs and Aleida Assmann.

The symbolic structures dedicated to Menderes in Aydın serve to keep the historical memory alive, while simultaneously functioning as instruments that reconstruct political legitimacy and shape urban identity along a specific ideological axis. Extending beyond nostalgic commemorative practices, these symbolic arrangements mold urban identity in line with a particular political perspective and provide an ideological framework that guides collective memory. This paper analyzes how Adnan Menderes is established as a political figure in the collective memory of Aydın, the spatial representations that ensure his enduring presence, and how these representations intersect with contemporary political discourses. The study frames this analysis within the context of urban memory and political symbols, employing qualitative discourse analysis to interpret the meanings of these representations at a discursive level.

Keywords: Adnan Menderes, Aydın, Urban Memory, Collective Memory, Space

[7] Öğr. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, mbozdag@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6033-5118

[8] Öğr. Gör. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Söke Meslek Yüksekokulu, mehmet.duyar@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6699-3920

Mübadele ve Aydın'a İskân Edilen Mübadiller

Tuncay Ercan SEPETCİOĞLU[9]

Özet

Lozan Görüşmeleri sırasında Türk ve Yunan delegasyonu tarafından 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan Zorunlu Nüfus Mübadelesi Sözleşmesi, Yunanistan'da yaşayan (Batı Trakya hariç) Müslümanların Türkiye'ye, Türkiye'de yaşayan (İstanbul ile Gökçeada ve Bozcaada hariç) Rum Ortodoks nüfusun ise Yunanistan'a zorunlu göçünü içeriyordu. Bu sözleşme uyarınca her iki taraftan toplam yaklaşık 2 milyon insan göçe tabi tutulmuş ve bu göçün nihayetinde günümüz Türkiye ve Yunanistan'ın toplumsal yapısının temelleri atılmıştır.

Mübadele Sözleşmesi gereğince Yunanistan'ı terk eden/etmek zorunda kalan Türk mübadillerin Batı Anadolu'daki en önemli iskan mıntıkalarından biri günümüz Aydın kentinin özellikle Söke, Kuşadası, Didim ve Germencik ilçeleri olmuş, bu bölge Cumhuriyetin ilk yıllarında aldığı bu yoğun göç ile demografik ve sosyoekonomik açıdan büyük değişime uğramıştır.

Aydın kenti (ve özellikle de kıyı ilçeleri) mübadiller için neden bir iskan mıntıkası olarak belirlenmiştir? Aydın'a Yunanistan'ın hangi bölgelerinden ve ne kadar mübadil iskan edilmiştir? Mübadillerin göç hazırlıkları, göç yolculukları ve yeni yerleşim yerlerine gelişleri nasıl ve ne şekilde gerçekleşmiştir? Mübadillerin ilk iskanı takip eden yıllarda yaşadıkları sorunlar nelerdir ve bu sorunlara siyasi karar alıcıların ile yerli halk ve göçmenlerin tavrı ne olmuştur? Aydın'a iskan edilen mübadiller, yeni yerleşim yerlerinde ne gibi sosyoekonomik ve kültürel değişimlere sebebiyet vermişlerdir? Bu çalışmada yukarıdaki sorulara arşiv malzemeleri, resmi dokumanlar ve sözlü tarih verileri çerçevesinde yanıt aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mübadele, Mübadil, İskan, Aydın.

The Exchange of Population and the Exchangees Settled in Aydın

Abstract

The Convention on the Compulsory Population Exchange, which was signed by the Turkish and Greek delegations during the Lausanne Treaty on January 30, 1923, stipulated the forced migration of the Greek Orthodox population living in Türkiye (excluding Istanbul, Gökçeada, and Bozcaada) to Greece, and Muslims residing in Greece (excluding Western Thrace) to Türkiye. This convention resulted in the migration of approximately 2 million individuals from both sides, which ultimately laid the social structures of modern-day Türkiye and Greece.

In the early years of the Republic, the Söke, Kuşadası, Didim, and Germencik districts of today's Aydın province were one of the most significant settlement areas in Western Anatolia for the Turkish exchangees who left/were forced to leave Greece in accordance with the Population Exchange Agreement. This region underwent a significant demographic and socioeconomic change as a result of this intense migration.

Why was the city of Aydın, and its coastal districts in particular, designated as a resettlement area for exchangees? How many and from which regions of Greece were exchangees settled in Aydın? In what manner and in what form did the exchangees prepare for migration, embark on their journeys, and arrive at their new settlements? What were the problems that the exchangees encountered in the years that followed the initial resettlement, and what were the perspectives of political decision-makers, locals, and immigrants regarding these challenges? What socioeconomic and cultural changes did the exchangees establish in their new settlements in Aydın? This research aims to address the aforementioned questions via archival materials, official records, and oral history data.

Keywords: The Exchange of Population, Exchangee, Resettlement, Aydın.

[9] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, tesepetcioglu@adu.edu.tr, ORCID: 000-0002-9906-1529

Aydınlı bir Siyaset ve Hukuk Adamı Nahit Menteşe: Siyasi Yaşamı ve Aydın'a Hizmetleri

Bahar İZMİR[10]

Özet

Aydın'ın yetiştirdiği önemli siyaset ve hukuk adamlarından biri olan Nahit Menteşe, uzun yıllar Türk siyasal hayatında etkin görevler üstlendi. Adalet Partisi'nin (AP) Aydın teşkilâtının kurucularından olan Menteşe, 1965 yılında yapılan genel seçimlerde Adalet Partisi adayı olarak Aydın'dan milletvekili olarak seçildi. Bu dönemde 30. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nde Gümrük ve Tekel Bakanı olarak görev yaptı. Daha sonra 1969, 1973, 1977 ve 1991 yıllarında seçildiği dönemlerde, Ulaştırma Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Turizm ve Tanıtma Bakanı, Millî Eğitim Bakanı ve İçişleri Bakanı olarak görev yaptı. Son olarak 24 Aralık 1995 tarihindeki genel seçimlerde yeniden milletvekili seçilen Menteşe, 53. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı görevlerini yürüttü. Nahit Menteşe hem ulusal siyasette hem de yerel düzeyde iz bırakmasına rağmen, onun hayatı ve özellikle Aydın'a yaptığı katkılar üzerine şimdiye kadar kapsamlı bir akademik çalışma yapılmamıştır. Bu bildiride, Nahit Menteşe'nin siyasi yaşamı ile Aydın'a hizmetleri incelenerek hem Türk siyasi tarihine hem de Aydın'ın yerel tarihine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu çerçevede, bildiride Nahit Menteşe'nin siyasi hayatı ve Aydın'a hizmetleri değerlendirilecektir. Bildiri, Meclis sicil dosyaları, TBMM zabıtları, dönemin gazeteleri ve arşiv belgeleri esas alınarak hazırlanacaktır. Ulaşılması durumunda, Nahit Menteşe'nin aile arşivine de başvurulacaktır. Bu sayede hem dönemin siyasi atmosferi hem de Menteşe'nin siyasi duruşu ele alınacaktır. Böylelikle çalışmanın, bir biyografi niteliği taşımanın yanı sıra Aydın'ın yerel tarihine dair önemli bir boşluğu doldurması ve Türk siyasi tarihi literatürüne katkıda bulunması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adalet Partisi, Aydın, Nahit Menteşe.

Nahit Menteşe, a Statesman and Jurist from Aydın: His Political Career and Contributions

Abstract

Nahit Menteşe, a distinguished political and legal figure from Aydın, played a significant role in Turkish politics for several decades. As one of the founders of the Aydın branch of the Justice Party (AP), he was elected deputy in the 1965 general elections and served as Minister of Customs and Monopolies in the 30th Government of Turkey. In subsequent years, having been re-elected in 1969, 1973, 1977, and 1991, he held a range of ministerial positions, including Minister of Transport, Minister of Energy and Natural Resources, Minister of Tourism and Promotion, Minister of National Education, and Minister of the Interior. Following the general elections of 24 December 1995, he returned to parliament and assumed the posts of State Minister and Deputy Prime Minister in the 53rd Government. Despite his long and diverse career, no comprehensive academic work has yet examined his life or his contributions to Aydın. This paper aims to evaluate both Menteşe's political life and his services to Aydın. The study is based on parliamentary records, assembly proceedings, contemporary newspapers, and archival documents along with family archives if available. The study aims to slook into his career within the broader context of Turkish politics and local developments in Aydın. The study not only provides a political biography but also contributes to the local historiography of Aydın and enriches the literature on modern Turkish political history.

Keywords: Aydın, Justice Party, Nahit Menteşe.

[10] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, bizmir@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6752-0786.

1243 Kösedağ Savaşı ve Batı Anadolu'da Türkmen Yapılanması

Ahmet TOKSOY[11]

Özet

Türkiye Tarihinde ilk defa 1231-32 yılında Türk-Moğol orduları Anadolu ufuklarında görülmeye başladı. Cormagan Noyan'ın emrindeki ordu, Sivas yakınlarında bulunan İsfahanî Kervansarayına kadar ileri harekâtta bulundu. Böylece ilk defa büyük bir tehditle karşılaşıldı. Bunun üzerine Türkiye Selçuklu hükümdarı Alaeddin Keykubad, Kemaleddin Kamyar'ı hassa ordusunun başında doğuya gönderdi. Erzurum'a kadar geldiği halde Türk-Moğol ordusundan kimseye rastlayamadı. Sultan da başta Erzurum olmak üzere doğudaki uçların korunmasını Mübarizeddin Çavlı'ya verdi.

Türkistan'da ortaya çıkan Çingiz/Cengiz tehlikesi büyük kabileler harekâtını başlattı. Türk boyları Türkistan'dan Anadolu'ya uzanan büyük bir harekât başlattılar. Türkistan'dan Azerbaycan'a oradan da Anadolu'ya gelindi. Özellikle Erzurum, İspir, Bayburt ve Erzincan havalisi Türkmenlerin sığınağı oldu. İlk etapta Kara Han adındaki Türkmen Başbuğu Eleşkirt, Sürmeli ve Aras boylarında faaliyet gösterdi. Azad Musa adlı Türkmen Beyi Pasin, İspir ve Bayburt yörelerinde yurt tuttu yaylak olarak da Trabzon dağlarında bulundu.

Oğuzların yirmi dört boyundan biri olarak Horasan'da Merv-i Şâhican'da Mahan ovasında yurt tutan Kayı boyu batıya Anadolu'ya göçtü. Bu yapılanmada uç bölgesinde küçük bir beylik kurulacak ve dünya hâkimiyetini gerçekleştirdiler.

1243'de yapılan Kösedağ Savaşından sonra Türkiye Selçuklu Devleti'nin içine düştüğü bunalım özellikle Batı Anadolu'da Türkmenler arasında yeni bir yapılanmayı ortaya çıkardı.

Anahtar Kelimeler: Selçuklu, Türkmen, Moğol

The Battle of Kösedağ in 1243 and the Turkmen Structurıng in Western Anatolıa

Abstract

For the first time in Turkish history, in the years 1231–32, the Turkish-Mongol armies began to appear on the horizons of Anatolia. The army under the command of Cormagan Noyan advanced as far as the Isfahani Caravanserai near Sivas. Thus, for the first time, a major threat was encountered. In response, the Seljuk Sultan of Turkey, Alaeddin Keykubad, sent Kemaleddin Kamyar with the imperial guard (hassa army) toward the east. Although he advanced as far as Erzurum, he did not encounter any members of the Turkish-Mongol army. The Sultan then entrusted the protection of the eastern frontiers, especially Erzurum, to Mübarizeddin Çavlı.

The threat of Genghis Khan, which emerged in Turkestan, initiated a mass migration of large tribal groups. Turkish tribes launched a major migration from Turkestan toward Anatolia. From Turkestan, they moved into Azerbaijan, and from there, into Anatolia. Particularly the regions of Erzurum, İspir, Bayburt, and Erzincan became refuges for the Turkmens. In the initial phase, a Turkmen chieftain named Kara Han operated in the areas of Eleşkirt, Sürmeli, and along the Aras River. Another Turkmen Bey, Azad Musa, settled in the regions of Pasin, İspir, and Bayburt, using the mountains of Trabzon as summer pastures.

The Kayı tribe, one of the twenty-four tribes of the Oghuz Turks, originally inhabited the Mahan plain in Merv-i Şahican, Khorasan. This tribe migrated westward into Anatolia. Within this structuring, a small principality would be established in the frontier regions, eventually achieving world domination.

After the Battle of Kösedağ in 1243, the crisis into which the Seljuk State of Turkey fell led to a new structuring among the Turkmens, particularly in Western Anatolia.

Keywords: Seljuk**,** Turkmen**,** Mongol

[11] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, ahmet.toksoy@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1238-7017

Sultanhisar: Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivinden Nostaljik Bir Bakış

Eminalp MALKOÇ[12]

Özet

Sultanhisar erken cumhuriyet döneminde Aydın ilinin Nazilli ilçesine bağlı bir nahiye konumundadır. Cumhuriyet dönemi arşiv belgelerinde Sultanhisar, 1920'li yıllarda Nysa antik kentinde yaşanan tahribat ve mübadillerin tasfiye talepnameleri gibi konular dolayısıyla geçmektedir. 1940'lı yıllarda Halkevinin avcılık faaliyetleri sonrasında (parti ve) halkevi binası alma çalışmalarıyla belgelere yansımıştır. Sultanhisar'daki belirleyici gelişmelerden biri, II. Dünya Savaşının hemen ardından belediye yapılanmasıdır. Kısa süre sonra ön plana çıkan belediyenin elektrik işinin yapılması da aynı kapsamda değerlendirilebilir. 1940'lı yılların sonları 1950'lerin başlarında yani savaş sonrasında Türkiye-ABD ilişkilerini Truman Doktrininin çerçevelediği ve Türkiye'de Marshall Planının uygulamada olduğu dönemde -ulaştırma alanında- özellikle yol yapımı çalışmaları yoğunlaşmıştır. 1960'ların ilk yarısında Atça Akşam Kız Sanat Okulu kanalıyla ilçenin eğitim personeli sorunları ve kültür kurumlarının işleri belgelere içerik oluşturmuştur. 1960'ların ortalarında Sultanhisar ve civarında ormanlar, sulama, vakıflara ait zeytinlikler, erozyon gibi tarımsal sorunları seslendiren bir belgenin varlığı dikkate değerdir. Dönemin belgeleri 1967 yılında gerekçeleriyle kaymakam atamasını da içermektedir. 1990'ların ortalarına ait belgeler mahalli birliklerin kurulması ve dönemin sonlarına ait olanlarsa ilçenin afet bölgesi içine alınmasına yönelik çalışmalarla ilgilidir. Sultanhisar'ın geçmişine belgelerle ışık tutmak kuşkusuz ilçenin 21. yüzyıl başlarındaki durumunu anlamlandırmayı kolaylaştıracaktır. Bu araştırma, Sultanhisar tarihine mevcut cumhuriyet dönemi belgeleri üzerinden farklı/kesitsel pencereler açmayı; belirleyici gelişmeler kanalıyla yerel tarih çalışmalarına ve dolayısıyla bir ilçesi aracılığıyla Aydın ile ilgili çalışmalara katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Sultanhisar, Yerel Tarih Çalışmaları.

Sultanhisar: A Nostalgic View from the Republic Archives of the State Archives Presidency

Abstract

Sultanhisar was a sub-district of the Nazilli district in Aydın province during the early Republican era. Republican-era archive documents mention Sultanhisar in connection with issues such as the damage to the ancient city of Nysa in the 1920s and the demands of the exchangees for its liquidation. The 1940s are reflected in the documents, covering the People's House's activities and the efforts to acquire a building for the People's House and the party. One of the significant developments in Sultanhisar was the municipal restructuring immediately following World War II. The municipality's electrical work, which gained prominence shortly thereafter, can be viewed within the same context. In the late 1940s and early 1950s, during the post-war period when Turkey-US relations were framed by the Truman Doctrine and the Marshall Plan was in effect in Turkey, road construction, in particular, was intensified. In the first half of the 1960s, the documents focus on the district's educational staffing issues, particularly concerning the Atça Evening Art School for Girls, and the operations of its cultural institutions. A document from the mid-1960s addressing agricultural issues such as forestry, irrigation, foundation-owned olive groves, and erosion in and around Sultanhisar is noteworthy. Documents from the period also cover the appointment of a district governor in 1967, including the accompanying justifications. Documents from the mid-1990s relate to the establishment of local unions, while later documents concern efforts to include the district within the disaster zone. Shedding light on Sultanhisar's past through these documents will undoubtedly facilitate an understanding of the district's situation in the early 21st century. This research aims to utilize existing republican-era documents to offer diverse perspectives into Sultanhisar's history; to contribute to local history studies by highlighting key developments; and consequently, to Aydın studies through an examination of its district.

Keywords: Aydın, Sultanhisar, Local History Studies.

[12] Doç. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi, malkocem@itu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5840-6922

Der Saadet Ticaret Odası Gazetesi'ne Göre Aydın Sancağı'nda Ticaret (1885-1923)

Hilmi ANAÇ[13], Burcu TUNA[14]

Özet

XIX. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu, ticaret ve sanayiye dair sorunlarını çözmeye çalışırken, zor durumdaki sektörlerin temsilcilerini tek bir kurumsal yapı altında toplamayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda 1876 yılında Ticaret ve Ziraat Meclisi kurulmuştur. Ancak bu meclis, merkezde ve taşrada etkin bir şekilde çalışmayı başaramamıştır. 1879 yılında Sadrazam olarak atanan Mehmed Said Paşa (1838–1914), ticaret, sanayi ve ziraat odalarının kurulması için gerekli süreci başlatmıştır. Bu çabaların sonucunda, İstanbul Ticaret Odası, 1882 yılında Der Saadet Ticaret Odası adıyla ciddi girişimlerin ardından kurulmuştur. Kuruluş sürecinde önemli zorluklar yaşansa da, bu yapı, taşradaki ticaret odaları için kurumsal ve yasal anlamda bir model olacak şekilde teşkil edilmiştir. Der Saadet Ticaret Odası, genel olarak iktisadî, özelde ise ticarî gelişmeleri hem yurtiçinde hem de yurtdışında izlemek amacıyla bir gazete yayımlamıştır. 1885 yılında kurulan bu yayın, Der Saadet Ticaret Odası Gazetesi olarak adlandırılmış ve zamanla farklı isimlerle, Türkçe ve Fransızca olarak yayımlanmıştır. Bugün hâlen yayımlanmakta olan İstanbul Ticaret Gazetesi, kökenini bu dönemdeki Der Saadet Ticaret Odası yayınına dayandırmaktadır ve yayın hayatını İstanbul Ticaret Odası bünyesinde sürdürmektedir. Ayrıca, tarihsel süreçte İstanbul Ticaret Odası Mecmuası da aylık periyotta yayımlanan bir dergi olarak kurulmuştur. Ancak bu çalışma, Der Saadet Ticaret Odası Gazetesi'ne dayanarak, 1885 ile 1923 yılları arasında Aydın Sancağı'ndaki ticarî faaliyetleri ele almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, imparatorluğun başkenti olan merkezden, taşra niteliğindeki idarî bir birim olan Aydın Sancağı'nda ticarî faaliyetlere bakış açısı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Aydın, Der Saadet Ticaret Odası Gazetesi, Ticaret, Gazete

Commerce in The Aydın Sanjak/Sandjak According to the Der Saadet Chamber of Commerce Newspaper (1885–1923)

Abstract

In the nineteenth century, as the Ottoman Empire sought to address its commercial and industrial problems, it aimed to bring together representatives of struggling sectors under a single institutional framework. To this end, the Council of Commerce and Agriculture (Ticaret ve Ziraat Meclisi) was established in 1876. However, it failed to operate effectively both in the capital and the provinces. Upon his appointment as Grand Vizier in 1879, Mehmed Said Pasha (1838–1914) initiated the necessary process for the establishment of chambers of commerce, industry, and agriculture. As a result of these efforts, the Istanbul Chamber of Commerce was founded in 1882 under the name Der Saadet Chamber of Commerce, following serious attempts despite considerable challenges during its formation. It was designed in such a way as to serve as an institutional and legal model for provincial chambers of commerce. In order to monitor domestic and international economic developments in general—and commercial activities in particular—the Der Saadet Chamber of Commerce launched a newspaper. Established in 1885, this publication was known as Der Saadet Chamber of Commerce Newspaper and was published in both Turkish and French under various titles over time. The modern-day Istanbul Trade Newspaper (İstanbul Ticaret Gazetesi) originated during the Der Saadet Chamber's period and continues its publication under the Istanbul Chamber of Commerce. In addition, during its historical evolution, the İstanbul Chamber of Commerce Journal (İstanbul Ticaret Odası Mecmuası) was also launched as a monthly periodical. However, the present study focuses specifically on commercial activities in the Aydın Sanjak between 1885 and 1923, as reported in the Der Saadet Chamber of Commerce Newspaper. The study aims to examine how trade activities in Aydın Sanjak—a provincial administrative district—were perceived and represented from the perspective of the imperial center, i.e., the capital of the empire.

Keywords: İstanbul (Constantinople), Aydın, Der Saadet Chamber of Commerce Newspaper, Commerce/Trade

[13] Doktor-Tarihçi, AYTO Tarih Projesi Yürütücüsü, hilmianac@gmail.com
[14] Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Tarih Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, b843509tu@gmail.com

Aydınlı Filozof İskender Aphrodisias'ın Felsefesinde Duyu ve Algı

Rıza Tevfik KALYONCU[15]

Özet

İskender'in hayatı ile ilgili tarihsel araştırmalar bu filozofun bugünkü Aphrodisias antik kentinde yaşadığına dair bir kanaate sahiptirler. Bu tebliğde Aristotelesçi felsefenin yorumcularından aynı zamanda kendi özgün felsefesine de sahip olan Aydınlı filozof İskender Aphrodisias'ın (M.S. 2. yy) (Geyre, Karacusu) epistemolojinin önemli problemlerinden duyumsama ve algı ile ilgili fikirleri incelenmektedir.

Bu tebliğin konusu İskender'in günümüze ulaşan ve titiz bir akademik çalışma neticesinde neşredilen Aristoteles'in *De Sensu* (Duyu ve Duyumsama Üzerine) eseri hakkında yorum çalışmasının ve İskender'in Aristoteles'in *De Anima* (Ruh Üzerine) eserine dair yorumlarında duyusal algı (perception -aisthêsis) problemi ile ilgili kısımlarının analiz edilmesidir. Duyusal idrak meselesi, felsefe tarihinin ve özellikle de epistemolojinin önemli konularından bir tanesidir. İskender, bu metinde Aristoteles'in duyumsama teorisini, Stoacı yaklaşımlara karşı savunmaktadır. Bu çalışmada ilk olarak Aristoteles'in duyusal verilerin nasıl elde edildiğine ve bu verilerin nasıl algı ve idrake dönüştüğüne dair görüşleri ana hatlarıyla tasvir edilmektedir. Buna göre algı, duyu organlarının teması ile başlayan fakat ruhsal bir zeminde ilerleyen bir süreçtir. Buradaki temel sorun duyu ve algının bilgi için nasıl ve ne şekilde bir temel oluşturduğudur. Aristoteles metinlerini şerh eden düşünürler ve antik felsefe ekolleri bu konu ile ilgili olarak farklı açıklamalar getirmişlerdir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise duyumsamanın ve algının nasıl oluştuğuna dair İskender'in yorumları ve onun Aristoteles'i nasıl tevarüs ettiği incelenmektedir. İskender, bu noktada duyunun bedenle bağlantılı olmakla birlikte ruhsal bir etkinlik olduğu fikrini tutarlı bir şekilde Aristoteles yorumlarında savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Felsefe Tarihi, Duyumsama, Algı, Bilgi.

Sensation and Perception in the Philosophy of Alexander Aphrodisias (of Aydin)

Abstract

Historical research on Alexander's life suggests that this philosopher lived in the ancient city of Aphrodisias. This paper examines the ideas of Alexander of Aphrodisias (2nd century AD) (Geyre, Karacusu), a philosopher from Aydın who was both an interpreter of Aristotelian philosophy and had his own original philosophy, on perception and cognition, which are important problems in epistemology.

The subject of this paper is Alexander's commentary on Aristotle's De Sensu (On Sense and Sensation), which has survived to the present day and was published as a result of meticulous academic work, and the analysis of the sections concerning the problem of sensory perception (aisthêsis) in Alexander's commentary on Aristotle's De Anima (On the Soul). The issue of sensory perception is one of the important topics in the history of philosophy, especially epistemology. In this text, Alexander defends Aristotle's theory of perception against Stoic approaches. This study first outlines Aristotle's views on how sensory data is obtained and how this data is transformed into perception and cognition. According to this, perception is a process that begins with contact with the sensory organs but progresses on a spiritual plane. The fundamental issue here is how and in what way sensation and perception form a basis for knowledge. Thinkers who have commented on Aristotle's texts and ancient philosophical schools have offered different explanations on this subject. The second part of the study examines Alexander's interpretations of how sensation and perception are formed and how he inherited Aristotle's ideas. At this point, Alexander consistently defends the idea in his interpretations of Aristotle that sensation is a spiritual activity connected to the body.

Keywords: History of Philosophy, Sensation, Knowledge.

[15] Doktor Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe Tarihi, rtkalyoncu@adu.edu.tr, 0000-0002-0998-8620

Aydın'da Kültürel Belleğin Kahveci Bilal Ağa Konağı (AYTO Kültür Evi) Üzerinden Değerlendirilmesi

İlknur KARAÇAYIR[16], Mükerrem KÜRÜM[17]

Özet

Tarih, bellek ve mekân, toplumların geçmişini geleceğe aktarma konusunda önemli kavramlar olarak karşımıza çıkar. İnsanların yaşamına yön veren olaylar, düşünceler, hareketler ve bunların biçimlendirdiği mekanlar, kültürel belleğin oluşumuna katkı sağlar. Bildirimize konu olan Aydın ili Efeler ilçesindeki Kahveci Bilal Ağa Konağı da (Aydın Ticaret Odası Kültür Evi), erken Cumhuriyet Dönemi'nin mimari karakteristiğini ortaya koyan yapısı içinde Osmanlıdan Cumhuriyet'e uzanan sergilemeleri ile geçmişten günümüze uzanan bellek katmanlarını görünür kılmakta ve halkın tarihsel aidiyetini canlı tutmaktadır.

Kahveci Bilal Ağa Konağı (AYTO Kültür Evi), Efeler ilçesinde ilk kurulan etnografya müzesi niteliğinde bir kültürel miras örneğidir. Bünyesinde dönemlerinin özelliklerini yansıtan ahşap, maden, dokuma, tekstil, seramik, cam gibi malzemelerden üretilen birçok eser yer alır. Yapı, içindeki eserlerle birlikte kültürel mirasın korunması ve kültürel belleğin topluma aktarımı konusunda büyük öneme sahiptir. Aynı zamanda söz konusu değerler, eğitim faaliyetleri aracılığıyla toplumla buluşturulmaktadır. Bu bağlamda "Genç Nesiller Tarihiyle Buluşuyor" ve "Kültürel Mirasını Tanıyan Nesiller" başlıklı projelerin uygulama aşamalarının Kahveci Bilal Ağa Konağı'nda gerçekleştirilmesi, binanın kültürel dinamiğini ortaya koymaktadır. Bildirimizde konağın mimari yapısı ve etnografik eser koleksiyonu ele alınacak, kentin kültürel belleği ile diğer katmanlarına katkısı belirtilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel bellek, kültürel miras, etnografya, eğitim, AYTO Kültür Evi

Evaluation of Cultural Memory Through the Kahveci Bilal Ağa Mansion (AYTO-Aydın Chamber of Commerce Cultural House) in Aydın

Abstract

History, memory, and space emerge as significant concepts in conveying the past of societies into the future. Events, thoughts, movements, and the spaces they shape that guide human life contribute to the formation of cultural memory. The Kahveci Bilal Ağa Mansion (Aydın Chamber of Commerce Cultural House), located in the Efeler sub-district of Aydın province, exemplifies the architectural characteristics of the early Republican period and makes visible the layers of memory that extend from the past to the present through its exhibitions spanning from the Ottoman era to the Republic, keeping the historical identity of the people alive.

The Kahveci Bilal Ağa Mansion (AYTO- Aydın Chamber of Commerce Cultural House) is a cultural heritage example that serves as the first established ethnography museum in the Efeler sub-district. It houses numerous artifacts made from materials such as wood, metal, textile, ceramics, and glass that reflect the characteristics of their respective periods. The building, along with its artifacts, plays a significant role in preserving cultural heritage and transmitting cultural memory to society. At the same time, these values are introduced to the community through educational activities. In this context, the implementation of projects titled "Young Generations Meet History" and "Generations Recognizing Their Cultural Heritage" at the Kahveci Bilal Ağa Mansion demonstrates the cultural dynamics of the building. This presentation will address the architectural structure of the mansion and its ethnographic collection, highlighting its contribution to the cultural memory of the city and its other layers.

Keywords: Cultural memory, cultural heritage, ethnography, education, AYTO- Aydın Chamber of Commerce Cultural House

[16] Uzman Arkeolog, Ar-Ge ve Proje Uzmanı, Aydın Ticaret Odası, ilknurkaracayir@hotmail.com
[17] Arş. Gör., ADÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, mkurum@adu.edu.tr, 0000-0002-7695-042X

Menderes Nehri'nde Seyr-i Sefain: 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Nehrin Tathir, Islah ve Ulaşım Projeleri

Uğur AVCI[18]

Özet

Batı Anadolu coğrafyasının en büyük akarsu sistemlerinden biri olan Büyük Menderes Nehri, tarih boyunca bölgenin ekonomik refahının ve ekolojik kırılganlığının merkezinde yer almıştır. Nehrin taşıdığı zengin alüvyonlar geniş ve verimli ovalar oluştururken, düzensiz rejimi ve yüksek debisi sonucu meydana gelen sık taşkınlar tarımsal üretimi tehdit etmiş ve sıhhi sorunlara yol açmıştır.

Bu çalışma, Osmanlı İmparatorluğu'nun altyapı ve modernleşme çabaları bağlamında, 19. yüzyılın ikinci yarısında gündeme gelen Büyük Menderes Nehri ıslah, tathir (temizleme) ve seyrüsefer projelerini merkeze almaktadır. Ser-Kilarî Osman Efendi ile başlayan süreç, Ohannes Samancı, Abdullah Efendi ve Mösyö Dreyfus ile devam etmiştir. Emlak-ı Hümayun Ser-Mühendisi Mirliva Arif Paşa'nın da kontrol ettiği bu süreçte nehrin temizlenmesi, bataklıkların kurutularak ziraata açılması ve taşkınlıkların önlenmesi amacıyla bir dizi proje hazırlanmıştır. Merkezi irade, bir yandan tarım arazilerini genişletmek ve sıhhi koşulları iyileştirmek, diğer yandan ise bölgedeki tarımsal ürünlerin hızlı ve düşük maliyetle Ege kıyılarına taşınmasını sağlamak amacıyla nehir yatağını gemi trafiğine uygun hale getirme girişimlerini desteklemiştir.

Bu makale, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde yer alan çeşitli belge ve haritalara dayanarak, nehir yatağının temizlenmesi, bataklıkların kurutulması ve taşkınlıkların önlenmesi amacıyla hazırlanan mühendislik projelerinin detaylarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu nedenle hazırlanan projelerin hayata geçirilememe nedenleri malî imkânsızlıklar, teknik zorluklar, bürokratik çekişmeler ve nehrin yapısına karşı verilen mücadelenin pratikteki sınırlılıkları ve başarısızlık nedenleri üzerinden incelenecektir. Böylelikle Osmanlı Devleti'nde nehirler üzerine oluşturulan literatüre bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Menderes Nehri, Ulaşım, Taşkın, Tathir, Islah.

Navigation on the Meander River: River Cleaning, Improvement, and Transportation Projects in the Ottoman Empire in the 19th Century

Abstract

The Meander River, one of the largest river systems in Western Anatolian geography, has historically been central to the region's economic prosperity and ecological fragility. While the rich alluvium carried by the river formed vast and fertile plains, frequent floods resulting from its irregular regime and high discharge threatened agricultural production and caused severe public health issues.

This study focuses on the reclamation, clearing, and navigation projects concerning the Meander River, which emerged in the second half of the 19th century within the context of the Ottoman Empire's infrastructure and modernization efforts. The process, initiated by Ser-Kilarî Osman Efendi, continued with figures such as Ohannes Samancı, Abdullah Efendi, and Monsieur Dreyfus. A series of projects were prepared for the purpose of riverbed clearing, draining the swamps for agriculture, and flood prevention, supervised by Mirliva Arif Pasha, Chief Engineer of the *Emlak-ı Hümayun*. The central administration supported initiatives to render the riverbed suitable for ship traffic, aiming to both expand agricultural lands and improve living conditions, while also ensuring the rapid and low-cost transportation of regional agricultural products to the Aegean coasts.

This article aims to reveal the details of engineering projects prepared for the purpose of cleaning the riverbed, draining swamps, and preventing flooding, based on various documents and maps found in the Ottoman Archives of the Republic of Turkey State Archives Presidency. Therefore, the reasons for the failure to implement these projects will be examined through financial constraints, technical difficulties, bureaucratic conflicts, and the practical limitations and reasons for failure in the struggle against the river's structure. Thus, it aims to contribute to the literature on rivers in the Ottoman Empire.

Keywords: Meander River, Transportation, Flood, Cleaning, Reclamation.

[18] Dr., e-mail: uguravc@gmail.com, ORCİD: 0000-0002-6945-134X.

Miletli Anaksimandros'ta İnsanın Kökeni Sorunu

Berfin KART TEPE[19]

Özet

Batı felsefesi ve bilimi için kabul edilmiş bir başlangıç noktası aranıyorsa, bu, Thales ve onu izleyen Miletli filozoflar olarak kabul edilebilir. Bilimsel felsefenin doğduğu yer Anadolu kıyısındaki bir İyonya kenti olan Milet'tir. Bu yerde insan ilk olarak doğrunun ne olduğuna ilişkin sorularla boğuşmuştur. Başlangıç noktası olarak "Evrenin ana maddesi (ilkesi) nedir?" sorusuyla başlayan Batı felsefesinin tarihi, varlık sorununun tarihiyle aynıdır. İyonya kentinin Miletli filozofları ve ilk maddeye ilişkin sorulara yanıt arayan felsefe tarihinin ilk düşünürleri Thales, Anaksimenes ve Anaksimandros'tur. Bu düşünürler, soru ve sorunları felsefenin de başlangıcı kabul edilir.

İyonya'nın Miletli filozofları *arkhe* ile oluşu -varlığa ilişkin bir kategoriyi- açıklamaya çalışmışlardır. Felsefenin temel disiplinlerinden varlık felsefesinin (ontolojinin) ilk başlangıcını bulduğumuz bir İyonya kenti Milet'tir. *Oluş*un izini sürerken karşılaştığımız bir başka şey ise Milet Okulu'nun, yalnızca ontolojinin başladığı bir yer olmayıp, aynı zamanda felsefi antropolojinin de ilk izlerine rastladığımız bir yerdir. Bu bağlamda, ilk olarak Miletli filozoflarda -özellikle de Miletli Anaksimandros'ta- evrenin ve insanın varoluşunun Anaksimandros'un fragmanlarında sorgulandığını okuruz. Bu fragmanlar bize göstermektedir ki, insanın neliğine ilişkin görüşler de felsefe kadar eskidir. Yalnızca Platon ya da Aristoteles'te değil, Sokrates öncesi dönemde de, ana sorun olmasa bile, ele alınan ilk sorunlardan biri Miletli Anaksimandros'a kadar geri götürülebilirdir.

Bu bağlamda söz konusu bu çalışma bize, felsefenin başlangıcından bu yana, "Varlık nedir?" sorusuyla birlikte aslında "İnsan nedir?" sorusunun yanıtının da Miletli filozoflarda arandığını, özellikle Miletli filozoflardan Anaksimandros'un fragmanlarında, *oluş* kategorisinin nasıl yer bulduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Milet, Felsefe, Anaksimandros, Arkhe, Oluş, İnsan.

The Problem of Human Origins in Anaximander of Miletus

If one seeks an accepted starting point for Western philosophy and science, this can be considered Thales and the Milesian philosophers who followed him The birthplace of scientific philosophy is Miletus, an Ionian city on the Anatolian coast. It was here that humans first grappled with questions about what truth is. The history of Western philosophy, which began with the question "What is the primary substance (principle) of the universe?", is identical to the history of the question of existence. The philosophers of Miletus in Ionia and the first thinkers in the history of philosophy who sought answers to questions about the first substance were Thales, Anaximenes, and Anaximander. These thinkers and their questions and problems are considered the beginning of philosophy.

The Ionian philosophers of Miletus attempted to explain the *arche*—a category related to *existence*. Miletus, an Ionian city, is where we find the earliest beginnings of ontology, one of the fundamental disciplines of philosophy. Another thing we encounter while tracing the origins of being is that the Miletus School is not only the place where ontology began, but also where we find the first traces of philosophical anthropology. In this context, we first read in the Miletian philosophers—especially in Anaximander of Miletus—that the existence of the universe and humanity is questioned in Anaximander's fragments. These fragments show us that views on the nature of humanity are as old as philosophy itself. Not only in Plato or Aristotle, but also

[19] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi. https://orcid.org/0000-0003-2573-3086

in the pre-Socratic period, even if it was not the main issue, one of the first issues addressed can be traced back to Anaximander of Miletus.

In this context, this study aims to show us that, since the beginning of philosophy, the answer to the question “What is being?” has actually been sought in the Miletian philosophers, along with the question “What is man?”, and specifically how the category of becoming finds its place in the fragments of Anaximander, one of the Miletian philosophers.

Keywords: Miletus, Philosophy, Anaximander, Arche, Becoming, Human Being.

Güzelhisar'lı Kara Çelebi Mehmed Efendi'nin *Tefsîru Sûreti'l-Fâtiha ve Yâsîn* Adlı Risalesinde İrfanî Boyut

Muhammet ÇOL[20]

Özet

Özet XVI-XVII. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin ilmî ve siyasî açıdan en güçlü döneminde yaşamış olan Kara Çelebi, Aydın Sancağı'nın önemli şehirlerinden Tire ve Güzelhisar (Aydın)'da faaliyet göstermiş bir Halvetî şeyhidir. Hayatı hakkında kaynaklarda bazı karışıklıklar bulunmakla birlikte, günümüze ulaşan eserleri onun ilmî kişiliği ve tasavvufî yönü hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Kara Çelebi, telif ettiği risalelerle dönemin ilmî ve dinî düşünce hayatına katkıda bulunmuştur. Bu eserlerden biri de *Tefsîru Sûreti Fâtiha ve Yâsîn* adlı risalesidir. Müellif bu risalesini, kendi ifadesiyle "müfessirler kervanına katılmak" ve "murâd-ı ilâhînin anlaşılmasına katkı sağlamak" amacıyla kaleme almıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Kara Çelebi'nin söz konusu risalesinde ilmî birikimiyle birlikte vaaz ve irşat yönünü, yani toplumu eğitme ve yönlendirme gayretini ortaya koymaktır. Bu yönüyle çalışma, müellifin eserindeki tasavvufî duyarlılığın sosyal hayata nasıl yansıdığını göstermeyi hedeflemektedir. Çalışmada betimleyici ve metin çözümlemeye dayalı bir yöntem benimsenmiştir. Kara Çelebi'nin risalesi, hem klasik tefsir birikimi hem de meviza (öğüt) türü anlatım açısından incelenmiştir. Tefsirde kullanılan dil, üslup ve kaynaklar analiz edilerek müfessirin tasavvufî kişiliği ile didaktik yönü arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Kara Çelebi'nin tefsirinde öne çıkan temel özellik, meviza temalı aktarımlardır. Müfessir, Fâtiha ve Yâsîn sûrelerinin tefsirinde hikmetli, ders verici anlatımlara geniş yer vermiştir. Bu anlatımlar şer'î ölçülere aykırı değildir. Aksine, ibret ve öğüt amaçlı hikâyeler niteliğindedir. Müellif, bu tür bilgileri aktardıktan sonra okuyucuyu "ders alması" yönünde uyararak didaktik amacını vurgular. Sıkça kullandığı "ihvânî" ifadesi ve olayları ibretle anma tarzı, onun tasavvufî terbiyenin yanı sıra toplumun ahlâkî olgunluğunu artırmayı hedeflediğini göstermektedir. Kara Çelebi, işârî (sûfî) tefsir geleneğinden gelse de felsefî derinlikten ziyade ahlâkî öğütleri ön plana çıkarmıştır. Bu yönüyle eseri, tasavvufî-felsefî bir tefsir olmaktan ziyade meviza üslubuyla yazılmış sûfî bir tefsirdir. Tefsirinde "hake" ve "hukiye" gibi kalıplar kullanması da halkı irşat etmeye yönelik bir tarzın göstergesidir. Müellifin Aydın Sancağı'nda, dönemin merkez şehirlerinden uzak, Güzelhisar kasabasında yaşamayı tercih etmesi, onun eserinde vurguladığı zühd ve dünyadan el etek çekme anlayışını hayatında da uyguladığını göstermektedir. Diğer yandan müfessirin eseri, Kur'ân'ın bütününe değil, belirli sûrelerin tefsirine yöneliktir. Bu bakımdan tamamlanmamış bir tefsir değil, amaçlı bir sûre tefsiri olarak değerlendirilmelidir. Eserde, Osmanlı Aydın Sancağı'nın Tire ve Güzelhisar şehirlerinin dinî ve kültürel yapısını yansıtan unsurlar açıkça görülür. Müellifin kullandığı meviza üslubu, hem halkın anlayabileceği sade bir anlatımı hem de tasavvufî bir iç derinliği birleştirir. Bu yönüyle Kara Çelebi, sadece ilmî bir müfessir değil, aynı zamanda toplumu ahlâk ve irfanla yönlendirmeye çalışan bir mürşittir. Sonuç olarak Kara Çelebi'nin sûre tefsiri, Osmanlı dönemi tefsir anlayışının yerel boyutunu, tasavvufî tebliğ üslubunu ve halkı bilinçlendirmeye yönelik irşat metodunu göstermesi bakımından önemli bir örnektir. Bu risale, hem bölgenin dinî-kültürel atmosferini hem de Osmanlı tefsir geleneğinin çeşitliliğini anlamamız açısından dikkate değerdir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kara Çelebi, Tefsîru Sûreti Fâtiha ve Yâsîn, İrfan, Menkıbe.

The Mystical Dimension in Kara Çelebi Mehmet Efendi of Güzelhisar's Treatise *Tafsīr of Sūrat al-Fātiḥa and Yā Sīn*

Abstract

Abstract During the sixteenth and seventeenth centuries, a period when the Ottoman Empire reached the height of its political and intellectual power, Kara Çelebi emerged as a prominent Khalwatī shaykh active in the major towns of the Aydın district, namely Tire and Güzelhisar (modern Aydın). Although biographical sources contain certain ambiguities regarding his life, the works that have survived to the present day provide valuable insight into his scholarly personality and Sufi orientation. Through his treatises, Kara Çelebi contributed to the intellectual and religious thought of his time. One of these works is his *Tafsīr Sūrat al-Fātiḥa wa-Yāsīn*, a commentary on the chapters al-Fātiḥa and Yāsīn. The author explicitly states that he composed this treatise in order to "join the caravan of exegetes" and to "contribute to the understanding of the divine intent." The primary objective of this paper is to reveal how Kara Çelebi's treatise reflects both his scholarly background and his pedagogical and preaching (waʿẓ and irshād) dimensions—that is, his endeavor to educate and guide the community. In this respect, the study seeks to demonstrate how the Sufi sensitivity evident in the author's tafsīr is reflected in the social sphere. A descriptive and text-analytical method has been employed in this research. Kara Çelebi's treatise is examined in terms of both its engagement with the classical exegetical heritage and its rhetorical and sermonic (mawʿiẓa-based) style. The study analyzes the language, style, and sources of the tafsīr to reveal the connection between the author's Sufi identity and his didactic intent. The most distinctive feature of Kara Çelebi's tafsīr is its focus on moral exhortation and spiritual reflection. In his interpretation of al-Fātiḥa and Yāsīn, he frequently employs narratives imbued with wisdom and moral lessons. These accounts do not contradict

[20] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Ass.Prof, Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Theology muhammet.col@adu.edu.tr https://orcid.org 0000-0002-7667-2722

the principles of the Sharīʿa; rather, they function as instructive and edifying stories. Following such narrations, the author often warns the reader to "take heed," thereby emphasizing his pedagogical purpose. His frequent use of the expression *ikhwānī* ("my brethren") and his moralizing tone reveal his commitment not only to Sufi discipline but also to the moral refinement of society. Although Kara Çelebi belongs to the tradition of *ishārī* (esoteric) tafsīr, his commentary emphasizes ethical instruction over philosophical speculation. In this regard, his work may be characterized as a Sufi tafsīr composed in a sermonic and didactic style rather than a philosophical-mystical exegesis. The author's preference for living in Güzelhisar—a small town distant from the imperial center—suggests that his personal life embodied the ascetic and world-renouncing ideals that he promotes in his tafsīr. Kara Çelebi's *Tafsīr Sūrat al-Fātiḥa wa-Yāsīn* does not aim to interpret the entire Qurʾān but focuses deliberately on selected chapters. Therefore, it should be regarded not as an incomplete tafsīr but as a purposeful *sūrah*-based commentary. The treatise clearly reflects the religious and cultural milieu of the Aydın district, particularly the towns of Tire and Güzelhisar. Kara Çelebi's sermonic style combines simplicity of expression—accessible to the general populace—with an inner Sufi depth. Thus, he appears not only as a learned exegete but also as a spiritual guide striving to shape society through moral and mystical instruction. In conclusion, Kara Çelebi's tafsīr of selected chapters represents an important example of the local dimensions of Ottoman exegetical thought, demonstrating the Sufi preaching style and the methods of religious instruction aimed at raising public awareness. The treatise is therefore valuable for understanding both the religious-cultural environment of the region and the diversity of the Ottoman tafsīr tradition.

Keywords: Qur'anic Exegesis, Kara Çelebi, Tafsīr of Sūrat al-Fātiḥa and Yā Sīn, Mystical, Spiritual Guidance.

İskender Afrodisî'nin Klasik Dönem Meşşâî İslam Filozoflarına Etkisi

Mustafa KOÇAK[21]

Özet

İslam kaynaklarında İskender Afrodisî olarak anılan Alexander Aphrodisous, II. yüzyılın ikinci yarısı ile III. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Dönemin önde gelen filozofları Herminus ve Aristocles'ten felsefe dersleri alan, Aristoteles'in Atina'da kurduğu Lykeion (lise) okulunda 197-211 yılları arasında başkanlık yapan ve Roma imparatorlarından Septimus Severus ile oğlu Caracalla tarafından peripatetik felsefeyi okutmakla görevlendirilen Afrodisî'nin, günümüz Aydın sınırlarında dünyaya geldiği ve Atina'da öldüğü bilinmektedir. Hayatı hakkında daha ayrıntılı bilgiler bulunmayan filozof, Aristoteles külliyatının tamamına yakınına yazdığı şerhlerle Helenistik dönemin yanı sıra İslâm ve Hristiyan felsefelerinde "yorumcu" (şârih-commentateur) olarak anılmıştır. Bu tebliğde, İskender Afrodisî'nin Aristoteles'in *Metafizika* adlı eserinin XII. bölümü (Lambda) üzerine yorumları, Klasik dönem Meşşâî İslam filozoflarının din-felsefe uzlaşısı hakkındaki görüşlerine yansımaları bakımından ele alınacaktır. Zira Afrodisî'yi Aristotelesçi gelenek çizgisinde öne çıkaran söz konusu yorumlarının, aynı zamanda İslam filozoflarının özellikle vahiy ve nübüvvetin felsefî açıdan temellendirilmesine dair yaklaşımlarını etkilediği görülür. Bu bağlamda ise iki noktanın belirleyiciliğinden söz edilmesi mümkündür. Bunların ilki, Afrodisî'nin aklın somuttan soyuta doğru gerçekleştirdiği tecerrüd sürecinde faal aklın insan zihniyle ilişkisini dışarıdan gelen bir etki olarak kabul etmesidir. İkincisi, onun *Risâle fi'l-ʿaḳl*'da Aristoteles'in pasif ve aktif akıl sınıflandırmasından farklı olarak heyûlânî, müstefâd ve faal akıldan oluşan üçlü bir akıl tasnifinde bulunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İslam Felsefesi, İskender Afrodisî, Aristoteles, Faal Akıl, Metazik

The Influence of Alexander of Aphrodisias on Classical Islamic Philosophers

Abstract

According to Islamic sources, **Alexander of Aphrodisias** (Iskandar al-Afrodīsī) lived between the **second half of the second century** and the **first half of the third century CE**. He studied philosophy under two prominent thinkers of his time, **Herminus** and **Aristocles**, later serving as the **head of the Lyceum** -the school founded by Aristotle in Athens- between **197 and 211 CE**. He was appointed by the Roman emperors **Septimius Severus** and **Caracalla** to teach **Peripatetic philosophy**. It is known that he was born in the region corresponding to **modern-day Aydın (Türkiye)** and died in **Athens**. Although limited information survives about his life, Alexander is recognized as a leading *commentator* (*shāriḥ/commentateur*) within **Hellenistic**, **Islamic**, and **Christian** philosophical traditions due to his extensive commentaries on nearly the entire **Aristotelian corpus**. This paper examines **Alexander of Aphrodisias' commentary on Book XII (Lambda)** of Aristotle's *Metaphysics* in terms of its **influence on the classical Peripatetic philosophers of Islam**, particularly their perspectives on the **harmony between religion and philosophy**. Alexander's interpretations, which distinguish him within the Aristotelian tradition, also had a significant impact on **Islamic philosophers' efforts to provide a philosophical grounding for revelation (waḥy)** and **prophethood (nubuwwa)**. Two aspects of his thought are especially significant in this context. The first is **his conception of the relationship between the Active Intellect (al-ʿaql al-faʿʿāl)** and the human mind as an **external influence** that facilitates the process of abstraction from the sensible to the intelligible. The second is **his tripartite classification of intellect** in *Risāla fī al-ʿAql*, consisting of the **material (hayūlānī), acquired (mustafād)**, and **active (faʿʿāl)** intellects, which diverges from **Aristotle's dual distinction** between the passive and active intellects.

Keywords: Islamic Philosophy, Alexander of Aphrodisias, Aristotle, Active Intellect, Metaphysics

[21] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, İslam Felsefesi Ana Bilim Dalı. ORCİD: 0000-0003-2807-4696, a.mustafakocak@hotmail.com

Tarih Öncesi Dönemde Aydın

Nihal AKILLI[22]

Özet

Büyük Menderes Havzası, Batı Anadolu'nun iç kısımlarından Ege sahil kesimine kadar uzanan bereketli ve zengin coğrafyayı kapsar. Bu verimli toprakların Orta Büyük Menderes kesiminde yer alan Aydın ilinin geçmişi Paleolitik Çağ'a dek uzanmaktadır. Neolitik Çağ'da Bafa Gölü ve Çine Çayı Vadisi arasındaki geniş coğrafyada yaşayan insan topluluklarının kayalara kırmızı boya ile yaptıkları insan betimleri, el baskıları ve semboller günümüze dek ulaşmıştır. Bu eşsiz sanat eserleri Beşparmak halkının yaşam biçimleri ve inançları ile ilgili önemli bilgiler verir. Neolitik Çağ sonrası Kalkolitik ve Tunç Çağları süresince Aydın ili gerek ovalık arazide ve doğal yol güzergahlarında gerekse Ege sahil kesiminde birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Söz konusu erken dönem yerleşimleri arasında en bilinenleri Aphrodisias Pekmez Tepe, Çine Tepecik Höyüğü, Küçüktepe Höyüğü, Kadıkalesi ve Miletostur. Bu merkezlerdeki kazı çalışmaları Menderes Havzası kültürlerinin tarihöncesi dönemde Batı Anadolu ve Ege Adalarındaki diğer çağdaş kültürler ile etkileşimde olduğunu ortaya koymuştur. Aydın'ın tarihöncesine yönelik çalışmalar sadece kazılar ile sınırlı kalmamış yüzey araştırmaları ile mağaralar, konaklama ve işlik yerleri ve höyükler tespit edilmiştir. Bu çalışma Aydın ilinin tarihöncesi dönemlerine ve bölgenin kültür tarihine ışık tutacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Arkeoloji, Tarihöncesi, Kültürel Yapılanma

Abstract

The Büyük Menderes Basin encompasses a fertile and diverse landscape stretching from the inland regions of Western Anatolia to the Aegean coast. Within this geography, the history of Aydın extends back to the Palaeolithic period. During the Neolithic, human communities inhabiting the area between Lake Bafa and the Çine Valley created red-painted depictions of humans, handprints, and symbolic motifs on rock surfaces. These artworks provide significant insights into the lifeways and belief systems of the Beşparmak communities. In the subsequent Chalcolithic and Bronze Ages, Aydın became home to numerous cultures both in its fertile plains and along natural routes, as well as on the Aegean coast. Among the most prominent early settlements are Aphrodisias Pekmez Tepe, Tepecik Höyük, Küçüktepe Höyük, Kadıkalesi, and Miletos. Excavations at these centres reveal that the Menderes Basin cultures maintained dynamic interactions with their contemporaries in Western Anatolia and the Aegean Islands. Prehistoric research in Aydın has extended beyond excavations to include systematic surveys, which have identified caves, habitation areas, workshops, and mounds. The findings collectively illuminate the prehistoric development of Aydın and contribute to a deeper understanding of the region's cultural history.

Keywords: Aydın, Archaeology, Prehistory, Cultural Structuring

[22] Arş.Gör.Dr, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Arkeoloji Bölümü, nihal.akilli@adu.edu.tr ORCID: 0000-0002-7186-0468

Pinus Pinea L. ve Koçarlı-Aydın

Baris KARA[23], Zeynep ÇALIK[24]

Özet

Pinus pinea L. (Fıstık Çamı), Akdeniz peyzajı içerisinde ekolojik, ekonomik ve kültürel açıdan önemli bir yere sahip olmaktadır. Türün yayılışı, belirli çevresel koşullarla yakından ilişkilidir ve bu dinamiklerin anlaşılması hem doğal kaynak yönetimi hem de peyzaj planlaması açısından değerli bilgiler sunmaktadır. Türkiye'nin Aydın ili Koçarlı ilçesi, sahip olduğu topoğrafik çeşitlilik, toprak özellikleri ve iklimsel koşullarıyla fıstık çamının yetişme potansiyelini değerlendirmek için dikkate değer bir örnek teşkil etmektedir.

Bu araştırmada, fıstık çamı meşcerelerinin mekasal dağılımı Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanılarak (eğim, bakı, yükselti ve yaş sınıfları) incelenmektedır. Elde edilen sosyo-ekonomik verilerle birlikte ekolojik ve insan boyutlarını bütünleştiren kapsamlı bir çerçeve oluşturulmaktadır.

Fıstık çamının yalnızca orman ekosistemlerinin bir unsuru olmadığını; aynı zamanda peyzaj bütünlüğünün korunması, erozyon kontrolü, kırsal kimliğin sürdürülmesi ve rekreasyonel olanakların geliştirilmesi açısından da önemli işlevler üstlendiğini ortaya koymaktadır. Peyzaj mimarlığı ölçeğinde, Koçarlı örneği tür temelli çalışmaların sürdürülebilir planlama ve tasarım stratejilerine nasıl yön verebileceğini göstermektedir. Ekolojik süreçleri kültürel ve sosyo-ekonomik değerlerle ilişkilendiren bu yaklaşım hem çevresel korumayı hem de kırsal kalkınmayı destekleyecek bütüncül bir model sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Pinus pinea* L., Koçarlı, peyzaj mimarlığı, ekosistem hizmetleri, kırsal kalkınma

Pinus pinea L. and Koçarlı-Aydın

Abstract

Pinus pinea L. (Satin Pine) has an important place in the Mediterranean landscape in terms of ecological, economic and cultural aspects. Species distribution is closely related to specific environmental conditions, and understanding these dynamics provides valuable information for both natural resource management and landscape planning. Koçarlı district of Aydın province of Turkey constitutes a remarkable example to evaluate the growing potential of stone pine with its topographic diversity, soil properties and climatic conditions.

In this research, the spatial distribution of stone pine stands is examined using Geographic Information Systems (GIS) (slope, aspect, elevation and age classes). A comprehensive framework integrating ecological and human dimensions is created with the socio-economic data obtained.

Stone pine is not only an element of forest ecosystems; It also reveals that it undertakes important functions in terms of preserving landscape integrity, erosion control, maintaining rural identity and developing recreational opportunities. At the scale of landscape architecture, the Koçarlı example shows how species-based studies can guide sustainable planning and design strategies. This approach, which relates ecological processes to cultural and socio-economic values, offers a holistic model that will support both environmental protection and rural development.

Keywords: *Pinus pinea* L., Koçarlı, landscape architecture, ecosystem services, rural development

[23] Prof. Dr., Department of Landscape Architecture,Faculty of Agriculture, Aydin Adnan Menderes University, Aydin-Türkiye, bkara@adu.edu.tr , ORCID: 0000-0002-5670-8636

[24] Student, Department of Landscape Architecture, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Aydin Adnan Menderes University, Aydin-Türkiye, 2411600102@stu.adu.edu.tr , (Responsible Author) ORCID: 0009-0005-6856-3867

Aydın Kadın Girişimciler Profili Araştırması

Fatma Neval GENÇ[25]

Özet

Nüfusun yaklaşık yarısını oluşturan kadınlar, sosyal hayatta olduğu gibi ekonomik hayatta da önemli bir role sahiptir. Kadınların ekonomik hayatta yer alma oranı, bir gelişmişlik göstergesi olarak da kabul edilmektedir. Benzer şekilde kadınların ekonomik, siyasal ve sosyal alandaki yeri sosyo-ekonomik kalkınmanın da önemli göstergelerindendir. Kadın istihdamının ekonomi üzerinde olumlu etkiler yaptığı, yoksulluğu azalttığı kabul edilmektedir.

Ekonomik kalkınmanın temel taşlarından biri girişimciliktir. Kadın girişimciliğinin desteklenmesi, Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma amaçları kapsamında da toplumsal cinsiyet eşitliği, ekonomik büyüme hedefleriyle ilişkilidir. Kadın istihdamının artırılması, bu amaçla kadın girişimciliğinin artırılması son yıllarda hemen hemen tüm ülkeler için önemli konu başlıklarından biri haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Aydın'da kadın girişimci profilini incelemektir. Bu kapsamda, kadın girişimcilerin demografik özellikleri, iş hayatına başlama, girişimci olma süreci, karşılaştıkları sorunlar, devletten beklentileri ve çözüm önerileri ortaya konulmaktadır. Buradan hareketle kadın girişimciliği konusunda temel sorun alanları ve çözüm alternatifleri geliştirilmektedir.

Bu çalışmada Aydın'da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) bünyesindeki 9 oda ve borsaya kayıtlı 67 kadın girişimciye ulaşılmış ve elde edilen sonuçlar derlenmiştir. Kadın girişimcilere hazırlanan, seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşan online anket ile ulaşılmıştır. Anket soruları yazar tarafından literatürde önceki çalışmalar da incelenerek hazırlanmış ve uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kadın Girişimciliği, TOBB, Aydın

Research on Women Entrepreneurs Profile in Aydın

Abstract

Women, who make up approximately half of the population, play an important role in economic life as well as social life. The rate of women's participation in economic life is also considered an indicator of development. Similarly, women's place in the economic, political, and social spheres is also an important indicator of socio-economic development. It is accepted that women's employment has positive effects on the economy and reduces poverty.

Entrepreneurship is one of the cornerstones of economic development. Supporting women's entrepreneurship is also linked to the goals of gender equality and economic growth within the framework of the United Nations Sustainable Development Goals. Increasing women's employment and, to this end, increasing women's entrepreneurship has become one of the important topics for almost all countries in recent years.

The aim of this study is to examine the profile of women entrepreneurs in Aydın. In this context, the demographic characteristics of women entrepreneurs, their start in business life, the process of becoming an entrepreneur, the problems they encounter, their expectations from the state, and their proposed solutions are presented. Based on this, fundamental problem areas and alternative solutions regarding women's entrepreneurship are developed.

In this study, 67 women entrepreneurs registered with 9 chambers and exchanges within the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey (TOBB) in Aydın were reached, and the results obtained were compiled. Women entrepreneurs were reached through an online survey consisting of multiple-choice and open-ended questions. The survey questions were prepared and administered by the author after reviewing previous studies in the literature. The results obtained were evaluated using the content analysis method from qualitative data analysis methods.

Keywords: Women's Entrepreneurship, TOBB, Aydın

[25] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, fngenc@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2014 2113

Milli Mücadele'de Yörük Ali Efe ve Ese Efe

Şahin Efe YILMAZ*

Özet

Yörük Ali Efe; 15 Mayıs 1919'da İzmir'in, 27 Mayıs 1919'da ise Aydın'ın işgali üzerine, Aydın 57. Tümen subaylarıyla birleşmiş, bölgede zeybek bayrağı açarak kızan toplamış ve işgale karşı bölgede direniş hareketinin başlamasında önemli öncülerden birisi olmuştur. Özellikle Malgaç Baskını sonrasında Yörük Ali Efe ve müfrezesi, bölgedeki ilk örgütlü direnişin sembolü haline gelmiştir. Bu süreçte, Yörük Ali Efe'nin yakın silah arkadaşı Ese Efe (Yörük İsa) ile aralarında güçlü bir kardeşlik bağı kurulmuştur. Ayrıca, Yörük Ali Efe'nin kızanları arasında adı çok anılmayan kardeşi Zeybek Mehmet de yer almıştır.

Bu bildiride; Yörük Ali Efe ile Ese Efe'nin işgal güçlerine karşı birlikte yürüttükleri mücadele, bu mücadelenin bölgesel direniş üzerindeki etkileri ve iki efe arasında şekillenen "zeybek kardeşliği" incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yörük Ali Efe, Ese Efe, Milli Mücadele, Zeybek Kardeşliği

Yörük Ali Efe and Ese Efe In The Natıonal Struggle

Abstract

Yörük Ali Efe; following the occupation of Izmir on May 15, 1919, and Aydın on May 27, 1919, he joined forces with officers of the 57th Division in Aydın, raised the zeybek flag in the region to rally the people, and became one of the key pioneers in initiating the resistance movement against the occupation in the area. Especially after the Malgaç Raid, Yörük Ali Efe and his detachment became symbols of the first organized resistance in the region. During this period, a strong bond of brotherhood was formed between Yörük Ali Efe and his close comrade-in-arms, Ese Efe (Yörük İsa). In addition, Yörük Ali Efe's brother Zeybek Mehmet, whose name is not often mentioned, was also among his followers.

This paper will examine the struggle waged by Yörük Ali Efe and Ese Efe against the occupying forces, the impact of this struggle on regional resistance, and the "zeybek brotherhood" that developed between the two efes.

Key Words: Yörük Ali Efe, Ese Efe, National Struggle, Zeybek Brotherhood

* Anka Enstitüsü Stratejik Araştırmalar Eğitim Merkezi ve Düşünce Kuruluşu Ege Bölge Yazarı-Bilim ve Danışma Kurulu Üyesi. sahinefeyilmaz@gmail.com, ORCID Numarası: 0009-0002-8289-9445

Mora İsyanı Sırasında Aydın

Yasin Özdemir[26]

Özet

1821 yılında Mora'da başlayan ve nihayetinde bağımsız bir Yunan devletinin kurulmasıyla sonuçlanan Mora İsyanı, Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi, toplumsal ve demografik yapısını derinden etkilemiştir. İsyan, yalnızca Balkanlar'la sınırlı kalmamış; imparatorluğun dört bir yanında, özellikle Rum nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerde yankı bulmuştur. Bu bağlamda Batı Anadolu ve Aydın sancağı, Mora İsyanı'nın etkilerinin en belirgin biçimde hissedildiği coğrafyalardan biri olmuştur. 1820'lerde Aydın, hem ticari hareketliliği hem de çok kültürlü yapısı nedeniyle dikkat çeken önemli bir Osmanlı merkezidir. Ancak Mora'da başlayan isyan dalgası, bu bölgedeki Müslüman ve Rum topluluklar arasındaki hassas dengeyi bozmuş, karşılıklı güvensizlik ve yer yer çatışmaların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Osmanlı yönetimi, isyanın yayılmasını önlemek amacıyla Aydın ve çevresinde güvenlik tedbirlerini artırmış, Rum nüfus üzerinde denetimi sıkılaştırmış ve yerel düzeyde bir dizi idari düzenlemeye gitmiştir. Bu makale, Mora İsyanı sürecinde Aydın'da yaşanan gelişmeleri, bölgeden Mora İsyanına katılanları ve Osmanlı taşrasının isyan karşısındaki tepkilerini inceleyerek, imparatorluğun iç dengeleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Mora İsyanı, Rum, Yunanistan, Osmanlı.

Aydın During the Peloponnese Rebellion

The Greek War of Independence, which began in the Peloponnese in 1821 and ultimately resulted in the establishment of an independent Greek state, profoundly affected the political, social and demographic structure of the Ottoman Empire. The uprising was not confined to the Balkans; it resonated throughout the empire, particularly in regions with a large Greek population. In this context, Western Anatolia and the Aydın Sanjak were among the regions where the effects of the Greek War of Independence were most keenly felt. In the 1820s,

Aydın was an important Ottoman centre, notable for both its commercial activity and its multicultural structure. However, the wave of rebellion that began in the Morea disrupted the delicate balance between the Muslim and Greek communities in this region, leading to mutual distrust and occasional clashes. In order to prevent the spread of the rebellion, the Ottoman administration increased security measures in Aydın and its surroundings, tightened control over the Greek population, and implemented a series of administrative regulations at the local level. This article aims to examine developments in Aydın during the Mora Uprising, those from the region who participated in the Mora Uprising, and the Ottoman provinces' reactions to the uprising, thereby assessing its impact on the empire's internal balances.

Keywords: Aydın, Peloponnese Rebellion, Romios, Greece, Ottoman.

[26] Dr. Bağımsız Araştırmacı. ozdemiryasin91@gmail.com. https://orcid.org/0000-0002-8443-162X.

Yılancı Burnu Höyüğü'nün Batı Anadolu Arkeolojisindeki Önemi

Mustafa ÜZÜMCÜ[27]

Özet

Yılancı Burnu Höyüğü, Aydın ili Kuşadası İlçesi, Hacıfeyzullah Mahallesi'nde yer almakta ve Yılancı Burnu Mevkii olarak bilinmektedir. Yarımada görünümünde olan Yılancı Burnu Höyüğü'nün arkeolojik potansiyeli birçok araştırmacı tarafından dikkat çekici bulunmuştur. İlk olarak Neapolis ve Marathesion'un lokalizasyon problemi ve arkeolojik veri zenginliğiyle seyyahların dikkatini çeken Yılancı Burnu Höyüğü uzun süre boyunca isimlendirme tartışmalarıyla anılmıştır. 1908 yılında J. Keil ile başlayan araştırmalar daha çok merkezin isimlendirilmesi üzerinde yoğunlaşmıştır. Daha sonraları ise, 1978 yılında Yılancı Burnu Höyüğü'nün belirli noktalarında kazı çalışmaları yapılmış fakat sahip olduğu potansiyel tam olarak açığa çıkarılamamıştır. Arkaik Dönem ile Roma Dönemi arasına tarihlendirilebilecek olan yapı kalıntıları ve arkeolojik materyal saptanan Yılancı Burnu Höyüğü yapılan mevcut araştırmalar sonucunda Strabon'un bahsettiği Neapolis-Marathesion ikileminden kurtulamamıştır. 2020-2022 yılları arasında yapılan son çalışmalarla birlikte merkezin kimliğinin açığa çıkarılmasından daha önemli bir sonuç saptanmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde Yılancı Burnu Mevkii olarak anılan sit alanının bir höyük yerleşimi olduğu anlaşılmıştır. İncelenen verilerin Batı Anadolu'daki diğer yerleşimlerle birlikte ele alınarak ilişkilendirilmesi, Yılancı Burnu Höyüğü'nün çevre kentler ile olan bağlantısını açığa çıkarmış ve Kuşadası Körfezi için büyük önem taşıyan bir yerleşim olduğunun anlaşılmasını sağlamıştır. Ayrıca, Geç Neolitik Dönem'den günümüze değin kesintisiz yerleşim izlerine rastlanılan Yılancı Burnu Höyüğü, Kuşadası'nda bulunan erken dönem yerleşimleri anlamamıza yardımcı olmasının yanı sıra Batı Anadolu Bölgesi'nde Prehistorik Dönem Denizsel Kültürün varlığını vurgulaması ve anlaşılmasına yardımcı olması açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yılancı Burnu Höyüğü, Marathesion, Neapolis, Kuşadası, Batı Anadolu.

The Importance of Yılancı Burnu Mound in Western Anatolian Archaeology

Abstract

Yılancı Burnu Mound is located in the Hacıfeyzullah neighborhood of Kuşadası, Aydın province, and is known as Yılancı Burnu Mevkii. The archaeological potential of Yılancı Burnu Mound, which has a peninsula-shaped appearance, has been noted by many researchers. Initially attracting the attention of travelers with its rich archaeological data and the localization problems surrounding Neapolis and Marathesion, Yılancı Burnu Mound has long been associated with naming debates. Research, beginning with J. Keil in 1908, focused primarily on the naming of the site. Later on, axcavations were conducted at certain points of Yılancı Burnu Mound in 1978, but its potential was not fully realized. While structural remains and archaeological material dating between the Archaic and Roman periods have been identified, Yılancı Burnu Mound, as a result of research, has not escaped the Neapolis-Marathesion dilemma mentioned by Strabo. With the latest studies conducted between 2020 and 2022, a more important result than revealing the identity of the center has been determined. These studies have revealed that the site, known as Yılancı Burnu Mevkii, is a mound settlement. Correlating the analyzed data with other settlements in Western Anatolia has revealed Yılancı Burnu Mound's connection to surrounding cities and established its significance as a settlement of great importance for Kuşadası Bay. Furthermore, Yılancı Burnu Mevkii, which bears traces of uninterrupted settlement from the Late Neolithic Period to the present day, is of great importance not only for its ability to understand early settlements in Kuşadası but also for its ability to highlight and contribute to the understanding of the existence of Prehistoric Maritime Culture in Western Anatolia.

Keywords: Yılancı Burnu Mound, Marathesion, Neapolis, Kuşadası, Western Anatolia.

[27] Doktora Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Arkeoloji Doktora Programı, mustafauzumcu95@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3677-203X

Çakırbeyli Çiftliğinden Başbakanlığa Aydınlı Bir Liderin Portresi: Ali Adnan Menderes (1899-1961)

Sedef BULUT[28]

Özet

Adnan Menderes, 1899'da Aydın'da doğmuştur. Türk Siyasi hayatının en önemli isimlerinden birisi olan Menderes, anne ve babasını çok küçük yaşta verem hastalığından kaybedince babaannesi tarafından büyütülmüştür. Millî Mücadelenin sona ermesinin ardından Çakırbeyli Çiftliği'nin başına geçmiştir. Siyasi kariyerine, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın(SCF) kurulmasıyla adım atan Menderes, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekili olarak parlamentoda görev almıştır. Demokrat Parti'nin (DP) kurucuları arasında yer alan Menderes 1950-1960 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. 27 Mayıs 1960'ta gerçekleşen askeri darbeden sonra Yassıada Mahkemelerinde yargılanmış ve 17 Eylül 1961'de idam edilmiştir.

On yıl süresince iktidarda kalan Menderes Hükümetinin askeri bir müdahale ile yönetimden uzaklaştırılması ve Başbakanın idam edilmesi Türk halkının hafızasında derin ve acı bir iz bırakmıştır. Menderes'in trajik sonu gönüllerdeki yerini daha da sağlamlaştırmış, DP ve Menderesi siyasi bir kült haline getirmiştir.

Bu bildiride, Aydın'ın yerel dinamiklerine katkıda bulunan Adnan Menderes'in liderlik profili incelenecek ve onun Aydın'a olan hizmetleri analiz edilecektir. Çalışmada, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)belgeleri, TBMM Zabit Cerideleri, TİTE Arşivi, süreli yayınlar, telif ve tetkik eserler yararlanılacak başlıca kaynaklardır.

Anahtar Kelimeler: Menderes, Aydın, Çakırbeyli, Demokrat Parti (DP), Yassıada

A Portraıt Of An Aydın Leader From Çakırbeyli Farm To The Prıme Mınıstry: Ali Adnan Menderes (1899-1961)

Abstract

Adnan Menderes was born in 1899 in Aydın. One of the most significant figures in Turkish political life, Menderes lost both of his parents to tuberculosis at a very young age and was raised by his grandmother. After the National Struggle, he took over the management of Çakırbey Farm. Menderes began his political career with the establishment of the Free Republican Party (SCF) and served in parliament as a member of the Republican People's Party (CHP). He was one of the founders of the Democratic Party (DP) and served as Prime Minister from 1950 to 1960. After the military coup on May 27, 1960, he was tried in the Yassıada Courts and was executed on September 17, 1961.

The removal of the Menderes Government from power through a military intervention and the execution of the Prime Minister left a deep and painful mark on the memory of the Turkish people. Menderes' tragic end further solidified his place in people's hearts, turning the DP and Menderes into a political culture.

This paper aims to evaluate the leadership profile of Adnan Menderes, who contributed to the local dynamics of Aydın, and analyze his services to Aydın. The primary sources for this study include documents (BCA), the TBMM Records, TİTE Archive, periodicals, and original and research works.

Keywords: Menderes, Aydın, Çakırbeyli, Democratic Party (DP), Yassıada

[28] Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, sbulut@ankara.edu.tr, ORCİD,0000-0002-5525-584X

Aydın Yöresi Bazı Büyüsel Halk İnanışlarına Analitik Yaklaşım

Alparslan SANTUR[29]

Özet

Özellikle geleneksel (köy, kır) toplulukların davranışlarını ifade eden geleneksel düşünce ve bu düşünce sisteminden kaynaklanan inanışlar Anadolu'da geçmişte çok daha etkin bir görünümde olup, doğumdan ölüme kadar hayatın hemen bütün safhalarını kapsıyordu. Ancak kültürün dinamik yapısından kaynaklanan kültür değişimi, günümüze kadar geçen süreç içinde bu tür inanışların da değişmesine ve yok olmasına sebep olmuştur. Buna rağmen kültürün manevi yönünün daha ağır değişmesi kuralına bağlı olarak günlük hayatta bu tür inanışların az veya çok etkilerini sürdürmekte olduklarını da söylemek mümkündür. Bir başka deyişle modern düşünce sistemi bu tür inanışlarla çelişse de, yüzlerce yıllık bir geçmişi olan inanışlar modern düşünce ile birlikte varlıklarını sürdürebilmektedirler. İnsanın, doğa üstü güçlere sahip olduğuna inanılan varlıkları kendi çıkarları için etkilemesine veya onların zararlı olduğuna inanılan güçlerinden kaçınmasına yönelik birtakım işlemleri kapsayan büyü, inanışlar içinde çok önemli bir yere sahiptir. Bir durumu, benzeri bir işlemle etkilemeye veya bir durumun gerçekleşmesi sonucunda gelebilecek zararlardan kaçınmaya yönelik Analoji (Taklit) Büyüsü ve bir objede var olduğuna inanılan güçten o objeyle bir şekilde temas ederek yararlanmaya yönelik temas büyüsü söz konusu büyüsel işlemlerin en yaygını olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bazı sayı ve renklerde bulunduğuna inanılan güçlerden kaynaklanan sayı ve renk büyüleri de, daha az olmakla birlikte, bazı geleneksel uygulamalarda yer alabilmektedir. İslam dini bu tür büyüsel inanışları ve uygulamaları kabul etmemesine rağmen, bazen büyünün yanında dua, ibadet, türbe, vb. dini unsurların da kullanımı (dinsel/büyüsel), inanışların gücünü belirtmesi bakımından önemlidir. Psiko-sosyal bir bakış açısıyla ele alınan Aydın yöresindeki büyüsel bazı pratiklerin (âdet, inanma) Antropolojik analizini kapsayan çalışmanın ilk bölümü pratiğin oluşumu (işleyişi) ve beraberinde beklenen sonuçtur. Burada da iki durum söz konusudur: Bazı pratikler bir uygulamayı, beraberinde bu uygulamadan beklenen sonuçla ilgili bir inanışı, bazı pratikler ise bir durumla ilgili inanışı ifade etmektedir. Yani birincisinde bir eylem varken, ikincisinde bir eylem yoktur veya bir eylemden kaçınılır. Formüle edecek olursak: *"P= Pratiğin Oluşumu (Eylem/Durum) + Beklenen / Kaçınılması Gereken Sonuç"*. İkinci bölüm pratiklerin intikaliyle ilgilidir: *"Pİ= Etken → Aracı → Etkilenen (Pasif)"*. Son bölüm pratiklerin yorumlanmasını kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, İnanış, Büyü, Antropoloji, Analiz.

An Analytical Approach to Some Magical Folk Beliefs of Aydın Region

Abstract

Traditional thought, particularly the behavior of traditional (village, rural) communities, and the beliefs stemming from this system of thought were much more influential in Anatolia in the past, encompassing almost all stages of life from birth to death. However, cultural change stemming from the dynamic nature of culture has led to the change and disappearance of such beliefs over the course of time. Despite this, it is also possible to say that such beliefs continue to have a greater or lesser impact on daily life, depending on the prevailing spiritual aspect of culture. In other words, while modern thought contradicts such beliefs, beliefs with centuries of history can continue to exist alongside modern thought. Magic, which encompasses a number of processes aimed at influencing entities believed to possess supernatural powers for one's own benefit or to ward off their harmful powers, holds a very important place in these beliefs. Analogy (Imitation) magic, which aims to influence a situation through a similar process or to avoid harm that might result from the occurrence of a situation, and contact magic, which aims to utilize the power believed to exist in an object by somehow touching it, are the most common of these magical practices. Furthermore, number and color magic, derived from the powers believed to reside in certain numbers and colors, can also be found, though less frequently, in some traditional practices. Although Islam does not recognize such magical beliefs and practices, the use of religious elements (religious/magical) such as prayer, worship, shrines, etc., alongside magic, is important in demonstrating the power of beliefs. The first section of this study, which covers the anthropological analysis of certain magical practices (customs, beliefs) in the Aydın region, is examined from a psychosocial perspective and examines the formation (functioning) of the practice and its expected outcome. Here, two situations arise: Some practices express an application accompanied by a belief about the expected outcome of that application, while others express a belief about a situation. In other words, while the former involves an action, the latter either lacks an action or avoids an action. To formulate

[29] Antropolog, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Emekli Araştırmacı, alparslansantur@hotmail.com https://orcid.org/0000-0003-4713-8376

it: *"P = Formation of the Practice (Action/Situation) + Expected/Avoided Outcome."* The second part concerns the transmission of practices: *"P = Active → Agent → Affected (Passive)."* The final part covers the interpretation of practices.

Keywords: Aydın, Belief, Magic, Anthropology, Analysis.

Sicil Kayıtlarına Göre 19. Yüzyılda Aydınlı Gayrimüslim Osmanlı Memurları

Anıl GÖÇ[30]

Özet

Sicill-i Ahvâl defterleri Osmanlı Devleti'ndeki bürokratların özgeçmişleri ve kariyerlerine dair bilgileri içermesi bakımından son derece önemli kaynaklardır. Bu kayıtlar 1879-1909 yılları arasında düzenlenmiş olup Sultan II. Abdülhamid devrinde görev yapan bürokratlara dair bilgileri içermektedir. Bu bildiride, Sicill-i Ahvâl defterlerinde tespit ettiğimiz Aydınlı Gayrimüslim Osmanlı memurlarına dair bulgular ortaya çıkarılacaktır. 1857 ile 1879 tarihleri arasında doğmuş olan 6 adet memurun sicil kayıtları üzerinden eğitimleri, görevleri ve kariyer çizgilerine dair elde edilen veriler analiz edilecektir. Adı geçen memurlar hukuk, maliye, ulaşım-iletişim gibi farklı alanlarda faaliyet göstermiştir. Dolayısıyla her birinin sicil kaydı bambaşka bir öykü sunarak çeşitlilik oluşturmaktadır. Bu memurlar arasından Yani Efendi'nin Rüsum-ı Sitte; Nikogos Efendi'nin Ziraat Bankası; Foti Efendi'nin Düyun-ı Umumiye; Yolans Efendi'nin Posta ve Telgraf Nezareti; İstemat Efendi'nin ise Adliye Nezareti'nde görev aldıkları görülmektedir. Bu memurların yaş, eğitim seviyesi, görev yaptıkları makamlar ve kariyer basamakları gibi detaylar ortaya konulacaktır. Bu değerlendirmenin sonucunda, 19. yüzyılda Aydın'daki ortamın ne tür ve vasıfta bireyler yetiştirdiğine dair bir örnek meydana konulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Sicill-i Ahval Defterleri, Gayrimüslim Osmanlı Bürokratları

According to Personel Records Non-Muslim Aidin Origin Ottoman Officers in the 19th-Century

Abstract

Sicill-i Ahvâl records are significant sources in terms of including biographical information and showing the career paths of Ottoman civil servants. Compiled between 1879 and 1909, these records offer detailed personal and professional data on civil servants from the era of Sultan Abdulhamid II (r. 1876-1909). This presentation aims to reveal the profiles of non-Muslim Ottoman civil servants originating from Aidin, utilizing Sicill-i Ahvâl records. Specifically, it examines the education, assignments and career paths of 6 officials born between 1857 and 1879. These officials served in various fields including law, finance, and transportation/communication. Consequently, each official's unique personnel record presents a distinct narrative, enriching the diversity of the dataset. One of these officials, Yani Effendi served in Rusum-ı Sitte; Nikogos Effendi in the Ziraat Bank; Foti Effendi in the Ottoman Public Debt Administration; Yolans Efendi in the Ministry of Post and Telegraph; and Istemat Effendi in the Ministry of Justice. Drawing from these records, details such as age, educational background, official positions, and career advancements will be analyzed. In conclusion, this evaluation will serve as a case study, determining the characteristics of officials shaped by the socio-economic environment of Aidin in the 19th century.

Keywords: Aidin, Personel Records, Non-Muslim Ottoman Officiers.

[30] Doktora Adayı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, history.anilgoc@gmail.com, https://orcid.org/0000-0001-9959-0052

Sağlık Turizmi Kapsamında Aydın'ın Jeotermal Kaynakları ve Sağlığa Yararları

Ayla ÜNSAL[31]

Özet

Sağlık turizmi içerisinde yer alan jeotermal kaynaklar, Türkiye'nin rekabet avantajı yüksek olan bir turizm çeşididir. Sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların iyileştirilmesine yönelik olarak hizmet sunan bu jeotermal kaynaklar; tarih, kültür, iklim, doğa, barınma, yöresel ürünler, kür, masaj vs. gibi pek çok bütünsel hizmeti içerisinde barındırmaktadır. Ülkemizde jeotermal kaynaklar, Batı Anadolu'da özellikle de Ege Bölgesi'nde hem sıcaklık hem de sayıca diğer bölgelere göre daha fazla bulunmaktadır. Aydın ilinde jeotermal kaynakların sayısı oldukça fazla olup bu çalışmada, sağlık turizmi kapsamında Aydın'ın jeotermal kaynakları ve sağlığa yararları incelenmiştir. Aydın'da; Bozdoğan (İçmeler), Buharkent (Kızıldere), Germencik (Alangüllü, Gümüş, Germencik Çamköy Çamur, Uzgur), Kuşadası (Davutlar, Güzelçamlı, Çıban, İçmeler, Kemerli, Yavansu, 31'ler İçmesi), Kuyucak (Ortakçı), Merkez (Ilıcabaşı, İmamköy), Ortaklar (Gümüşköy), Söke (Sazlı Köyü Kükürtlü Kaynağı), Sultanhisar (Salavatlı) ilçelerinde jeotermal kaynaklar bulunmaktadır. Buradaki kaynakların; kas, kemik, böbrek, karaciğer, safra kesesi, göz, cilt, yumuşak doku rahatsızlıklarına, nörolojik, ortopedik, jinekolojik hastalıklara, diyabete, romatizmaya, siyatik ağrısına, artrit çeşitlerine, obeziteye, kolesterole, polinevrite, infertiliteye, felç çeşitlerine, astıma, bronşite, stres bozukluklarına vs. yarar sağladığı tespit edilmiştir. Aydın'daki jeotermal kaynaklardan yararlanmak üzere yapılan tesis sayısı oldukça yetersizdir. Sözü edilen yerlere Sağlık Bakanlığının izni dahilinde yeni tesislerin kurulup işletilmesi bölgedeki kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlayacaktır. Ayrıca halkın bu kaynaklardan bilinçsiz bir şekilde yararlanmasına engel olunmalı ve konu ile ilgili olarak yetkililer gerekli önlemleri almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Jeotermal Kaynaklar, Sağlık Turizmi

Aydın's Geothermal Resources and Their Health Benefits within the Scope of Health Tourism

Abstract

Geothermal resources within health tourism represent a type of tourism that offers Turkey a high competitive advantage. These geothermal resources, which offer services aimed at improving health and curing illnesses, encompass many holistic services such as history, culture, climate, nature, shelter, local products, cures, massage, etc. In Turkey, geothermal resources are more abundant in Western Anatolia, particularly in the Aegean Region, compared to other regions in terms of both temperature and number. The province of Aydın boasts a significant number of geothermal resources, and this study examines Aydın's geothermal resources and their health benefits within the context of health tourism. In Aydın: Geothermal springs are located in the districts of Bozdoğan (İcmeler), Buharkent (Kızıldere), Germencik (Alangüllü, Gümüş, Germencik Çamköy Çamur, Uzgur), Kuşadası (Davutlar, Güzelçamlı, Çıban, İçmeler, Kemerli, Yavansu, 31'ler Spring), Kuyucak (Ortakçı), Merkez (Ilıcabaşı, İmamköy), Ortaklar (Gümüşköy), Söke (Sazlı Köyü Kükürtlü Kaynağı), and Sultanhisar (Salavatlı). These springs have been found to be beneficial for muscle, bone, kidney, liver, gallbladder, eye, skin, and soft tissue disorders, as well as neurological, orthopedic, and gynecological diseases, diabetes, rheumatism, sciatica, arthritis, obesity, cholesterol, polyneuritis, infertility, stroke, asthma, bronchitis, and stress disorders. The number of facilities built to utilize geothermal resources in Aydın is quite insufficient. Establishing and operating new facilities in these locations, with the approval of the Ministry of Health, will ensure optimal utilization of the region's resources. Furthermore, the public should be prevented from utilizing these resources unknowingly, and authorities should take the necessary precautions.

Keywords: Aydın, Geothermal Resources, Health Tourism

[31] Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, ay_unsal@hotmail.com, 0000-0003-3319-1600

Aydın İlindeki Hayvan Kaçakçılığı Medya Haberlerine Yansıması

Yasin SARIKAYA[32]

Özet

Hayvan kaçakçılığı sıhhi, ekonomik ve toplumsal açıdan ciddi sonuçlar doğuran, çok boyutlu bir suç türü olarak Türkiye'nin farklı bölgelerinde olduğu gibi Aydın ilinde de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu durumun hayvan refahı, halk sağlığı ve ulusal ekonomi açısından yarattığı etkilerin kamuoyunca anlaşılması ve hukuki, kurumsal önlemlerin alınıp bunların hayata geçirilmesinde medyada yer alan haberlerin önemli bir yeri vardır. Bu yönüyle hayvan kaçakçılığına dair haberlerin hangi çerçevede sunulduğu ve kamuoyunda nasıl bir algı oluşturduğu, multidisipliner bir yaklaşımla ele alınması gereken bir konudur. Özellikle medya, suçun toplumsal inşasında ve kamuoyunun bilgilendirilmesinde merkezi bir rol oynadığından Aydın ilindeki hayvan kaçakçılığı vakalarının basına yansıma biçimlerinin incelenmesi özellikle Veteriner Adli Tıp bilimi yönüyle de önem arz etmektedir. Çünkü Veteriner Adli Tıp bilimi dahilinde hayvan kaçakçılığının; hayvan refahı, zoonotik hastalıkların yayılması, halk sağlığı, ulaşım, hukuk, ekonomi ve güvenlik gibi il, ülke ve uluslararası boyutta çok yönlü etkileri incelemektedir. Dolayısıyla çalışmada Aydın ilinde 2015-2025 yılları arasında gerçekleşen hayvan kaçakçılığının basına yansımaları incelenerek, yerel, ulusal ve uluslararası boyutlarda etkileri Veteriner Adli Tıp bağlamında değerlendirilmiştir. Türkiye' deki hayvan kaçakçılığı kapsamında Aydın ilinin durumunun tespiti kadar, basına yansıyan haberlerden hareketle Aydın'da hayvan kaçakçılığı potansiyeli analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Hayvan Kaçakçılığı, Veteriner Adli Tıp, Zoonotik Hastalıklar, Halk Sağlığı, Aydın İli Ekonomisi

Animal smuggling in Aydın province reflected in media reports

Abstract

Animal smuggling is a multifaceted crime that poses significant problems in terms of public health, the economy, and society. It is a problem that is also present in other regions of Turkey, including the province of Aydın. Media coverage plays a crucial role in public understanding of the impacts of this situation on animal welfare, public health, and the national economy, and in developing and implementing legal and institutional measures. Consequently, the context in which news about animal smuggling is presented and how it is perceived by the public requires a multidisciplinary approach. The central role of the media in the social construction of crime and the dissemination of information to the public renders the examination of media coverage of animal smuggling cases in the province of Aydın particularly important from a veterinary forensic perspective. Veterinary forensic is the scientific analysis of the multifaceted impacts of animal smuggling on provincial, national, and international levels. These impacts include, but are not limited to, animal welfare, the spread of zoonotic diseases, public health, transportation, law, the economy, and security. The present study therefore examined the media coverage of animal smuggling in the province of Aydın between the years 2015 and 2025, and evaluated its impact at local, national and international levels within the context of Veterinary Forensic. In addition to an assessment of the situation in terms of animal smuggling in the province of Aydın in Turkey, the potential for such activities in the region was analysed on the basis of media reports.

Keywords: Animal Smuggling, Veterinary Forensic, Zoonotic Diseases, Public Health, Aydın Province Economy

[32] Ardahan Üniversitesi Nihat Delibalta Göle Meslek Yüksekokulu, yasinsarikaya@ardahan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1952-0423

Aydın Nysa Antik Kenti Sütunlu Caddesi Konservasyon Restorasyon Çalışmaları

Muhammed DİLER[33]

Özet

Aydın'ın önemli antik yerleşimlerinden biri olan Nysa Antik Kenti'nin doğu-batı doğrultusundaki ana aksını oluşturan Sütunlu Cadde (Cadde 1-plateia), Roma İmparatorluk Dönemi'nde kentin en anıtsal mimari düzenlemelerinden biri olarak inşa edilmiş, aedicula'lı cepheleri, mermer döşemesi ve onurlandırma yazıtlarıyla kentin politik, sosyal ve ekonomik yaşamında merkezi bir rol üstlenmiştir. 2013 yılından itibaren gerçekleştirilen kazılarla açığa çıkarılan mimari elemanlar her yıl düzenli konservasyon ve restorasyon uygulamalarıyla korunmakta, 2019 yılından itibaren ise sütunlu caddenin anastylosis süreci başlatılmıştır. Bu süreçte sütun ve kaide gibi mimari elemanların eksik kısımları 3D lazer tarama, modelleme ve CNC destekli parça üretimi ile özgün malzemeye uyumlu şekilde tamamlanmış; 2019–2024 yılları arasında toplam 10 adet tam boy veren sütun uygun kaideler üzerine dikilmiştir. Caddenin kazısı sırasında ortaya çıkarılan portiko duvarlarının konservasyonunda, yangın ve depremler sonucu yıkılan kesitler belgelenmiş, mekanik temizlik sonrası özgün harca uygun kireç esaslı harç ve yerel taşlarla eksik örgüler tamamlanmıştır. Müdahale alanlarının özgünden ayrılabilirliği ise kiremit parçalarıyla vurgulanmıştır. Sütunlu Cadde'nin bazı alanlarındaki duvarlarda korunagelen sıvalarda belgeleme, enjeksiyon ve mekanik-kimyasal temizlik yöntemleri uygulanmış; EDTA paketleme sonrası yüzeyler tyvek örtüyle çevresel etkilere karşı izole edilmiştir. Yürütülen bu kapsamlı konservasyon ve anastylosis çalışmaları, Nysa'nın en görkemli kentsel aksını özgün mimari kimliğiyle geleceğe aktarmayı ve anıtsal caddenin kent belleğindeki önemini vurgulamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nysa Antik Kenti, Konservasyon, Restorasyon, Sütunlu Cadde.

Conservation and Restoration Works on the Colonnaded Street of Nysa Ancient City in Aydın

Abstract

The Colonnaded Street (Cadde 1-plateia), which constitutes the main east–west axis of Nysa, one of the most significant ancient settlements in Aydın, was constructed during the Roman Imperial period as one of the city's most monumental architectural arrangements. With its aedicula façades, marble pavement, and honorific inscriptions, the street held a central role in the political, social, and economic life of the city. Since 2013, the architectural elements unearthed during excavations have been preserved through regular conservation and restoration practices, and since 2019, the anastylosis process of the street has been initiated. Within this scope, missing parts of architectural elements such as columns and bases were completed by means of 3D laser scanning, modeling, and CNC-assisted marble production in full compliance with the original material. Between 2019 and 2024, a total of ten full-height columns were re-erected on their preserved bases. In the conservation of the portico walls uncovered during the excavations, collapsed sections caused by fire and earthquakes were documented, and after mechanical cleaning, the missing masonry was restored using lime-based mortar compatible with the original and local stones. Distinctive interventions were marked with terracotta pieces to ensure the principle of reversibility. In certain areas of the Colonnaded Street, preserved wall plasters were subjected to documentation, injection, and mechanical–chemical cleaning; following EDTA poulticing, the surfaces were isolated against environmental impacts with tyvek covering. These comprehensive conservation and anastylosis works aim to safeguard the most monumental urban axis of Nysa with its authentic architectural identity and to emphasize the significance of the street in the urban memory of the ancient city.

Keywords: Nysa Ancient City, Conservation, Restoration, Colonnaded Street.

[33] Uzman Konservatör/Restoratör, Aydın Arkeoloji Müzesi, muhammed.diler@ktb.gov.tr
ORCID: 0000-0003-0374-3662

Somut Olmayan Kültürel Mirasımız Ahilik Geleneğinin Karacasu'daki Son Temsilcileri: Sırada Hangi Geleneksel El Sanatımız Var?

Hüseyin Önlem ERSÖZ[34], Filiz GÜLSEVİN ERSÖZ[35]

Özet

Kültürel miras unsurları toplumu oluşturan önemli yapı taşlarıdır. Kültürel miras, somut ve somut olmayan şeklinde ikiye ayrılabilir. Ahilik geleneği de somut olmayan kültürel miras unsurlarımızdan biridir. Günümüzde Ahilik geleneği etrafında gelişen birçok geleneksel el sanatı evrensel ve yerel dinamikler tarafından sürdürülebilirlik konusunda tehdit altındadır. Bu nedenle geçmişten günümüze taşınan bu geleneksel el sanatlarının bazıları zamanla kaybolurken, bazıları da yaşam mücadelesi vermektedir. Bu çalışmanın konusu kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatları ve ustalarının incelenmesi, kayıt altına alınması, sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesidir. Çalışma sahası olarak Karacasu tercih edilmiştir. Karacasu Aydın'a bağlı tarihi bir ilçedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş, geleneksel el sanatları ustalarıyla yapılandırılmamış görüşmeler yapılarak veriler oluşturulmuştur. Bu amaçla Karacasu'daki el sanatları ustalarıyla toplantılar düzenlenmiş ve toplantıların ses kayıtları ve görüntüleri temel alınarak analiz edilmiştir. Karacasu merkezde kaybolmaya yüz tutmuş 5 meslek belirlenmiştir. Buna göre ilçede halen sıcak demircilik, çömlekçilik, dericilik, yorgancılık ve semercilik ustaları mesleklerini sürdürmektedir. Bu ustaların hepsi 40 yaşın üstünde olup çoğunluğu yalnız çalışmakta ve yeni çırak yetiştirememektedir. Usta-çırak ilişkisi bozulmuştur. Çocukları başka mesleklere yönelmiştir. Çömlekçilik ve sıcak demircilik dışındaki ustaların pazarlama- satış sorunları bulunmaktadır. Yerel yönetimin, esnaf ve sanatkarlar odasının destekleri yetersiz kalmaktadır. Sonuç olarak bu meslekler için gerekli tedbirler alınmazsa eğer, bir kaç on yıl içinde Karacasu'da temsilcileri kalmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Ahilik, Geleneksel El Sanatları, Karacasu

The Last Representatives of Our Intangible Cultural Heritage, the Ahilik Tradition, in Karacasu: Which of Our Traditional Handicrafts is Next?

Abstract

Cultural heritage elements are important building blocks that constitute society. Cultural heritage can be divided into tangible and intangible. Ahi tradition is also one of our intangible cultural heritage elements. Today, many traditional handicrafts developed around the Ahi tradition are under threat of sustainability by universal and local dynamics. For this reason, while some of these traditional handicrafts that have been passed down from the past to the present have disappeared over time, some are struggling to survive. Many of our traditional handicraft masters should be evaluated in this context. The subject of this study is to examine and record traditional handicrafts and craftsmanships that are on the verge of extinction, to identify their problems and to develop solution suggestions.Karacasu was chosen as the study area. Karacasu is a historical district of Aydın province. Qualitative research method was preferred in the study and data were generated by conducting unstructured interviews with craftsmen. For this purpose, meetings were held with craftsmen in Karacasu and the meetings were analyzed based on audio recordings and images. This study identified five crafts that are on the verge of extinction in the Karacasu city center. Accordingly, craftsmen of hot blacksmithing, pottery, leatherwork, quilting, and saddlemaking still practice their professions in the district. All of these craftsmen are over 40 years old, most of them work alone and cannot train new apprentices. The master-apprentice relationship has been disrupted. Their children have moved on to other professions. Except for pottery and blacksmithing, craftsmen face marketing and sales problems. Support from the local government and the Chamber of Tradesmen and Craftsmen is insufficient.If the necessary measures are not taken for these professions, they will no longer have representatives in Karacasu within a few decades.

Keywords: Intangible Cultural Heritage, Ahilik, Traditional Handicrafts, Karacasu

[34] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, hoersoz@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6604-1783
[35] Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, fersoz@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4179-6282

Aydınlı Bir Siyaset Adamı İsmet Sezgin: Hayatı ve Aydına Hizmetleri

Süleyman SİNİN[36]

Özet

6 Ocak 1928 tarihinde Aydın'da dünyaya gelen İsmet Abdullah Sezgin, Demokrat Parti Dönemi'nde (1950-1960) Başbakan Adnan Menderes'in ve Adalet Partisi (AP) Hükümetlerinde Süleyman Demirel'in yakın çalışma arkadaşı olarak Türk siyasetinde Gençlik ve Spor, Maliye, İçişleri ve Milli Savunma bakanlığı yaptı ve TBMM Başkanlığı gibi birçok önemli görev üstlendi. Siyasî yaşamı boyunca daima merkez sağda yer alan ve sağ partilerin hükümetlerinde görev alan İsmet Sezgin, 1952 yılında Denizli'de Demokrat Parti İl İdare Kuruluna seçilerek politikaya atıldı ve 1955 yılında 27 yaşındayken Aydın Belediye Başkanı seçildi. 27 Mayıs 1960'ta Türk Silahlı Kuvvetlerinin yönetime el koymasıyla tutuklandı ve görevinden el çektirildi. Tutukluluk süresinin sonunda Aydın'da Adalet Partisi (AP) il teşkilatını kurdu ve 1961 yılında AP'den Aydın milletvekili seçildi. 1961-1980 yılları arasında aralıksız olarak Aydın milletvekilliği yaptı ve aynı yıllarda TBMM Plan ve Bütçe komisyonu üyeliği görevini sürdürdü.

Yakın dönem Türk siyasetinde "İsmet Abi" olarak anılan İsmet Abdullah Sezgin, Menderes ve Demirel Hükümetleri döneminde üstlendiği görevlerde Aydın şehrinin gelişmesi için büyük çaba gösterdi. Özellikle 1955-1960 yılları arasında yürüttüğü Aydın Belediye Başkanlığı döneminde Aydın'ın sanayi, turizm ve altyapı yönünden gelişmesi için çeşitli faaliyetlerde bulundu. Bu bildiride şimdiye kadar hakkında hiçbir akademik çalışma yapılmamış olan İsmet Sezgin'in biyografisi verilip Aydın iline yaptığı hizmetler değerlendirilmeye çalışılacaktır. *Bildiride, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığının değişik fonlarında bulunan arşiv belgelerinden, dönemin süreli yayınlarından elde edilen makale ve köşe yazıları ile TBMM tutanaklarından istifade edilecektir.*

Anahtar Kelimeler: İsmet Sezgin, Aydın, Demokrat Parti.

İsmet Sezgin, a Political Man from Aydın: His Life and Services to Aydin

Abstract

Born in Aydın on 6 January 1928, İsmet Abdullah Sezgin served as Minister of Youth and Sports, Finance, Interior, and National Defence in Turkish politics during the Democratic Party era (1950-1960) served as a close associate of Prime Minister Adnan Menderes and Süleyman Demirel in the Justice Party (AP) governments, holding the positions of Minister of Youth and Sports, Minister of Finance, Minister of the Interior, and Minister of National Defence, as well as undertaking many important roles such as Speaker of the Grand National Assembly of Turkey. Throughout his political life, İsmet Sezgin always remained in the centre-right and served in right-wing governments. He entered politics in 1952 when he was elected to the Democratic Party Provincial Executive Committee in Denizli, and in 1955, at the age of 27, he was elected Mayor of Aydın. He was arrested and removed from office following the Turkish Armed Forces' takeover of the government on 27 May 1960. At the end of his detention, he established the Justice Party (AP) provincial organisation in Aydın and was elected as an AP deputy for Aydın in 1961. He served as a Member of Parliament for Aydın without interruption between 1961 and 1980 and continued to serve as a member of the Turkish Grand National Assembly's Planning and Budget Committee during the same period.

İsmet Abdullah Sezgin, known as 'İsmet Abi' in recent Turkish politics, made great efforts for the development of the city of Aydın in the positions he held during the Menderes and Demirel governments. In particular, during his term as Mayor of Aydın between 1955 and 1960, he undertook various activities for the development of Aydın in terms of industry, tourism and infrastructure. This paper will provide a biography of İsmet Sezgin, about whom no academic work has been done to date, and will attempt to evaluate his services to the province of Aydın. The paper will draw on archive documents found in various collections of the Presidency of the Presidential Archives, articles and columns obtained from periodicals of the time, and minutes of the Grand National Assembly of Turkey.

Keywords: İsmet Sezgin, Aydın, Democratic Party

[36] Arş. Gör. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, suleyman.sinin.gop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7482-6951.

Aydın'da Yerel Seramik Üretimi ve Sürdürülebilir Kültürel Miras Kapsamında İki Yeni Müze Önerisi

Aynur CİVELEK[37]

Özet

Kültürel miras, somut kültürü (bina, anıt, kitap, sanat eserleri ve tarihi eserle vb.), somut olmayan kültürü (folklor, gelenekler, dil ve bilgi) ve doğal mirası (kültürel açıdan önemli manzaralar ve biyolojik çeşitlilik gibi) içermektedir. Bu çalışmalar, Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) başlıkları altında toplanmıştır. SOKÜM kapsamında Meddahlık Geleneği, Mevlevi Sema törenleri, Âşıklık Geleneği, Karagöz, Kırkpınar Güreşleri, Mesir Macunu Festivali, Dede Korkut - Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği, Geleneksel Türk Okçuluğu, Hüsn-i Hat, Türkiye'de İslam Sanatında Geleneksel Güzel Yazı, İpek Böcekçiliği ve Dokuma için İpeğin Geleneksel Üretimi, Sedef Kakma İşçiliği sayılmaktadır ve Geleneksel Çömlekçilik de bunlar arasındadır. SOKÜM kapsamındaki unsurlar, korunması ve gelecek nesillere aktarılması gereklidir. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi 2003 yılında kabul edilmiştir ve Türkiye Cumhuriyeti 2006 yılında sözleşmeye taraf olmuştur. Sözleşme, toplulukların, grupların ve bazı durumlarda bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak gördükleri kültürel uygulamaları, ifadeleri, bilgi ve becerileri tanıtmayı, korumayı ve aktarmayı amaçlamaktadır. Aydın'da, Antik Dönem'den bu yana çömlekçilik önemli bir iş kolu olmuştur ve yansımaları günümüzde hala görülebilmektedir. Günümüzde Karacasu ve Akçaova'da sürdürülen çömlekçiliğin korunması, gelecek nesillere aktarılması ve tanıtılması amacıyla bazı çalışmaların planlanması gereklidir. Bu kapsamda iki yeni müze önerisi getirilmektedir. Dünyada ve Türkiye'de sürdürülebilir miras kapsamında yapılan örnek müze çalışmaları bağlamında, Aydın'da çömlekçilik geleneğinin sürdürülmesi, tanıtılması ve özellikle turizm alanına yapacağı önemli katkıyla birlikte, konu değerlendirilmeye çalışılacaktır. In this context, two new museum proposals are being put forward. Within the context of exemplary museum projects undertaken globally and in Turkey within the scope of sustainable heritage, the subject will be evaluated in terms of its sustainability, promotion, and particularly its significant contribution to tourism in Aydın.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Sürüdürülebilirlik, Geleneksel Çölekçilik, Müze.

Two New Museum Proposals in Aydın Within the Scope of Local Ceramic Production and Sustainable Cultural Heritage

Abstract

Cultural heritage includes tangible culture (such as buildings, monuments, books, works of art and artefacts), intangible culture (such as folklore, traditions, language and knowledge) and natural heritage (such as culturally significant landscapes and biodiversity). These studies are grouped under the headings of Tangible and Intangible Cultural Heritage (ICH). ICH includes The Meddah Tradition, The Mevlevi Sema Ceremonies, The Minstrel Tradition, Karagöz, Kırkpınar Wrestling, The Mesir Paste Festival, The Dede Korkut-Korkut Ata Heritage: Culture, Legends, and Music, Traditional Turkish Archery, Calligraphy, Traditional Calligraphy in Islamic Art in Turkey, Sericulture and the Traditional Production of Silk for Weaving, Mother-of-Pearl Inlay Workmanship, and Traditional Pottery. Elements within the scope of ICH must be preserved and passed on to future generations. The Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage was adopted in 2003, and the Republic of Turkey became a party to the convention in 2006. The convention aims to promote, protect, and transmit cultural practices, expressions, knowledge, and skills that communities, groups, and, in some cases, individuals consider part of their cultural heritage. Pottery has been a significant industry in Aydın since antiquity, and its impact can still be seen today. Planning efforts are necessary to preserve the pottery practiced in Karacasu and Akçaova today, and to pass it on to future generations and promote it.

Keywords: Culturel Heritage, Sustainability, Traditional Pottery, Museum.

[37] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, acivelek@adu.edu.tr, ORCID. 0000-0001-7800-339X

Bir Osmanlı Kazasında İslam Mektepleri: XIX. Yüzyıl Ortasında Ödemiş Örneği

Berna TORKAK[38]

Özet

Bu çalışma, H. 1269 / M. 1853 yılında Aydın sancağına bağlı Ödemiş kazasında faaliyet gösteren İslam mekteplerini tarihsel ve yapısal yönleriyle incelemektedir. Söz konusu mektepler, sıbyan mektebi statüsünde olup, dönemin temel eğitim kurumlarıdır. Bu okullarda başta dinî bilgiler olmak üzere yazı, aritmetik ve ahlak dersleri verilmekteydi. Araştırma kapsamında, 1853 yılı itibarıyla Ödemiş'te faaliyet gösteren kırk bir İslam mektebi tespit edilmiştir. Bu mekteplerin açık ya da kapalı olma durumları incelenmiş; hangi mahalle veya köyde yer aldıkları, kim tarafından kurulduğu ve görevli hocalarına ilişkin bilgiler de derlenmiştir. Mekteplerin idaresi, büyük ölçüde vakıflar aracılığıyla yürütülmekte; bazı mektepler ise özel gelirler ya da halkın doğrudan katkılarıyla ayakta tutulmaktaydı. Vakıf hasılatına tabi olup olmadıkları, öğretmen maaşları ve okul giderlerine ilişkin veriler çalışmanın temel bulguları arasındadır. Ayrıca bu mekteplerde toplumsal yardımlaşma kültürünün nasıl sürdürüldüğüne dair önemli arşiv kayıtları da değerlendirilmiştir. Çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel tarihsel analiz metodu kullanılmıştır. Çalışmanın sıklet kaynağını Osmanlı Arşivi'nde yer alan Evkaf Defteri oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra arşivdeki muhtelif belgeler ile telif ve tetkik eserlerden istifade edilmiştir. Elde edilen bulgular, mekteplerin Ödemiş'te hem şehir hem taşra düzeyinde yaygın olduğunu, çoğunun faal durumda bulunduğunu ve toplumsal dayanışma ile eğitimin vakıf sistemi aracılığıyla birlikte yürütüldüğünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Ödemiş, İslam Mektepleri.

Islamic Schools in an Ottoman District: The Case of Ödemiş in the Mid-19th Century

Abstract

This study examines the Islamic elementary schools operating in the district of Ödemiş, part of the Aydın Sanjak, during the year H. 1269 / A.D. 1853, focusing on their historical and institutional structures. These schools functioned as the foundational stage of the Ottoman educational system, where instruction included primarily religious knowledge alongside courses in literacy, arithmetic, and ethics. The research identifies forty-one Islamic schools that were active in Ödemiş at the time. It investigates their operational status whether open or closed as well as details regarding their locations (neighborhoods or villages), founders, and appointed instructors. The administration of these schools was predominantly maintained through charitable endowments, while some were sustained by private revenues or direct contributions from local communities. Key findings include information on whether the schools were supported by vakıf revenues, the salaries allocated to teachers, and general school expenditures. The study also assesses archival evidence reflecting the role of social solidarity and communal support in sustaining educational practices. A qualitative historical analysis method was employed in this research. The primary source of data is the *Evkaf Defteri* (register of religious endowments) housed in the Ottoman Archives. Additional archival materials and relevant scholarly works were also consulted to deepen the analysis. The findings reveal that Islamic schools were widespread across both urban and rural areas of Ödemiş in 1853, with the majority remaining active. Moreover, the study highlights how education and social welfare were closely intertwined through the mechanisms of the vakıf system in the late Ottoman provincial context.

Keywords: Aydın, Ödemiş, Islamic Schools.

[38] Dr., Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, bernatorkak44@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1994-9956.

Ölüm, Ruh ve Müzik: Seikilos Yazıtı Üzerinden Antik Yunan'da Dinî Müzik Algısına Dair Bir Okuma

İrfan YİĞİT[39]

Özet

Seikilos Yazıtı, günümüze eksiksiz ulaşmış en eski melodik müzik örneği olarak yalnızca müzik tarihi açısından değil, aynı zamanda ölüm, zaman ve ruh algısına dair sunduğu çok katmanlı içerikle de dikkat çekmektedir. Bu çalışma, yazıtı salt arkeolojik bir bulgu ya da epigrafik veri olarak değil; dinî müzik, felsefe ve estetik boyutlarıyla bir "ruhsal fenomen" olarak ele almaktadır. Araştırmada, yazıttaki "Yaşadığın sürece parılda" ve "Zaman her şeyi talep eder" ifadeleri üzerinden Antik Yunan düşüncesindeki ölüm, fanilik ve ebediyet kavramları incelenmiş; yazıtın Pythagorasçı armoni anlayışı, Platon'un ruh terbiyesi düşüncesi ve Orfik müzik geleneğiyle ilişkisi ortaya konmuştur. Ayrıca İslam düşüncesi bağlamında Farabi'nin hikmet ve nefs terbiyesi anlayışı, İhvan-ı Safa'nın kozmik denge vurgusu ile İbn Sînâ ve Gazzâlî'nin zaman-ebediyet yorumları ışığında disiplinlerarası bir karşılaştırma yapılmıştır. Bu bağlamda çalışma, Batı-merkezli müzikoloji araştırmalarında genellikle ihmal edilen teolojik ve metafizik okumaları merkeze alarak, Seikilos Yazıtı'nı dinî müzik bağlamında yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Sonuç olarak yazıt, sadece "ilk notalı şarkı" değil; aynı zamanda zamanın yıkıcılığı karşısında teselli, yöneliş ve ruhsal denge sağlayan evrensel bir dinî müzik belgesi olarak okunabilir.

Anahtar Kelimeler: Dini Müzik, Seikilos Yazıtı, Antik Yunan, Epigrafi, İslam Düşüncesi.

Death, Soul, and Music: A Reading on the Perception of Religious Music in Ancient Greece through the Seikilos Inscription

Abstract

The Seikilos Inscription, the oldest complete musical composition to have survived, attracts attention not only as a milestone in the history of music but also as a cultural document reflecting multi-layered perceptions of death, time, and the soul. This study approaches the inscription not merely as an archaeological artifact or epigraphic text, but as a *spiritual phenomenon* that combines dimensions of religious music, philosophy, and aesthetics. The research examines the phrases "While you live, shine" and "Time demands all things" within the inscription, contextualizing them in Ancient Greek thought on mortality, transience, and eternity. It explores their connections with Pythagorean harmony, Plato's philosophy of soul education, and the Orphic musical tradition. Furthermore, the study introduces a comparative dimension by engaging with Islamic thought: al-Fārābī's view of music as a means of wisdom and self-discipline, the Brethren of Purity's (Ikhwān al-Ṣafā) emphasis on cosmic balance, and the interpretations of time and eternity in the works of Avicenna (Ibn Sīnā) and al-Ghazālī. By doing so, the paper seeks to address the theological and metaphysical dimensions that are often overlooked in Western-centered musicological studies. Ultimately, it argues that the Seikilos Inscription should not only be read as "the first notated song," but also as a universal testimony of religious music—offering consolation, orientation, and spiritual equilibrium in the face of time's inevitability.

Keywords: Religious Music, Seikilos Inscription, Ancient Greece, Epigraphy, Islamic Thought.

[39] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Türk Dİn Musikisi Anabilimdalı, irfanyigit@adu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-7265-1991

Bir Âyanın Ardında Bıraktıkları: Cihanzâde Mustafa Ağa ve Osmanlı Taşrasında Maddî Kültür

Metin AYDAR[40]

Özet

Osmanlı taşra idaresinde XVIII. yüzyılın ikinci yarısı, âyan ailelerinin siyasi, iktisadî ve toplumsal hayat üzerinde belirleyici bir hâkimiyet kurduğu bir dönemdir. Merkezi idarenin taşradaki otoritesinin görece zayıfladığı bu süreçte, bölgenin güçlü aileleri devletin yerel siyasetinin, iktisadî ilişkilerin ve toplumsal dengelerin belirlenmesinde önemli bir rol üstlenmişlerdir. Bu çerçevede, Aydın sancağında nüfuz sahibi ailelerden biri olan Cihanzâdeler, sahip oldukları geniş malikâneler, kurdukları vakıflar, tesis ettikleri iktisadî ilişkiler ağı ve üstlendikleri idarî görevler sayesinde bölgeye etki eden önemli bir güç unsuru olmuştur. Ailenin önde gelen isimlerinden Cihanzâde Mustafa Ağa (ö. 1775), Aydın muhassıl vekilliği göreviyle etkili bir âyan figürü olarak öne çıkmıştır. Bu çalışmada, Cihanzâde Mustafa Ağa'nın (ö. 1775) hayatı ve ölümünden sonra düzenlenen muhallefat kayıtları ele alınacaktır.

Muhallefat kayıtları, bir kişinin mal varlığını ortaya koymakla birlikte dönemin sosyo-ekonomik yapısının, servet dağılımının ve taşra elitlerinin tüketim alışkanlıklarının anlaşılmasına imkân tanımaktadır. Bu bağlamda, Cihanzâde Mustafa Ağa'nın muhallefat kaydı, bir kişinin mal varlığını tespit eden bir resmî belge olmanın ötesinde, bir âyan mensubunun geride bıraktığı mal varlığını, tüketim kültürünü ve taşra elitlerinin gündelik yaşam pratiklerini yansıtan tarihî bir kaynaktır. Bu doğrultuda, çalışmada arşiv kaynakları ile kroniklerin yanı sıra ikincil kaynaklardan istifade edilecektir. Çalışma sonucunda, Cihanzâde Mustafa Ağa'nın hayatı ve muhallefatı üzerinden XVIII. yüzyılda Osmanlı taşrasındaki âyan sınıfına mensup bir şahsiyetin geride bıraktığı mal varlığı ve toplumsal statüsü hakkında önemli ipuçları elde edilecek; aynı zamanda merkezî devletin taşra elitleri üzerindeki denetim araçlarından biri olan müsadere uygulamasının pratik sonuçları da somut bir örnek üzerinden değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Cihanzâdeler, Mustafa Ağa, Aydın, Muhallefat, Âyan.

What an Âyan Left Behind: Cihanzâde Mustafa Agha and Material Culture in the Ottoman Provinces

Abstract

The second half of the XVIIIth century in Ottoman provincial administration was a period in which âyan families established a decisive dominance over political, economic, and social life. During this period, when the central administration's authority in the provinces relatively weakened, the region's powerful families played a significant role in determining the state's local politics, economic relations, and social balances. Within this framework, the Cihanzâdes, one of the influential families in the Aydın district, became a significant power element influencing the region thanks to the extensive estates they owned, the foundations they established, the network of economic relations they established, and the administrative duties they assumed. One of the family's leading figures, Cihanzâde Mustafa Agha (d. 1775), rose to prominence as an influential notable figure through his role as Aydın's deputy tax collector. This study will examine the life of Cihanzâde Mustafa Agha and his muhallefat records.

Muhallefat records, in addition to revealing an individual's wealth, enable us to understand the socioeconomic structure of the period, the distribution of wealth, and the consumption habits of provincial elites. In this context, Cihanzâde Mustafa Agha's muhallefat record is not only an official document certifying a person's wealth, but also a historical source reflecting the wealth left behind by a member of the notable class, their consumption culture, and the daily life practices of provincial elites. In this context, the study will utilize archival and chronicle sources, as well as secondary sources. Through Cihanzâde Mustafa Agha's life and muhallefat, the study will provide important insights into the wealth and social status of a member of the notable class in the Ottoman provinces in the XVIIIth century. It will also evaluate the practical consequences of the practice of confiscation, one of the central state's control tools over provincial elites, through a concrete example.

Keywords: Cihanzâdes, Mustafa Agha, Aydın, Muhallefat, Âyan.

[40] Dr. Öğr. Üyesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, metin.aydar@erzurum.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6311-7527

Bir İdari ve Ekonomik Coğrafya İncelemesi Örneği Olarak Aydın İli

Dr. Nazmi KÜÇÜKYAĞCI[41], Aziz AZMAN[42]

Özet

Bu çalışma, Aydın ilinin yönetsel ve ekonomik coğrafya analizi üzerine odaklanmaktadır. Çalışmada, ilin coğrafi konumu, doğal yapısı, iklim özellikleri, idari gelişim süreci ve nüfus dinamikleri ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Özellikle Osmanlı döneminden Cumhuriyet'e uzanan süreçte Aydın'ın idari statüsündeki değişimler ve Cumhuriyet sonrasında büyükşehir belediyesi statüsü kazanmasının etkileri üzerinde durulmaktadır. İlin kırsal ve kentsel yerleşim yapısı, nüfus artış hızı, göç hareketleri ve demografik özellikleri resmi veriler ışığında değerlendirilmiştir. Ayrıca Aydın'ın Ege Bölgesi içindeki konumu, diğer illerle olan karşılaştırmalı durumu ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi analiz edilmiştir. Tarım, sanayi, turizm ve enerji potansiyeli ilin ekonomik coğrafyasını belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Çalışmada ulaşılan bulgular, Aydın'ın tarım ve turizme dayalı yapısının güçlü yönlerine rağmen gelir düzeyi ve yaş bağımlılık oranı açısından bazı sorunlar barındırdığını ortaya koymaktadır. Özellikle kırsal niteliğin baskınlığı, yerel yönetim hizmetlerinin planlanmasında farklılaşma ihtiyacını göstermektedir. Sonuç olarak Aydın ili, coğrafi avantajları ve sosyo-ekonomik potansiyeliyle bölgesel kalkınmada önemli bir merkez olma özelliğini sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydın, İdari Coğrafya, Nüfus, Ekonomik Yapı, Kırsal-Kentsel Dönüşüm, Göç

An Example of Administrative And Economic Geography Analysis: Aydın Province

Abstract

This study focuses on the administrative and economic geography analysis of Aydın province. It examines the geographical location, natural features, climatic conditions, administrative development, and demographic dynamics of the region in detail. Particular attention is given to the transformation of Aydın's administrative status from the Ottoman period to the Republic, and the implications of its later designation as a metropolitan municipality. The rural-urban settlement structure, population growth rate, migration trends, and demographic characteristics have been evaluated using official data. Furthermore, the study analyzes Aydın's position within the Aegean Region, comparing it with neighboring provinces, and assessing its level of socio-economic development. Agriculture, industry, tourism, and renewable energy resources are identified as the key determinants of the province's economic geography. The findings reveal that despite Aydın's strengths in agriculture and tourism, the province faces challenges in terms of income levels and age dependency ratios. The predominance of rural character underscores the necessity of differentiated planning in local governance and service provision. Ultimately, Aydın maintains its role as a significant center in regional development, shaped by both its geographical advantages and socio-economic potential.

Keywords: Aydın, Administrative Geography, Population, Economic Structure, Rural-Urban Transformation, Migration.

[41] Cumhurbaşkanlığı İletişim Uzmanı, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, vefanazmi@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9100-1150.
[42] Göç İdaresi Başkanlığı Denetçisi, Göç İdaresi Başkanlığı, aziz_azman@hotmail.com.tr, ORCID ID:0009-0004-7485-5228.

XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Aydın Sancağındaki Mukataa İdaresi

Bülent ÇELİK[43]

Özet

Sözlük anlama kesmek anlamına gelen Arapça kat‘ kökünden türeyen mukātaa “kesişmek” demektir. Çoğu zaman belli bir zaman dilimi için, belli bir ekonomik kaynağın taraflar arasında belirli koşullarda işletilmesi anlamında kullanılmıştır. Tarihi Abbâsîler’e kadar gitmekle birlikte Selçuklular’ın son zamanlarında ve özellikle İlhanlılar döneminde yaygınlaşmış görünen şekliyle mukātaa, “devlete ait bazı vergilerin ya da gelirlerin belirli bir meblağ karşılığında açık arttırma yoluyla özel kişilere iltizama verilmesi ve onlar eliyle işletilmesi” anlamında kullanılmıştır. Osmanlılar da başlangıçta daha ziyade bu anlamda “mukātaaya vermek”, “mukātaaya almak/tutmak” veya sadece “mukātaa” tabirleriyle devlete ait bir kısım vergilerin iltizama verilmesini kastetmişlerdir. Osmanlı Devletinde hemen hemen her sancakta mukataa birimlerine rastlanılmaktadır. Bunlara ait gelirler devlet bütçesinde önemli bir yekün tutmakta ve gelirleri doğrudan doğruya devlet hazinesine aktarılmaktadır. Gelirleri başta önemli kapıkullarının mevacib, iaşe ve mühimmatına, tophane faaliyetlerine, barut imaline, kale inşa veya tamirine, tersane ve donanma faaliyetlerine ve bazı sivil inşaatların giderlerine harcanmakta olan mukataaların XVII. yüzyılda Aydın Sancağındaki idari ve mali yapıları, gelir ve giderleri bildirimizin içeriğini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Aydın Sancağı, XVII. yüzyıl, mukataa, iltizam.

Mukataa Administration in the Aydın Sanjak of the Ottoman Empire in the XVIIth Century

Abstract

Derived from the Arabic root kat, meaning "to cut," mukataa means "to intersect." It was often used to refer to the exploitation of a specific economic resource between parties under specific conditions for a specific period. While its history dates to the Abbasids, mukataa, in its form that became widespread in the late Seljuk period and especially during the Ilkhanate period, was used to refer to "the granting of certain state taxes or revenues to private individuals through auction for a specific sum and their management." Initially, the Ottomans used terms like "to give to mukataa," "to take/hold mukataa," or simply "mukataa" to refer to the granting of certain state taxes to the taxpayer. Mukataa units are found in almost every district of the Ottoman Empire. Their revenues constitute a significant portion of the state budget, and their revenues are transferred directly to the state treasury. The administrative and financial structures, incomes and expenses of the mukataas in Aydın Sanjak in the XVIIth century, the incomes of which were spent primarily on the provision, food and ammunition of important gatekeepers, cannon-workers' activities, gunpowder production, castle construction or repair, shipyard and naval activities and the expenses of some civil constructions, constitute the content of our report.

Keywords: The Ottoman Empire, Sanjak of Aydin, XVIIth century, mukataa, iltizam.

[43] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, EFELER/AYDIN. bcelik@adu.edu.tr

Kültürel Bir Miras Alanı Olarak Aydın ve Çevresinde Devecilik

Devrim ERTÜRK[44]

Özet

Devecilik Anadolu coğrafyasında ekonomik bir etkinlik olarak var olmuştur. Develerin sahip olduğu taşıma işlevi, devenin bir üretim aracı olmasını sağlamıştır. Bir üretim aracı olarak develer Anadolu insanı için zaman içerisinde kültürel bir içerik de üretmiştir. Sahibinin develeri ile kurmuş olduğu bağ ekonomik alanın dışına taşarak sosyal bir dünya inşa etmiştir. Bu yönüyle deveciliğin Anadolu coğrafyasının tarihsel, kültürel ve ekonomik yapısında derin izler bıraktığı söylenebilir.

Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan tarihsel göç yolları üzerinde yer alan bu hayvan, yalnızca bir ulaşım ve yük taşıma aracı değil; aynı zamanda toplumsal kimliğin, üretim biçiminin ve kültürel belleğin bir bileşeni olmuştur. Türklerin Orta Asya'dan getirdikleri göçebe ve yarı-göçebe yaşam tarzı, deveyle kurulan ilişkinin ekonomik işlevini olduğu kadar sembolik boyutunu da belirlemiştir. Türklerin Anadolu'ya yerleşimi ile birlikte deve, yeni coğrafi ve iklimsel koşullara uyum sağlayarak hem tarımsal üretimin hem de ticaretin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir.

Yaklaşık olarak 1800'lü yıllarda Anadolu'nun batı kıyılarında modern yaşam pratiklerinin hissedilmeye başlanması dönemin koşullarına uygun bir eğlence kültürünün de ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Eğlence kültürünün yerel dinamiklerle ilişkisi sonucu kervanların güzergahlarında develerin güreştirilmesi deveciliğin kendisini yeniden üretmesini sağlamıştır. Özellikle Aydın ve çevresinde düzenlenen deve güreşleri, Aydın yerel kültürü için önemli bir unsur olmuştur. İki erkek hayvanın güreşmesinden çok daha fazla anlamlara sahip olan deve güreşleri aidiyet, kolektif eğlence ve dayanışma unsuru olarak modern dönemde geleneksel yapısını devam ettirmiştir.

Sonuç olarak, Aydın ve çevresinde devecilik, geçmişle bugün arasında kültürel süreklilik sağlayan, kimlik ve toplumsal dayanışmayı pekiştiren bir yaşayan miras alanı olarak değerlendirilmelidir. Bu yönüyle devecilik, yalnızca tarihsel bir gelenek değil; kültürel çeşitliliğin, yerel kimliğin ve toplumsal belleğin sürekliliğini sağlayan dinamik bir kültürel sistemdir.

Anahtar Kelimeler: Devecilik, Aydın, kültürel miras, deve güreşleri, somut olmayan kültürel miras, yerel kimlik, ritüel, ekonomi

The Tradition of Camel Breeding as an Intangible Cultural Heritage in Aydın and Its Surroundings

Abstract

Camel breeding has been an economic activity in the Anatolian geography. The transportation function of camels has enabled them to become a means of production. Camels, as a means of production, have also produced a cultural content for the Anatolian people over time. The bond that the owner has established with his camels has gone beyond the economic sphere and built a social world. In this respect, it can be said that camel breeding has deeply affected the historical, cultural and economic structure of the Anatolian geography.

This animal that is on the historical migration routes extending from Central Asia to Anatolia has not only been a means of transportation and cargo carrying, but also a component of social identity, mode of production and cultural memory. The nomadic and semi-nomadic lifestyle that the Turks brought from Central Asia determined the symbolic dimension as well as the economic function of the relationship established with the camel. Following the settlement of the Turks in

[44] Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Efes Meslek Yüksekokulu Kültürel Miras ve Turizm Programı, devrim.erturk@deu.edu.tr, 0000-0001-5131-1325

Anatolia, the camel adapted to new geographical and climatic conditions and became an indispensable agent of both agricultural production and trade.

The emergence of modern life practices on the western coasts of Anatolia around 1800 made way for the emergence of an entertainment culture appropriate to the conditions of the period. As a result of the relationship between entertainment culture and local dynamics, camel wrestling on the caravan routes enabled camel breeding to reproduce itself. Camel wrestling, especially organized in Aydın and its surroundings, has become an important element for the local culture in Aydın. Camel wrestling, which has much more meaning than the wrestling of two male animals, has maintained its traditional structure in the modern period as an element of belonging, collective entertainment and solidarity.

As a result, camel breeding in Aydın and its surroundings should be considered as a living heritage site that provides cultural continuity between the past and present and reinforces identity and social solidarity. In this respect, camel breeding is not only a historical tradition, but also a dynamic cultural system that ensures the continuity of cultural diversity, local identity and collective memory.

Keywords: Camel breeding, Aydın, cultural heritage, camel wrestling, intangible cultural heritage, local identity, ritual, economy.

Miletli Filozof Aspasia

Aysun GÜR[45]

Özet

Aspasia MÖ 5. yüzyılda yaşamış Miletoslu bir filozoftur. Günümüze, ne kendisine ait ne de onu anlatan eserlerin bütünlüklü hali kalmıştır. Onun hakkındaki bilgiler, çağdaşlarının ve sonrakilerin yazdığı ikincil kaynaklarla bize ulaşmıştır. Burada, Aspasia'nın görüşlerine ulaşmak için, çağdaşı olan Antishenes, Xeneophon, Platon ile Aeschines'ten kalan eksik ya da tam metinlerin yanı sıra, Eski Çağ'a dair güvenilir kaynaklar olan Cicero ile Plutarkhos'un eserleri kullanılmıştır. Yapılan okumalar sonunda, Aspasia'nın retorik/hitabet/belagat konusunda usta olduğu ve çağının ünlü komutanı Perikles ile ünlü filozofu Sokrates'in onun öğrencileri arasında bulunduğu görülmüştür. Ayrıca erkek-kadın ilişkileri, evlilik ile ev idaresi konularında da ona sıklıkla danışıldığı ve özellikle kadınlar olmak üzere birçok kişiye ders verdiği anlaşılmıştır. Son olarak, kullandığı felsefi yöntemin hem tümevarımı ve analojiyi içermesi, hem konuşmacılarda bir şaşkınlık ve rahatsızlık yaratması, hem de erosun iyileştirici gücünü öne çıkarması sebebiyle, onun Sokrates ile benzerlik taşıdığı tespit edilmiştir. Tüm bunlar, Aspasia'nın yabancı ve kadın filozof olarak yaşadığı Atina'da kamusal alanın politik, etik, pedagojik problemlerini erkeklerle tartıştığını ve özel alandaki ev içi meselelerinde de kadınlara dersler verdiğini göstermektedir. Böylece onun Atina'da yerli ve yabancı, kadın ve erkek, özel ve kamusal alan, retorik ve felsefe, teori ve pratik arasındaki sınırları bulanıklaştırarak felsefe yaptığı ve bu nedenle ateizmle suçlanıp tekinsiz bir hayat yaşadığı açığa çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aspasia, Sokrates, Miletos, Filozof

Philosopher Aspasia of Miletus

Abstract

Aspasia was a philosopher from Miletus who lived in the 5th century BC. Neither her own nor any complete works about her have survived to this day. Information about her comes to us through secondary sources written by her contemporaries and later generations. To access Aspasia's views, we used both incomplete and complete texts from her contemporaries Antisthenes, Xeneophon, Plato, and Aeschines, as well as the works of Cicero and Plutarch, reliable sources from the ancient period. The readings reveal that Aspasia was a master of rhetoric and that her students included the renowned commander Pericles and the renowned philosopher Socrates. It has also been understood that she was frequently consulted on matters of male-female relations, marriage, and household management, and that she tutored many people, especially women. Finally, her philosophical method, which included both induction and analogy, created a sense of surprise and discomfort in the speakers, and emphasized the healing power of eros, has been identified as bearing a resemblance to Socrates. All of this suggests that Aspasia, foreign and female philosopher living in Athens, discussed political, ethical, and pedagogical issues in the public sphere with men and also lectured women on domestic matters in the private sphere. Thus, it becomes clear that she philosophized in Athens by blurring the boundaries between local and foreign, woman and man, private and public spheres, rhetoric and philosophy, theory and practice, and for this reason her was accused of atheism and lived an uncanny life.

Keywords: Aspasia, Sokrates, Miletos, Philosopher

[45] Doç. Dr. Aysun Gür, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Felsefe Bölümü, aysun.gur@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9385-3816

Dünya'da ve Türkiye'de İncir Tarihi ve Ekonomisi

Duygu ÇITAK BİROL[46]

Özet

İncir (Ficus carica L.), insanlık tarihinin en eski tarım ürünlerinden biri olarak kabul edilir. Yaklaşık MÖ 9.400 yılına ait İsrail'deki Gilgal 1 bölgesinde bulunan kültüre alınmış incir kalıntıları, incirin buğday ve arpadan bile önce evcilleştirildiğini göstermektedir. Bu bulgu, incirin insanlıkla birlikte tarım tarihinin başlangıcına tanıklık eden bir meyve olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Antik çağlarda incir; Mısır, Yunan ve Roma uygarlıklarında hem kutsal hem de ekonomik açıdan önemli bir yere sahipti. Antik Yunan'da bilgelik, bereket ve güç sembolü olarak kabul edilen incir, Roma'da tanrılara adak olarak sunulurdu. İncir, Tevrat, İncil ve Kur'an gibi kutsal kitaplarda da yer alır. Kur'an'da Tin Suresi, doğrudan incir ve zeytine yemin ederek başlar.

Anadolu, özellikle Batı kıyılarında (Aydın, İzmir, Muğla) incir yetiştiriciliği için en uygun bölgelerden biridir. Osmanlı döneminde Aydın ve İzmir, dünyanın en önemli kuru incir üretim merkezleri arasına girmiştir. 19. yüzyılda İzmir Limanı, Avrupa'ya yapılan kuru incir ihracatında başlıca çıkış noktası olmuştur. Bu dönemde 'Smyrna Figs' adıyla dünya ticaretine girmiştir.

Günümüzde Türkiye, dünya kuru incir üretiminin ve ihracatının lideridir. Üretimin yaklaşık %85'i Aydın ilinden sağlanmaktadır. 'Aydın İnciri' 2016 yılında Avrupa Birliği tarafından Coğrafi işaret (PGI) ile tescillenmiştir. Türkiye'nin kuru incir ihracatı başta Almanya, Fransa, İtalya ve ABD gibi ülkelere yapılmaktadır.

İncir, bereket, doğurganlık ve bilgelik sembolü olarak birçok kültürde yer almıştır. Anadolu'da incir ağacı, evin bereketini koruyan kutsal bir varlık olarak kabul edilir. Ekonomik açıdan ise incir, özellikle Ege Bölgesi'nde kırsal kalkınmanın temel ürünlerinden biri olarak hem istihdam hem de ihracat geliri sağlamaktadır

Anahtar Kelimeler: İncir, kuru incir, ekonomi, tarih.

Fig History and Economy in the World and Turkey

Abstract

The fig (Ficus carica L.) is considered one of the oldest agricultural crops in human history. Cultivated fig remains found at the Gilgal 1 site in Israel, dating back to approximately 9,400 BC, indicate that the fig was domesticated even before wheat and barley. This finding proves that the fig is a fruit that bears witness to the beginning of human agriculture.

In ancient times, the fig held both sacred and economic significance in the Egyptian, Greek, and Roman civilizations. Considered a symbol of wisdom, fertility, and strength in ancient Greece, the fig was offered as an offering to the gods in Rome. The fig also appears in sacred books such as the Torah, the Bible, and the Quran. In the Quran, Surah At-Tin begins by swearing directly by figs and olives. Anatolia, especially along its western coast (Aydın, İzmir, Muğla), is one of the most suitable regions for fig cultivation. During the Ottoman period, Aydın and İzmir became among the world's most important dried fig production centers. In the 19th century, the Port of İzmir became the primary export point for dried fig exports to Europe. During this period, the fig entered global trade under the name 'Smyrna Figs'.

Today, Turkey leads the world in dried fig production and export. Approximately 85% of production comes from Aydın province. The 'Aydın Fig' was registered with a Geographical Indication (PGI) by the European Union in 2016. Turkey's dried fig exports are primarily to countries such as Germany, France, Italy, and the USA.

[46] Dr., İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, duygu.birolcitak@tarimorman.gov.tr, ORCID: 0000-0002-0939-3627

Figs have a place in many cultures as symbols of abundance, fertility, and wisdom. In Anatolia, the fig tree is considered a sacred being that protects the fertility of the home. Economically, figs are a key product of rural development, particularly in the Aegean Region, providing both employment and export revenue.

Keywords: Fig, dried fig, economy, history.

II. Meşrutiyet Sonrasında Aydın Vilayeti'nde Jandarmanın Yeniden Yapılandırılması

Edip UZUNDAL[47]

Özet

II. Meşrutiyet'in ilanı, Osmanlı taşrasında güvenlik politikalarının yeniden şekillendiği bir dönüm noktası olmuştur. Bu bağlamda Aydın Vilayeti, dönemin en yoğun eşkıyalık faaliyetlerinin yaşandığı bölgelerden biri olarak öne çıkmış, mevcut jandarma teşkilatının etkinliği ise ciddi biçimde sorgulanmıştır. Bu bildiride, öncelikle Meşrutiyet öncesi dönemde jandarma teşkilatının yapısı ve karşı karşıya kaldığı sorunlar ele alınmakta; ardından II. Meşrutiyet sonrasında gerçekleştirilen yeniden yapılandırma girişimleri ve bunların sonuçları değerlendirilmektedir.

Arşiv belgeleri ve dönem basınına dayanan verilere göre, vilayetteki jandarma mevcudu, bölgenin geniş coğrafi yapısı ve güvenlik ihtiyaçları karşısında yetersiz kalmaktaydı. Nitekim 1907 tarihli bir belgede, Aydın Vilayeti'nde yalnızca 1200 jandarma neferinin bulunduğu, bu sayının ise kırsal alanlarda asayişin sağlanması açısından yetersiz olduğu bildirilmektedir. II. Meşrutiyet'in ardından jandarma teşkilatında yapılan yapısal reformlar -personel sayısının artırılması, karakol teşkilatının güçlendirilmesi ve yeni yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi- asayiş üzerinde kısa vadede olumlu etkiler yaratmıştır.

Bununla birlikte, Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı gibi çatışma ortamları, mali kaynakların kısıtlılığı ve eşkıyalığın sosyo-ekonomik temellere dayanan köklü yapısı, reformların sürdürülebilirliğini engellemiştir. Bildiride, söz konusu yeniden yapılandırma süreci arşiv belgeleri, istatistikî veriler ve dönemin basın organları ışığında incelenerek, Osmanlı taşrasında güvenlik politikalarının dönüşümüne dair bütüncül bir değerlendirme sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, Aydın Vilayeti, Jandarma, Eşkıya, Asayiş.

The Reorganisation of the Gendarmerie in the Province of Aydın after the Second Constitutional Era

Abstract

The proclamation of the Second Constitutional Era (1908) marked a turning point in the reshaping of security policies in the Ottoman provinces. In this context, the Aydın Province emerged as one of the regions most affected by banditry, and the effectiveness of the existing gendarmerie organization came under serious scrutiny. This paper first examines the structure of the gendarmerie and the challenges it faced prior to the Constitutional Era, and then evaluates the restructuring efforts undertaken following the proclamation and their outcomes.

According to archival documents and contemporary press sources, the number of gendarmerie personnel in the province was insufficient in meeting the security needs posed by the region's vast geography. For instance, a document from 1907 reports that only 1.200 gendarmerie soldiers were stationed in Aydın Province, a number deemed inadequate to maintain public order in the extensive rural areas. Structural reforms implemented in the aftermath of the Second Constitutional Era -including an increase in personnel, the strengthening of local gendarmerie stations, and the introduction of new legal regulations- had a positive short-term impact on public order.

However, the sustainability of these reforms was undermined by the outbreak of the Balkan Wars and World War I, limited financial resources, and the deeply rooted socio-economic foundations of banditry. This paper offers a comprehensive evaluation of the gendarmerie's restructuring process through the lens of archival records, statistical data, and contemporary media, contributing to a broader understanding of the transformation of security policies in the Ottoman provinces.

Keywords: Second Constitutional Era, Aydın Province, Gendarmerie, Bandits, Public Order.

[47] Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, edip.uzundal@gop.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3923-546X

Emir Timur'un Aydın ve Çevresine Yönelik Politikaları

Neslihan DURAK[48]

Özet

"Güzel ve Yeşil Aydın" adlarıyla bilinen Aydın, tarihi süreçte pek çok kez istilaya uğramasına ve depremlerle yıkılmasına rağmen her defasında yeniden ihya edilerek mamur bir şehir haline gelmiştir. XVII. yy.'ın ikinci yarısında bu topraklara uğrayan Evliya Çelebi, Aydın'ın orta büyüklüğe sahip bir şehir olduğunu, geniş alanları kaplayan incirlikler ve üzüm bağları ile dağlarından yağ, ovalarından bal akan şehir olarak anıldığından ve Anadolu'nun en eski Türk-İslam beldelerinden olduğunu belirtmektedir. Söz konusu bu topraklarda hâkimiyet kuran ve beyliğinin hâkim olduğu bölgelere verilen Aydın adının Selçuklu ve Arap kaynaklarında "Leşkeri-ili" veya "Bilâd-ı Leşkerî" isimleri kullanıldığı Aydınoğulları Beyliği'dir.

Aydınoğluları beyliği Batı Anadolu havzasında Türk-İslam kültürünün ve mimarisinin yerleşmesi ve gelişmesinde etkin rol oynamışlardır. Beyliğin kurucusu Mehmed Bey olmasına rağmen Aydınoğulları'nın atası ve reisleri Aydın Bey'dir. Aydınoğluları beyliği, 1308 yılında Mübârizüddin Gazi Mehmed Bey tarafından Aydın ve İzmir'in Müslüman kesimi ile Ayasuluk (Selçuk), Tire, Sultanhisar'ı ve Bodemya'nın ele geçirilmesi ile geniş topraklara sahip olmuştur. Sonraki süreçte ise Mehmet Bey, idaresi altındaki yerleri beş oğlu arasında paylaştırmıştır. Mehmet Bey döneminde Sakız adası başta olmak üzere Bozcaada, Semadirek adalarıyla Gümülcine yöresi, Mora sahilleri ve Gelibolu bölgesine akınlarda bulunan Aydınoğulları beyleri bu faaliyetleri ile XIV. yüzyıl boyunca Ege kıyılarında güçlü bir denizcilik faaliyetleri yürütmüşlerdir. Mehmet Bey'in vefatı sonrası başa geçen Umur Bey döneminde ise beylik Bizans ve Latin dünyasına karşı gazâ hareketlerinin öncüsü olmuştur. Önemli fetihlerle ege kıyılarında faaliyet yürüten beylik sonraki dönemlerde Osmanlı Devleti'nin ilerleyişi ile bağımsızlığını yitirmiştir. Ancak Ankara Savaşı sonrasında Timur'un Batı Anadolu'ya yönelişi beyliğin hem siyasî hem de ideolojik bakımdan yeniden ihyası için büyük bir fırsat olmuştur.

1402 Ankara Savaşı'nda Osmanlı hükümdarı Yıldırım Bayezid'i mağlup eden Emir Timur, Anadolu'daki siyasî düzeni köklü biçimde değiştirmiştir. Osmanlıların hızla merkezîleştirdiği beylik düzenini dağıtarak Karamanoğulları, Germiyanoğulları ve Aydınoğulları gibi eski Türkmen beyliklerini yeniden ihya etmesi, hem Osmanlı gücünü kırma hem de Anadolu'da kendi nüfuzunu pekiştirme amacına yönelikti. Bu uygulama, yalnızca askerî bir zaferin ardından gelen siyasî bir hamle değil tarihsel bir sürekliliğin parçası olarak da değerlendirilebilir. Zira Timur'un izlediği yol güçlü merkezi otoriteyi dağıtmak, yerel beylikleri yeniden sahneye çıkarmak ve onları kendi otoritesine bağlı vasallar hâline getirmek şeklindeki 1243 Kösedağ Savaşı sonrasında Moğolların Anadolu'da uyguladıkları siyaseti ile benzerlikler taşımaktadır. Bu bağlamda Timur'un Ankara Savaşı sonrasında topraklarını geri verdiği beyliklerden biri de Aydınoğulları'dır.

Anadolu beylikleri içerisinde bulunduğu konum itibariyle önem arz eden Aydınoğluları Timur'un Aydın ve çevresinin de dâhil olduğu İzmir'deki Papalık ve Rodos şövalyelerine yönelik seferi bölgedeki değişimlerin de öncüsü olmuştur. Bu topraklar Emir Timur tarafından yeniden sahipleri Aydınoğluları ve Menteşeoğlularına verilmiştir. Sunulacak olan bildiride Ankara Savaşından sonra Emir Timur'un Batı Anadolu'ya yönelik seferlerinin Aydın ve çevresinin genel siyasi ve sosyal etkileri geniş bir şekilde izah edilecek ve elde edilen sonuçların bu bölgenin genel durumunu ortaya koymasına ve bu coğrafyaya dair daha sonra yapılacak çalışmalarda yol gösterici olması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydınoğluları Beyliği, Ankara Savaşı, Emir Timur, Batı Anadolu, Aydın.

Emir Timur's Policies Towards Aydın and Its Surroundings

[48] Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Malatya/TÜRKİYE, e-posta: neslihan.durak@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0672-5128.

Abstract

Known as “Beautiful and Green Aydın,” Aydın has been rebuilt and restored to prosperity time and again throughout history, despite being invaded many times and destroyed by earthquakes. Evliya Çelebi, who visited these lands in the second half of the 17th century, noted that Aydın was a medium-sized city, known for its fig orchards and vineyards covering vast areas, its mountains yielding oil, and its plains yielding honey, and that it was one of the oldest Turkish-Islamic settlements in Anatolia. The Aydınoğulları Beyliği, which established its rule over these lands and whose name was given to the regions under its control, is referred to as “Leşkeri-ili” or “Bilâd-ı Leşkerî” in Seljuk and Arabic sources.

The Aydınoğulları principality played an active role in the establishment and development of Turkish-Islamic culture and architecture in the Western Anatolian basin. Although Mehmed Bey was the founder of the principality, the ancestor and leader of the Aydınoğulları was Aydın Bey. The Aydınoğulları principality acquired vast territories in 1308 when Mübârizüddin Gazi Mehmed Bey conquered the Muslim parts of Aydın and İzmir, as well as Ayasuluk (Selçuk), Tire, Sultanhisar, and Bodemya. Later, Mehmet Bey divided the territories under his rule among his five sons. During the reign of Mehmet Bey, the Aydınoğulları beys raided the islands of Sakız, Bozcaada, and Semadirek, the Gümülcine region, the shores of Mora, and the Gelibolu region. With these activities, they carried out powerful maritime operations along the Aegean coast throughout the 14th century. After Mehmet Bey's death, Umur Bey took over and led the principality in the forefront of the jihad against the Byzantine and Latin worlds. The principality, which carried out important conquests along the Aegean coast, lost its independence in later periods with the advance of the Ottoman Empire. However, after the Battle of Ankara, Timur's turn towards Western Anatolia presented a great opportunity for the revival of the principality, both politically and ideologically.

Emir Timur, who defeated the Ottoman ruler Yıldırım Bayezid in the Battle of Ankara in 1402, fundamentally changed the political order in Anatolia. By dismantling the Ottoman Empire's rapidly centralizing beylik system and reviving old Turkmen principalities such as the Karamanids, Germiyanoğulları, and Aydınoğulları, he aimed both to break Ottoman power and to consolidate his own influence in Anatolia. This practice can be seen not only as a political move following a military victory but also as part of a historical continuity. This is because Timur's approach, which was to dismantle strong central authority, bring local principalities back onto the scene, and make them vassals subject to his own authority, bears similarities to the policy implemented by the Mongols in Anatolia after the Battle of Köse Dağ in 1243. In this context, one of the principalities to which Timur returned its lands after the Battle of Ankara was the Aydınoğulları.

The Aydınoğulları, who held a significant position among the Anatolian principalities, were at the forefront of the changes in the region due to Timur's campaign against the Papal and Rhodes knights in Izmir, which included Aydın and its surroundings. These lands were returned to their owners, the Aydınoğulları and Menteşeoğulları, by Emir Timur. The paper to be presented will comprehensively explain the general political and social effects of Emir Timur's campaigns in Western Anatolia after the Battle of Ankara on Aydın and its surroundings. It aims to reveal the overall situation of this region based on the findings and to serve as a guide for future studies on this geography.

Keywords: Aydınoğulları Principality, Battle of Ankara, Emir Timur, Western Anatolia, Aydın.

Antik Çağda Aydın ve Yöresinde Yaşamış Matematikçiler

Erdal ÖZYURT[49]

Özet

Antik çağda (yaklaşık M.Ö 600-M.S. 500), Aydın(Antik Tralles) ve çevresi (İyonya, Lidya ve Karia bölgeleri) matematik ve felsefenin doğuşuna ev sahipliği yapmıştır.Şimdiki Didim`de Milet okulu kurulmuş ve burada Thales, Anaksimendros ve Anaksimenes gibi ünlü doğa bilimcileri ve filozozofları yetişmiştir. Thales, matematiğin ve felsefenin kurucusu kabül edilir.Geometriyi Mısır`dan getiren kişdir. Pisagor "her şey sayıdır" söylemiyle doğayı açıklamada matematiğin önemini gösterdi. Anaksagoras, evrenin yapısını geometri ile açıklamaya çalıştı. Eudoxsus, geometri ile sayıları ilişkilendirerek irrasyonel sayılar krizini çözdü. Bugünkü anlamıyla tüketme metodu ile integralin temelini attı. Bunların dışında daha bir çok matematikçi bu bölgede yetişmiştir. Pergalı Apollonius, Menaechmus, Proclus, Hipparkos bunlardan sadece bir kaçıdır.

Anahtar Kelimeler: Antik çağ, Matematik, Thales, Pisagor, Eudoksus.

Mathematicians Who Lived In Aydın And Its Neighbord In Ancient Times

Abstract

In ancient times (approxsimetly 600 B – 500 AD) Aydın (ancient Tralles) and the region (Ionia, Lydia, and Caria) hosted the birth of mathematics and philosophy. The Milet school, located in Miletus, now it is called Didim and famous naturalist and philosophers such as Thales, Anaxsimendros and Anaximenes were educated there. Thales is considered the founder of mathematics and philosophy. He is the person who brought geometry from Egypt. Pythagoras demonstrated the impotance of mathematics in explaining nature with his statement. "Everything is a number." Anaxagoras attempted to explain the structure of universe through geometry. Eudoxus resolved the crisis of irrational numbers by linking geometry and numbers. He laid the foundation for integrals with the exhaustive method as we know it today. In addition to these, many other mathematician were educated in this region. Apollonius of Perga, Menaechmus, Proclus, and Hipparchous are just a few of them.

Keywords: Antiquity, Mathematics, Thales, Pythagoras, Eudoxus.

[49] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, eozyurt@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3863-1206

Eski Futbolcularının Gözüyle Aydınspor Kulübünün Tarihine Psikososyolojik Bir Bakış

Ersin AFACAN[50], Pero Duygu DUMANGÖZ[51]

Özet

Bu araştırma, Aydın merkezli bir futbol kulübü olan ve 1966 yılında kurulan Aydınspor hakkında, geçmişte profesyonel liglerde bu kulübün formasını giymiş Türk futbolcuların gözüyle psikososyolojik bir değerlendirme yapmak amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Grup, 1966-2009 yılları arasında profesyonel liglerde yer alan Aydınspor formasını, 1978-2008 yılları arasında yaşları 20 ile 30 iken giymiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş 10 profesyonel Türk futbolcusundan oluşmaktadır. Araştırmada verilere, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir.

Çözümleme sonucunda veriler, psikolojik etki ve sosyolojik etki olmak üzere iki ana temaya ayrılmıştır. Bu ana temalar, görüşme sorularıyla bağlantılı olarak dört alt tema altında gruplandırılmıştır. Bunlar; Aydınspor'un en olumlu özelliği, Aydınspor'un en olumsuz özelliği, Aydınspor'un yıllardır amatör kümede kalması ve Aydınspor'un eski günlerine dönmesi şeklindedir.

Araştırma sonucunda, katılımcı görüşleri değerlendirildiğinde, genel anlamda psikolojik etki açısından Aydınlıların Aydınspor'u sevdikleri, tesis sorununun futbolcuların canını sıktığı, belediyelerin ve zengin insanların ilgisiz kaldığı, halktaki heyecanın tekrar arttırılması gerektiği tespit edilmiştir. Sosyolojik etki açısından ise geçmişte Aydın şehrinde Aydınspor için bir birlikteliğin olduğu, kulüpteki kurumsallaşmanın zayıf olduğu, yönetimlerin olumsuz tutumlar sergilediği ve altyapının güçlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Dolayısıyla Türk futbolu için değerli bir kulüp olan Aydınspor'un profesyonel liglerde tekrar yer almasının gerekliliği Aydınlılar tarafından dikkate alınmalı ve bu doğrultuda eski futbolcuların görüşlerini içerecek şekilde Aydınspor ile ilgili bilimsel ve felsefi temelleri olan yeni bir yapılanmanın yetkililer tarafından zaman kaybedilmeden hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu çalışmanın, Aydınspor ile ilgili olarak yapılacak benzer çalışmalar için esin kaynağı olacağı da tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydınspor, Futbol, Futbolcu, Psikososyolojik.

A Psychosociological Look at the History of Aydınspor Club Through the Eyes of Former Players

Abstract

This research aimed to provide a psychosociological assessment of Aydınspor, a football club based in Aydın and founded in 1966, through the perspectives of Turkish footballers who played for this club in professional leagues in the past.

The research employed qualitative research methods and a phenomenological design. The study group was selected using a purposive sampling method. The group consisted of 10 professional Turkish footballers who played for Aydınspor in professional leagues between 1966 and 2009, and who volunteered to participate in the study between the ages of 20 and 30. The data were collected using a semi-structured interview technique. The data were analyzed using content analysis.

Following the analysis, the data were divided into two main themes: psychological impact and sociological impact. These main themes were grouped into four subthemes related to the interview questions. These themes were: Aydınspor's most positive characteristic, Aydınspor's most negative characteristic, Aydınspor's long-term amateur status, and Aydınspor's return to its former glory. As a result of the research, when the participants' opinions were evaluated, it was determined that the people of Aydın loved Aydınspor in terms of its overall psychological impact, that the facilities issue was frustrating for the players, that municipalities and wealthy individuals remained indifferent, and that public enthusiasm

[50] Doç. Dr., Bağımsız Akademisyen, mentorersin@hotmail.com, https://orcid.org/0000-0002-3382-4116
[51] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, pero.dumangoz@adu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-2827-5538

needed to be rekindled. In terms of sociological impact, it was determined that Aydınspor had a strong sense of unity in the city in the past, that institutionalization within the club was weak, that the management displayed negative attitudes, and that the infrastructure needed to be strengthened.

Therefore, Aydınspor, a valuable club for Turkish football, should be considered by the people of Aydın as necessary to return to the professional leagues. To this end, a new structure for Aydınspor, grounded in scientific and philosophical foundations and incorporating the views of former players, should be implemented by the authorities without delay. It is also anticipated that this study will inspire similar studies on Aydınspor.

Keywords: Aydınspor, Football, Football Player, Psychosociological.

Etlik Piliçlerde Tarımsal Yan Ürünlerin Odun Talaşına Alternatif Altlık Olarak Oksidatif Yanıt Parametreleri Açısından Değerlendirilmesi

Miray AYKOÇ GÖÇER[52], Engin Furkan DERDİYOK[53], Ece KOÇ YILDIRIM[54]

Özet

Etlik piliçlerde altlık tipi ve kalitesi; verim performansı, refah göstergeleri, davranış özellikleri ve oksidatif stres gibi fizyolojik parametreler üzerinde belirleyici bir etkendir. Çoğu ülkede odun talaşı bu amaçla en çok tercih edilen altlık materyali olmakla birlikte, artan maliyetler ve sürdürülebilirlik kaygıları alternatif materyallerin araştırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada çeşitli tarımsal yan ürünlerin etlik piliçlerin çeşitli dokularındaki oksidatif stres yanıtı üzerine etkilerinin değerlendirilmesi amaçlandı. Bu amaçla toplam 480 adet Ross 308 erkek etlik piliç, her biri 12 piliçten oluşan 8 tekrar grubuyla düzenlenen 5 farklı altlık grubuna (n=96; Grup I: odun talaşı, Grup II: pirinç kavuzu, Grup III: saman, Grup IV: mısır sapı, Grup V: pamuk sapı) ayrıldı ve tüm piliçlere 42 gün boyunca standart bakım ve besleme koşulları uygulandı. Deney sonunda her tekrar grubundan 2'şer piliç olmak üzere toplam 80 etlik piliç dekapitasyon yöntemiyle ötenazi edilerek kalp, karaciğer, timus ve *bursa fabricius* dokuları alındı. Homojenize edilen dokularda lipit peroksidasyon ürünü malondialdehit (MDA) ile antioksidan enzimlerden katalaz (CAT) ve glutatyon (GSH) aktiviteleri biyokimyasal yöntemlerle belirlendi. Kalpte MDA düzeyi en yüksek mısır sapında bulunurken, GSH ve CAT aktivitelerinde bir değişiklik gözlenmedi. Pirinç kavuzunda timus MDA düzeyi ve CAT aktivitesi en yüksekti, ancak GSH açısından gruplar arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmadı. Karaciğer ve *bursa fabricius* dokularında ise incelenen oksidatif stres parametreleri bakımından anlamlı bir farklılık saptanmadı. Genel olarak, altlık materyallerinin oksidatif yanıtı dokuya özgü biçimde etkilediği görüldü. Elde edilen bulgular, tarımsal yan ürünlerin belirli koşullarda alternatif altlık materyali olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Ancak, bu konuda yapılacak daha ileri çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Altlık, Etlik Piliç, Oksidatif Stres.

Evaluation of Agricultural By-products as Alternatives to Wood Shavings in Terms of Oxidative Response Parameters in Broiler Chickens

Abstract

The type and quality of litter in broiler production play a decisive role in performance, welfare indicators, behavioral traits, and physiological parameters such as oxidative stress. While wood shavings are the most used litter material worldwide, increasing costs and sustainability concerns have made it necessary to explore alternatives. In this context, the present study aimed to evaluate the effects of different agricultural by-products on oxidative stress responses in various broiler tissues. A total of 480 Ross 308 male broilers were allocated into five litter groups, with 8 replicates of 12 birds per group (n=96): Group I-wood shavings, Group II-rice husks, Group III-straw, Group IV-corn stalks, and Group V-cotton stalks. All birds were raised under standard feeding and management conditions for 42 days. At the end of the trial, 80 broilers (2 per replicate) were euthanized by decapitation, and heart, liver, thymus, and bursa of Fabricius samples were collected. Homogenized tissues were analyzed for malondialdehyde (MDA), a lipid peroxidation product, and antioxidant enzymes catalase (CAT) and glutathione (GSH). Results showed the highest heart MDA levels in the corn stalk group, with no changes in GSH or CAT. In rice husk litter, thymus MDA and CAT activity were highest, while GSH showed no significant differences. No marked variations were found in liver or bursa tissues. Overall, litter materials influenced oxidative responses in a tissue-specific manner. These findings suggest that agricultural by-products may serve as alternative litter under certain conditions, though further research is warranted.

Keywords: Broiler, Litter, Oxidative Stress.

[52]Veteriner Hekim, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, vetmirayaykoc@gmail.com, 0000-0002-4077-6634

[53]Veteriner Hekim, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Zootekni Anabilim Dalı, derdiyokengin99@gmail.com, 0009-0005-6291-4646

[54]Dr. Öğretim Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, vetece04@hotmail.com.tr, 0000-0002-3208-6772

Uluslararası İlişkiler ile Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras İlişkisi: Aydın Örneği

Günnur Tuba TÜRKSAVAŞ[55]

Özet

Kentlerin mekânlar, anıtlar, mimari eserler gibi somut kültürel ögelerin yanı sıra yemekler, masal ve hikâyeler, şarkılar, ad koyma-düğün-ölüm gibi geçiş törenleri, destanlar gibi somut olmayan kültürel değerleri ile de toplumların kültürel miraslarına katkıları büyüktür. Kültürel mirasın yalnızca anıtlar ve mimari eserler üzerinden değerlendirildiği yaklaşım 2003 yılında somut olmayan kültürel mirasın UNESCO tarafından sözleşme ile kabul edilmesi sayesinde yerini sözlü geleneklerin de korunacağı bir yaklaşıma bırakmıştır. Bu sayede dünyanın çeşitli coğrafyalarında geleneklerini ritüeller, şarkılar gibi sözlü miras ile geleceğe aktarmaya çalışan toplumlar da kültürlerini tanıtma, kabul ettirme ve yaşatma şansı bulmaktadır. Türkiye anıtsal mimari yapıları, üzerinden geçen sayısız medeniyetin izini taşıyan abidevi kültürel miraslarını köprülerin üzerindeki kitabelerde, bulunan bir gözyaşı kabında ya da bir kil tablette yaşattığı gibi saç örgülerinde, yemeklerinin reçetelerinde, seyirlik oyunlarında, ıslık dilinde ya da yazma oyasında da göstermektedir. Aydın antik şehirlere ev sahipliği yapmasının yanı sıra efe geleneği, milli mücadelede sergilediği kahramanlığı yansıttığı anlatı ve türküleri, yöresel kıyafetlerindeki oyalara gizlenmiş sessiz öyküleri ile somut olmayan kültürel mirası da en özgün biçimde yaşatmakta olan kentlerden biridir. Bu çalışmada Aydın şehrinin somut olmayan kültürel mirasları üzerinde durulurken bunların şehrin Türkiye turizmine katkılarının ötesinde UNESCO somut olmayan kültürel miras listesine daha fazla mirasının girmesinin de sağlanması ile uluslararası ilişkilere konu olabilecek yeni yönlerinin ortaya çıkarılması yönünde araştırma ve önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Somut Kültürel Miras, Somut Olmayan Kültürel Miras, UNESCO, Uluslararası İlişkiler

The Relationship Between International Relations and Tangible/Intangible Cultural Heritage: The Case of Aydın City

Abstract

Cities contribute significantly to the cultural heritage of societies not only through tangible cultural elements such as places, monuments and architectural works, but also through intangible cultural values such as food, fairy tales and stories, songs, rites of passage such as naming ceremonies, weddings and funerals, and epics. The approach that assessed cultural heritage solely through monuments and architectural works has been replaced by an approach that also protects oral traditions, thanks to the 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. In this way, communities across the globe striving to pass on their traditions to future generations through oral heritage such as rituals and songs also have the opportunity to introduce, promote and preserve their cultures. Türkiye displays its monumental architectural structures and monumental cultural heritage, bearing the traces of countless civilisations that have passed through it, not only in the inscriptions on bridges, lachrymatory bottles, or a clay tablet, but also in braided

[55] Öğr. Gör. Dr. G. Tuba Türksavaş, Anadolu Üniversitesi, gtturksavas@anadolu.edu.tr, 0000-0003-1854-9459

hair, recipes for dishesfolk dramas, whistling language, or embroidery. Aydın is one of the cities that preserves its intangible cultural heritage in the most authentic way, reflecting its hosting of ancient cities, its efe tradition, its narratives and folk songs reflecting its heroism in the national struggle, and the silent stories hidden in the embroidery of its regional costumes. This study focuses on both the tangible and intangible cultural heritage of the city of Aydın. Beyond its contribution to Turkish tourism, it will present research and recommendations aimed at ensuring that more of its heritage is included in the UNESCO Intangible Cultural Heritage List and at revealing new aspects that could become the subject of international relations.

Keywords: Aydın, Tangible Cultural Heritage, Intangible Cultural Heritage, UNESCO, International Relations

Aydın'ın Gizemli Hazinesi: Aydın Gaşağı'nın (*Rhaponticoides mykalea*) Dünü, Bugünü ve Geleceği

Özkan EREN[56] Yelda EMEK[57]

Özet

Rhaponticoides mykalea (aydıngaşağı), papatyagiller ailesine ait ve nesli tehlike altında endemik bir bitki türüdür. Bu türe ait ilk örnekler, İsviçreli bitki toplayıcısı Max Nydegger-Hügli tarafından 4 Temmuz 1978 tarihinde Aydın ili, Kuşadası ilçesine bağlı Davutlar'ın 7 km kuzeyinden toplanmıştır. Nydegger-Hügli tarafından toplanan bu örnekler, İsviçreli Botanikçi Arthur Huber-Morath tarafından bitkinin ilk olarak toplandığı dağın antik adına atfen isimlendirilerek 1979 yılında bilim dünyasına yeni bir tür olarak tanıtılmıştır. Tanımlandığı yıldan günümüze kadar kentleşme, sanayileşme, tarımsal faaliyetler, otlatma ve bilinçsizce doğadan toplama gibi nedenlerle bu türün Aydın ilindeki yayılış alanı, popülasyon sayısı ve popülasyonlardaki birey sayısı her geçen gün daha da azalmıştır. Atalarımızın bize bıraktığı paha biçilemez mirası gelecek nesillere aktarabilmek bu bitki türlerinin tanınması, onların biyolojik ve ekolojik özelliklerinin anlaşılması ve türler üzerindeki mevcut ve ileride olası tehdit unsurlarının belirlenerek bu türleri doğal ortamlarında korumak için gerekli tedbirlerin alınması durumunda mümkündür. Bu nedenle nesli tehlike altında olan türler için "Tür Eylem Planları"nın hazırlanması bu türlerin korunmasında ve gelecek kuşaklara aktarımının sağlanmasında kilit rol oynamaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar IV. Bölge Aydın Şube Müdürlüğü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kuşadası Kaymakamlığı, Kuşadası Belediye Başkanlığı ve Ekosistemi Koruma ve Doğa Sevenler Derneği (EKODOSD) işbirliğiyle "Aydın Gaşağı Tür Eylem Planı" hazırlanmıştır. Bu çalışmada, Aydın Gaşağı'nın taksonomisi, biyolojik ve ekolojik özellikleri ile türün korunmasına ilişkin yapılan çalışmalar hakkında bilgiler sunulmuştur.

Rhaponticoides cinsinin *Ruthenicae* seksiyonun bir üyesi olan *Rhaponticoides mykalea* toprak altı rizom gövdeye sahip çok yıllık, entemofil ve polikarpik bir geofittir. Vejetatif olarak rizomlarıyla, generatif olarak tohumlarıyla çoğalır. Türün doğal düşmanları sağlıklı tohum oluşumunu büyük oranda engeller. Oluşan sağlıklı tohumlarda besin değeri yüksek olduğundan granivor böcekler ve toprak altında yaşayan diğer granivor memeliler tarafından olarak tüketilir. Doğu Akdeniz elementi olan *R. mykalea*, kalker anakayaya sahip killi tınlı topraklarda yayılış gösterir. Gölgeyi ve düşük pH'yı tolere edemez. Heliofit olan *R. mykalea* doğal habitatlarını tek yıllık ve oldukça hızlı büyüyen ruderal ve segetal birçok bitki türüyle paylaşmaktadır. Hayatta kalabilmek için bu türlerle rekabet etmek zorundadır. Popülasyonların doğal habitatlarında nesillerini sürdürebilmeleri, türün gelecek nesillere aktarımının sağlanabilmesi ve türe ait popülasyonların korunması için etkili kontrol programlarının geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Rhaponticoides mykalea*, Aydıngaşağı, Endemik, Geofit, Tür Eylem Planı, *In-situ* koruma.

The Mysterious Treasure of Aydın: The Past, Present, and Future of Aydın Gaşağı (*Rhaponticoides mykalea*)

Abstract

Rhaponticoides mykalea (aydıngaşağı) is an endangered endemic plant species belonging to the Asteraceae family,. The first specimens of this species were collected by the Swiss plant collector Max Nydegger-Hügli on July 4, 1978, from 7 km north of Davutlar in Kuşadası district, Aydın province. These specimens, gathered by Nydegger-Hügli, were named by the Swiss botanist Arthur Huber-Morath in reference to the ancient name of the mountain where the plant was first collected, and introduced to the scientific community as a new species in 1979. From the year of its description to the

[56] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, ozkaneren@adu.edu.tr, 0000-0001-8933-1436
[57] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarımsal Biyoteknoloji Bölümü, yelda@adu.edu.tr, 0000-0003-1095-3908

present, the distribution area, population size, and number of individuals in the populations of this species in Aydın province have been steadily decreasing due to factors such as urbanization, industrialization, agricultural activities, grazing, and unconscious collection from nature. Transmitting this priceless heritage left to us by our ancestors to future generations is possible only if these plant species are recognized, their biological and ecological characteristics are understood, existing and potential future threats to the species are identified, and necessary measures are taken to protect them in their natural habitats. For this reason, the preparation of "Species Action Plans" for endangered species plays a key role in their conservation and transmission to future generations. In collaboration with the Ministry of Forestry and Water Affairs, General Directorate of Nature Conservation and National Parks, Nature Conservation and National Parks IV. Regional Directorate Aydın Branch, Aydın Adnan Menderes University, Kuşadası District Governorship, Kuşadası Municipality, and the Ecosystem Conservation and Nature Lovers Association (EKODOSD), the "Aydın Gaşağı Species Action Plan" was prepared. This study presents information on the taxonomy, biological and ecological characteristics of Aydın Gaşağı, and the conservation efforts undertaken.

A member of the Ruthenicae section of the *Rhaponticoides* genus, *Rhaponticoides mykalea* is a perennial, entomophilous, and polycarpic geophyte with an underground rhizome. It reproduces vegetatively via rhizomes and generatively via seeds. The natural enemies of the species largely prevent the formation of healthy seeds. The healthy seeds that do form, being high in nutritional value, are consumed as food by granivorous insects and other granivorous mammals living underground. As an Eastern Mediterranean element, *R. mykalea* is distributed in clay-loam soils with limestone bedrock. It cannot tolerate shade or low pH. Being heliophilous, *R. mykalea* shares its natural habitats with many annual, fast-growing ruderal and segetal plant species. It must compete with these species to survive. The development of effective control programs is of great importance for the populations to sustain their generations in their natural habitats, to ensure the transmission of the species to future generations, and to protect the populations of the species.

Keywords: *Rhaponticoides mykalea*, Aydıngaşağı, Endemic, Geophyte, Species action plan, *In-situ* conservation.

Evliya Çelebinin Işığında Aydın Livasının Gastronomi Potansiyeli

Düriye GÖNEN KAYA[58]

Özet

17.yüzyılın büyük gezgini ve nesir ustası Evliya Çelebi, Türk kültür ve düşünce hayatında önemli bir yere sahip olup, yalnızca Osmanlı coğrafyasında değil, dünya literatüründe de adı bilinen en önemli seyyahlardan biridir. Yarım asır boyunca pek çok bölgeyi dolaşarak gözlemlerini aktardığı **on ciltlik Seyahatnâme** adlı eseri, tarih, kültür, toplum ve gastronomi alanlarında yapılan sayısız araştırmaya kaynaklık etmiştir.

Seyahatnâme'nin dokuzuncu cildinde, Evliya Çelebi'nin Ege Bölgesi'ne dair gözlemleri yer almakta olup, özellikle **Güzelhisar-ı Aydın** (bugünkü Aydın) anlatımlarında gastronomi unsurları dikkat çekmektedir. Çelebi, Aydın'ın bereketini vurgulamak üzere meşhur ifadesiyle **"Dağlarından yağ, ovalarından bal akar"** diyerek bölgenin tarımsal üretim gücüne ve mutfak kültürüne işaret etmiştir.

Bu araştırmanın amacı, Evliya Çelebi'nin Seyahatnâmesi'nde işaret edilen **Aydın Livası'nın gastronomi potansiyelini incelemek** ve bu potansiyelin günümüzdeki yansımalarını değerlendirmektir. Çalışma kapsamında, bölgeye ilişkin literatür taraması yapılmış ve Aydın ilinin **Coğrafi İşaret Portalı**'nda kayıtlı ürünleri üzerinden **betimsel analiz** gerçekleştirilmiştir.

Evliya Çelebi, XVII. yüzyıl Osmanlı toplumuna dair verdiği bilgilerle şehir hayatı, dil, mimari, ticaret, gündelik yaşam ve siyasal olaylar üzerine eşsiz bir panorama sunmaktadır. Günümüzde her ne kadar Seyahatnâme'de yer alan bazı anlatımların abartılı olduğu düşünülse de, bu durum eserin değerini azaltmamaktadır. Nitekim yapılan pek çok araştırmada Evliya'nın Aydın, Denizli ve Muğla'ya dair verdiği bilgilerin; **Tapu Tahrir Defterleri, Mühimme Kayıtları, Avarız Defterleri** ve çeşitli arşiv belgeleriyle büyük ölçüde örtüştüğü ortaya konmuştur.

Bu bağlamda, Evliya Çelebi'nin Seyahatnâmesi'nden hareketle Aydın ilinin gastronomi potansiyeli, kültürel değerlerle bütünleştirilerek incelenmiş; bölgenin bu değerleriyle **markalaşması ve turistik cazibe merkezi haline gelmesi için çeşitli öneriler** sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aydın , gastronomi, Evliya Çelebi

Gastronomy Potential of Aydın Liva In The Light Of Evliya Celebi

Abstract

Evliya Çelebi, the great traveler and prose master of the 17th century, has an important place in Turkish cultural and intellectual life and is one of the most important travelers known not only in the Ottoman geography but also in world literature. His ten-volume Seyahatnâme, in which he traveled to many regions for half a century and conveyed his observations, has become a source of countless studies in the fields of history, culture, society and gastronomy.

The ninth volume of the Seyahatname includes Evliya Çelebi's observations on the Aegean Region, and gastronomic elements are particularly noteworthy in his descriptions of Güzelhisar-ı Aydın (today's Aydın). Çelebi, in order to emphasize Aydın's abundance, famously said, "Oil flows from its mountains, honey flows from its plains," thus pointing to the agricultural production power and culinary culture of the region.

The purpose of this research is to examine the gastronomic potential of Aydın Livası, as mentioned in Evliya Çelebi's

[58] Uzman Öğretmen, Didim Halk Eğitimi Merkezi, gonence@hotmail.com, 0000-0002-6938-8686

Seyahatname (Travel Book), and to assess its current implications. The study conducted a literature review of the region and conducted a descriptive analysis of products registered on the Aydın province's Geographical Indication Portal.

With his insights into 17th-century Ottoman society, Evliya Çelebi offers a unique panorama of urban life, language, architecture, trade, daily life, and political events. While some of the narratives in the Seyahatname are now considered exaggerated, this does not diminish the work's value. Indeed, numerous studies have demonstrated that Evliya's information on Aydın, Denizli, and Muğla largely aligns with Land Registers, Mühimme Records, Avarız Registers, and various archival documents.

In this context, the gastronomic potential of Aydın province was examined by integrating it with cultural values, based on Evliya Çelebi's Travelogue; various suggestions were presented for the region to become a brand with these values and to become a tourist attraction center.

Keywords: Aydın, gastronomy, Evliya Çelebi

Medyada Latmos: Kültürel Mirasın Temsili

Begim ZHOLDUBAİ KYZY[59]

Özet

Latmos dağları, günümüze kadar ulaşan Anadolu'nun önemli kültürel miras alanlarından biridir. Neolitik ve kalkolitik dönemlerinden kalma kaya resimler sadece arkeolojik açıdan değil kültürel kimlik ve toplumsal bellek açısından oldukça değerlidir. Ayrıca Menderes-Kristalmasifinin bir parçası olan latmos dağları Anadolu'nun eski masiflerinden biridir. Günümüzde bölgenin kültürel ve doğal mirası tehdit altındadır. Seramik, cam yapımı gibi madencilik faaliyetleri ve çevresel tehditler tarihi kaya resimlerini yok etmektedir. Bu yönden, Latmos dağlarının kamuoyunda farkındalık yaratma ve kültürel mirasın zenginliğinin anlaşılmasında medya çok önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada Latmos dağlarındaki kültürel mirasın yerel basınlarda, televizyon programlarında ve dijital medya platformlarında nasıl temsil edildiği incelenecektir. Çalışma üç temel boyuta dayanarak ilerleyecektir: ilk olarak, Latmosun medyadaki temsili. İkinci olarak da, hangi bağlam ve söylem (kültürel miras, turizm, yerel kimlik v.s) aracılığıyla aktarıldığı ve son olarak, bu görünürlüklerin kültürel miras bilinci ve toplumsal bellek üzerindeki etkisi.

Çalışmada içerik ve söylem analizi kullanılarak, medyanın Latmos dağlarının korunması, topluma tanıtılması ve geleceğe aktarılmasındaki yerini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bulguların Latmos'un medya aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini, toplumsal farkındalık yaratma süreçlerinde nasıl yön verdiğini ortaya koyması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Latmos, Medya Temsili, Kültürel Miras, Toplumsal Bellek.

Latmos in the Media: Representations of Culturel Heritage

Abstract

The Latmos Mountains are among the significant cultural heritage sites of Anatolia that have survived to the present day. The rock paintings dating back to the Neolithic and Chalcolithic periods are highly valuable not only from an archaeological perspective but also in terms of cultural identity and collective memory. Moreover, as part of the Menderes Massif, the Latmos Mountains constitute one of the oldest massifs of Anatolia. Today, however, the region's cultural and natural heritage is under threat. Mining activities such as ceramic and glass production, along with various environmental pressures, are destroying the ancient rock paintings. In this regard, the media plays a crucial role in raising public awareness and fostering an understanding of the richness of this cultural heritage.

This study investigates how the cultural heritage of the Latmos Mountains is represented in local newspapers, television programs, and digital media platforms. The analysis is structured around three dimensions: first, the representation of Latmos in the media; second, the contexts and discourses (such as cultural heritage, tourism, local identity, etc.) through which it is conveyed; and finally, the impact of this visibility on cultural heritage awareness and collective memory.

By employing content and discourse analysis, the study aims to evaluate the role of the media in preserving the Latmos Mountains, promoting them to society, and transmitting them to future generations. The findings are expected to reveal how Latmos is re-produced through media representations and how these processes contribute to raising social awareness.

Keywords: Latmos, Medya Representation, Culturel Heritage, Societal Memory.

[59] Doktora Öğr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, begimcoldubay@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9029-7888

Antrenör Bakış Açısıyla Hemsball Sporu: Aydın İli Örneği

Meltem IŞIK AFACAN[60]

Özet

Yerli ve milli sporlardan biri olan hemsball, Türkiye'de ve dünyada gün geçtikçe bilinmeye ve oynanmaya başlayan bir spor dalı durumuna gelmiştir. Bu araştırmanın amacı, Aydın ilinde hemsball antrenörlüğü yapan bir eğitimcinin görüşleri doğrultusunda yerli ve milli bir spor olan hemsball sporu ile ilgili olarak derinlemesine bilgi sağlayıp bu sporun tanınırlığına katkı sunmaktır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Örneklem seçiminde ise amaçlı örneklem yöntemlerinden aşırı veya aykırı durum örneklemesi kullanılmıştır. Katılımcı, hemsball sporunun ilk antrenörlerinden olup Aydın ilinde çalışmaktadır ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiştir. Araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi, içerik analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda veriler, tarihsel, sosyolojik ve psikolojik boyutlar olmak üzere üç ana temaya ayrılmıştır. Bu üç ana tema, katılımcıya sorulan sorularla bağlantılı olarak dört alt tema altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma; hemsball sporunun tarihi, hemsball antrenörlüğünün motivasyonu, hemsball sporunun yararları ve hemsball sporunun yaygınlaştırılması şeklindedir.

Araştırmada katılımcının görüşleri incelendiğinde, hemsball sporunun ortaya çıkışının yakın bir zamana dayandığı, hemsball antrenörlüğünün temel motivasyonunun yeni ortaya çıkan bir sporu tanıtıp bu sporu geliştirecek sporcular yetiştirmek olduğu, hemsball sporunun her yaş, cinsiyet ve özel durumlara sahip bireylere çeşitli yararlarının bulunduğu, yeni ortaya çıkan hemsball sporunun önce Türkiye sonra da dünya çapında tanıtılıp yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir.

Dolayısıyla yerli ve milli bir spor olan hemsball sporunun daha fazla bilinirliği için bu tür bilimsel çalışmaların arttırılmasında yarar bulunmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın, ileride yapılacak benzer çalışmalara da rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Hemsball, Antrenör, Spor.

Hemsball Sport From A Coach's Perspective: The Example of Aydın Province

Abstract

Hemsball, a local and national sport, is becoming increasingly well-known and played in Turkey and around the world. The purpose of this research is to provide in-depth information about hemsball, a local and national sport, based on the views of a hemsball coach in Aydın province, and to contribute to its recognition.

The study employed qualitative research methods and a case study design. Purposive sampling, or extreme case sampling, was used in the sample selection process. The participant, one of the first coaches of the sport of hemsball, works in the province of Aydın and agreed to participate voluntarily. Data were collected through semi-structured interviews. Data were analyzed using content analysis.

The analysis categorized the data into three main themes: historical, sociological, and psychological dimensions. These three main themes were further categorized into four subthemes based on the questions posed to the participants: the history of hemsball, the motivation of hemsball coaching, the benefits of hemsball, and the popularization of hemsball.

[60] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, isik.meltem@adu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-1372-9322

When the participants' opinions were examined in the research, it was determined that the emergence of the hemsball sport dates back to recent times, that the main motivation of hemsball coaching is to introduce a newly emerging sport and train athletes who will develop this sport, that the hemsball sport has various benefits for individuals of all ages, genders and special conditions, and that there is a need to introduce and popularize the newly emerging hemsball sport first in Turkiye and then worldwide.

Therefore, it would be beneficial to increase such scientific studies to raise awareness of hemsball, a local and national sport. Furthermore, it is believed that this study will guide similar studies in the future.

Keywords: Aydın, Hemsball, Coach, Sports.

Kuşadası Yüzey Araştırmaları Işığında Thebai

Merve Sultan ÇAKAN[61]

Özet

Thebai Antik Kenti, Aydın İli, Söke İlçesi, Doğanbey Mahallesi'nin 1 kilometre kuzeybatısında, Samsun (Mykale) Dağı'nın güneybatı yamacında yer almaktadır. Kent, denizden 2 kilometre içeride, deniz seviyesinden 190-230 metre yükseklikte, dik yamaçlı uzun bir sırt üzerinde yer almaktadır. 170 metre uzunluğunda ve 50 metre genişliğinde olan kentin ana alanı kayalık arazi üzerindedir. Kentte ilk kazılar 1896 yılında T. Wiegand tarafından yapılmıştır. T. Wiegand, bir aydan kısa sürede tamamladığı çalışmalarda mimari planı çizmiş ve buluntular doğrultusunda yapı kalıntılarının kimliğini belirlemiştir. 2001-2006 yılları arasında H. Lohmann ve ekibi tarafından yürütülen çalışmalarda T. Wiegand'ın planı revize edilmiş, buluntular belgelenmiş ve çalışmalar tamamlanmıştır. 2020-2022 yılları arasında Kuşadası İlçesi ve Samsun (Mykale) Dağı Arkeolojik Yüzey Araştırması kapsamında tarafından Thebai'de yeni araştırmalar yapılmıştır. Çalışma kapsamında, seramikleri ve küçük objelerden yola çıkılarak, kentin iskan edildiği dönemdeki kimliği, yayılımı ve kültürel etkileşim alanı hakkında değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Yüzey araştırmasında kentin planı elden geçirilmiş, daha önce tespit edilemeyen yapı kalıntıları eklenmiştir. Ayrıca proje kapsamında bulunan ve daha önce yayınlanmamış çok sayıda küçük objenin kataloglanarak olası bağlantılar kurularak literatüre kazandırılmıştır.

Kentte daha önce yapılan çalışmalarda çok az sayıda seramik buluntusu araştırılmıştır. Buluntuların yorumlanması sırasında ilk gözlemler arasında kültürel sürekliliği gösteren veriler yer almaktadır. Bunlardan en dikkat çekeni günümüzde bölgede devam eden arıcılık ve balıkçılık faaliyetleriyle ilgilidir. Thebai'de pişmiş toprak malzemeden çok sayıda arı kovanı parçası bulunmuş olup bu da Antik Dönem'de arıcılığın varlığını kanıtlamaktadır. Kentten ele geçmiş olan MÖ 4. yüzyıl arı kovanı parçaları ışığında sürdürülebilir deneysel bir çalışma sunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca balıkçılıkla ilgili çok sayıda pişmiş toprak ağırlık bulunmuştur. Thebai'de bulunan çok sayıda ağırlık parçası, yerleşimin temel geçim kaynaklarından birinin balıkçılık olduğunu kanıtlamaktadır. Thebai'nin güvenli liman özelliğiyle ilişkili bir beslenme ve ticaret girdisi olarak görülebilecek balıkçılık, günümüzde de yerel halk için önemli bir iş koludur.

Yazılı kaynaklarda Thebai sakinlerinin kültürel kimliği hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Öte yandan kentin mimari dokusu bu konuya ışık tutmaktadır. Kentin bulunduğu bölge coğrafi sınır olarak Ionia Bölgesi içerisinde yer almaktadır. Ancak kültürel sınırlarını incelemek gerekirse Karia kimliği açıkça görülmektedir. Thebai'nin mimari kalıntıları incelendiğinde antik yazarların aktardığı bilgiler materyallerle desteklenerek netlik kazanmaktadır. Thebai kalıntıları Karia kültürünün kuzeye doğru yayılımını anlamak ve bu coğrafyadaki kültürel sürekliliği göstermek açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: *Thebai, Hellenistik Dönem, Arıcılık.*

[61] Dr., Arkeolog, mervesultancakan@gmail.com ORCID: 0000-0002-3366-7165

Thebai in the Context of the Kuşadası Surveys

Abstract

The ancient city of Thebai lies approximately 1 km northwest of Doğanbey (Söke, Aydın), on the southwestern slopes of Mount Samsun (Mykale). Situated on a steep ridge, 2 km inland from the Aegean and at an elevation of 190–230 m, the city occupies a rocky plateau measuring ca. 170 × 50 m. The first excavations were conducted in 1896 by T. Wiegand, who within a month produced the first plan of the site and proposed identifications for its architectural remains. Later, between 2001 and 2006, H. Lohmann and his team revised Wiegand's plan, documented the finds, and concluded their investigations. More recently, between 2020 and 2022, Thebai was revisited as part of the Kuşadası and Mount Samsun (Mykale) Archaeological Survey. This campaign re-examined the city plan, identified additional architectural features, and catalogued numerous unpublished small finds, thereby expanding the archaeological record and refining our understanding of the site's cultural interactions and settlement history.

Although earlier work yielded only limited ceramic evidence, new finds provide crucial insights into patterns of cultural continuity. Particularly striking are the terracotta beehive fragments, which attest to the practice of apiculture in Thebai from at least the 4th century BCE, and which serve as the basis for an ongoing program of experimental archaeology on ancient beekeeping. Likewise, the discovery of numerous terracotta net-weights demonstrates that fishing was another primary subsistence strategy, closely tied to Thebai's harbor and its role in trade and provisioning. These activities, notably still practiced by local communities today, underscore the deep historical roots of regional subsistence economies.

While ancient literary sources remain largely silent regarding the identity of Thebai's inhabitants, the city's architectural remains provide valuable evidence. Geographically situated within Ionia, the site nonetheless exhibits clear Carian cultural traits. Thebai thus represents an important locus for tracing the northern expansion of Carian cultural traditions and for assessing the dynamics of cultural continuity along the Ionian–Carian frontier.

Keywords: *Thebai, Hellenistic Period, Beekeeping.*

Aydınlı Yazardan Ödüllü Bir Hikâye: Samim Kocagöz'ün Sam Amca Hikâyesi

Ferda ATLI[62]

Özet

Şehirler kişiler üzerinde bıraktıkları izler ile birer imgeye dönüşürler. Özellikle kişinin dünyaya geldiği şehir, onun hayatı algılayışını, insana ve dünyaya bakışını şekillendirmesi bakımından önemlidir. Ege Bölgesi'nin en önemli şehirlerinden biri olan Aydın, yetiştirdiği sanatçıların derin imgelerine mekân olmuş, türkülere, roman, hikâye ve şiirlere ev sahipliği yapmıştır. Aydın'ın en önemli yazarlarından biri olan Samim Kocagöz de yaratmış olduğu eserlerde dünyaya gözlerini açtığı memleketini -Aydın'ı- sıklıkla mekân olarak seçmiş, gerek romanlarında gerek hikâyelerinde Aydın insanının dertlerini, özlemlerini, geçim kaynaklarını, ilişkilerini işlemiş; Aydın'ın dağlarından, ovalarından, derelerinden bahsederken realist bir üslupla Aydın'ın tarihsel dönüşümünü de okuyucuyla buluşturmuştur. Kocagöz'ün özellikle 1950 yılında Dünya Hikâye Ödülü kazanan eseri Sam Amca, karakterlerinin psikolojik derinliği, coğrafya insanının kültürel özelliklerinin çarpıcılığı, yerel dil kullanımı ve Aydın özelinde Türkiye'nin 1950'li yıllarda yaşadığı sanayileşme sürecini aktarması bakımından oldukça kıymetlidir. Eski yerini yeniye terk etmek zorunda kalmakta, yeniyi uygulayan gençler yaşlılara iş bırakmamaktadır. Hızlı üretim, yabancılaşmayı ve değersizleşmeyi körüklemektedir. Ali Mehmet ve oğlunun kuşaklar arası geçişi sembolize ettiği bu hikâye, gelenek yenilik çatışması bağlamında yüklüce malzeme ihtiva etmektedir.

Bu çalışmada Samim Kocagöz'ün Sam Amca hikâyesi bağlamında Aydın özelinde 1950'li yıllar Türkiyesi'nin içerisinde bulunduğu eski yeni çatışması ve yabancılaşma kavramları işlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk hikâyesi, Samim Kocagöz, Aydın, yenilik, yabancılaşma.

An Award-Winning Story from an Aydın-Born Author: "Uncle Sam" by Samim Kocagöz

Abstract

Cities become images through the traces they leave on individuals. Especially the city where one is born plays a pivotal role in shaping their perception of life, their view of humanity, and their outlook on the world. Aydın, one of the most prominent cities in the Aegean Region of Türkiye, has served as a setting for the profound imagery of the artists it has raised, and it has found its place in folk songs, novels, short stories, and poems. Samim Kocagöz, one of the most distinguished authors of Aydın, frequently chose his hometown as the setting for his literary works. In both his novels and short stories, he explored the troubles, longings, livelihoods, and relationships of the people of Aydın. While referencing the mountains, plains, and streams of the city, he also conveyed its historical transformation through a realist narrative style. His short story "Sam Amca" which won the World Short Story Award in 1950, is particularly valuable for its psychological depth of characters, its vivid portrayal of the cultural traits of the local population, its use of regional dialect, and its depiction of Türkiye's industrialization process in the 1950s through the lens of Aydın. The story illustrates the replacement of the old by the new, where young people implementing new methods leave no room for the elderly. Rapid production accelerates alienation and devaluation. The generational transition symbolized by Ali Mehmet and his son provides rich materials for examining the tension between tradition and innovation.

This study explores the concepts of tradition-modernity conflict and alienation in the context of "Sam Amca" by Samim Kocagöz, with a focus on Aydın and the socio-cultural landscape of 1950s Türkiye.

Keywords: Turkish short story, Samim Kocagöz, Aydın, innovation, alienation.

[62]Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, ferda.atli@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2364-1356

Adnan Menderes'in Aydın Günleri

Günver GÜNEŞ[63]

Özet

Yakın dönem Türk siyasi yaşamının en önemli isimlerinden biri Adnan Menderestir. Aydın doğumlu olan Adnan Menderesle ilgili Türkiye'de pek çok araştırma, belgesel çalışma hazırlanmıştır. Bu eserlerde Adnan Menderes'in siyasi yaşamı daima öncelikli olmuştur. En az yer verilen, ya da ihtiyatlı yaklaşılması gereken bilgiler ise ailesi, eğitim yaşamı, Aydın'da geçirdiği dönemler olmuştur. Anne ve babasını erken yaşlarda kaybetmesi onu İzmir'e yönlendirmiş Hacı Ali Paşa'nın torunu olarak Aydın'la bağı ise kendisine miras kalacak olan Çakırbeyli ve bölgedeki arazilerle ilgili olmuştur. Bunun ötesinde Milli Mücadele yıllarında arkadaşı Etem ile birlikte Aydın Kuva-yı Milliyesi içinde Çakırbeyli Müfrezesiyle gösterdiği mücadele onun bölgede Adnan Bey olarak tanınmasını sağlamıştır. Aydın Kuva-yı Milliyesindeki yararlılıkları nedeniyle kırmızı şeritli İstiklal madalyasının sahibi olmuştur. Milli Mücadele başarıyla tamamlanıp, Yunanlıların Anadolu'dan atılması sonrası Adnan Menderes yaz aylarında Aydın'da Çakırbeyli'de çiftliğinde işleriyle meşgul olmaya başlamıştır. Kış aylarını ise İzmir Karşıyaka'da dede yadigârı evde geçirmiştir. Adnan Bey'in 1923-1930 yılları arasında sosyal faaliyetlerden uzak kaldığını görmekteyiz. Bu dönem İzmir basınında da Adnan Bey'in adını taşıyan hiçbir habere ciddi taramalarımıza karşın rastlayamadık. Ona ait ilk izler Serbest Fırkanın Aydın'da ki faaliyetleri ile birlikte başlamaktadır. 1930 yılında ilk siyasi deneyimi olan Serbest Cumhuriyet Fırkasının Aydın'da kurucuları arasında yer alan Adnan Bey, Atatürk'ün Aydın ziyaretinde kendisiyle tanışması sonrası fikirlerinin beğenilmesi üzerine 1931 Genel Seçimlerinde CHF'nın Aydın mebusu olarak meclise girmiştir. Bu tarihten itibaren 14 yıl Aydın mebusu olarak parlamento da yer almıştır. 1931 yılı Ocak ayında Aydın'da spor'un canlandırılması için CHF Aydın İl yönetimi ile Aydın Türk Ocağı ortak çalışma içine girmişlerdir. Menderes 1932'de kurulan Aydın Halkevinin ilk başkanı olmuştur. Milletvekili olarak Ankara'da bulunduğu sürede Aydın'ın sorunları ile ilgilenerek çözüm üretmeye çalışmış, Aydın köy ve kasabalarını gezerek elde ettiği raporları CHP Genel Sekreterliğine iletmiştir. DP'nin kuruluşu sonrası yeni partinin örgütlenme çalışmalarında halkla daha yakın ilişki içine girmiş Aydın'ın en ücra köşelerine kadar giderek saygınlık kazanmış, partisinin 1950'de iktidara taşınmasında aktif bir rol oynamıştır. DP iktidarında Aydın Menderes için ayrı bir öneme sahip olmuş doğduğu topraklara vefa borcunu ödemek adına ekonomik açıdan önemli yatırımları Aydın'a yönlendirmiştir. Kemer Barajı, Aydın Tekstil Fabrikası en dikkat çeken yatırımlar olmuştur. Siyasetin bunaltan baskısı onu hep Aydın'a ait anılarına yönlendirmiş, en yakın dostlarına emekliliğinde Çakırbeyli, Aydın özlemini paylaşmıştır.

Bildiri Adnan Menderes'in Aydınla bağını, Aydın'a ilgisini, Aydın'da geçirdiği günleri ulusal ve yerel basın, hatıratlar, kitap ve makaleler, arşiv belgeleriyle ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Adnan Menderes, Çakırbeyli, Serbest Cumhuriyet Fırkası, Demokrat Parti.

Adnan Menderes' Days In Aydın

Abstract

One of the most important figures in recent Turkish political life is Adnan Menderes. Born in Aydın, Adnan Menderes has been the subject of numerous studies and documentaries in Turkey. These works have always prioritized Adnan Menderes' political life. The least covered topics, or those requiring a cautious approach, have been his family, his education, and his time spent in Aydın. Losing his parents at an early age led him to İzmir. As the grandson of Hacı Ali Paşa, his connection to Aydın was related to the Çakırbeyli estate and the lands in the region that he would inherit. Beyond that, during the years of the National Struggle, his struggle with the Çakırbeyli Detachment within the Aydın National Forces, alongside his friend Etem, ensured that he became known in the region as Adnan Bey. He was awarded the red-striped Independence Medal for his services in the Aydın National Forces. After the National Struggle was successfully completed and the Greeks were expelled from Anatolia, Adnan Menderes began to occupy himself with his work on his farm in Çakırbeyli, Aydın, during the summer months. He spent the winter months in the house in İzmir Karşıyaka that had been left to him by his grandfather. We see that Adnan Bey stayed away from social activities between 1923 and 1930. Despite our thorough searches, we could not find any news articles bearing Adnan Bey's name in the Izmir press during this period. The first traces of him begin with the activities of the Liberal Party in Aydın. In 1930, Mr. Adnan, who was among the founders of the Free Republican Party in Aydın, his first political experience, met Atatürk during his visit to Aydın. His ideas were well received, and he entered parliament as the Aydın deputy for the CHF in the 1931

[63] Dr. Öğretim Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, ggunes65@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4255-5288.

General Elections. From that date onwards, he served as the Aydın deputy in parliament for 14 years. In January 1931, the Aydın Provincial Administration of the CHF and the Aydın Turkish Association joined forces to revive sports in Aydın. Menderes became the first president of the Aydın People's House, which was established in 1932. During his time as a member of parliament in Ankara, he worked to find solutions to the problems of Aydın, visiting the villages and towns of Aydın and submitting his reports to the CHP General Secretariat. After the founding of the DP, he became more closely involved with the public in the new party's organizational efforts, gaining respect by traveling to even the most remote corners of Aydın, and played an active role in bringing his party to power in 1950. During the DP's rule, Aydın held special significance for Menderes, who directed economically important investments to Aydın as a way of repaying his debt of gratitude to the land of his birth. The Kemer Dam and the Aydın Textile Factory were among the most notable investments. The oppressive pressure of politics always drew him back to his memories of Aydın, and he shared his longing for Çakırbeyli, Aydın, with his closest friends during his retirement.

This statement aims to reveal Adnan Menderes' connection to Aydın, his interest in Aydın, and the days he spent in Aydın through national and local press, memoirs, books and articles, and archival documents.

Keywords: Aydın, Adnan Menderes, Çakırbeyli, Free Republican Party, Democratic Party.

Bir Doğal Afet Olarak Aydın'da Yaşanan 1941 Seli ve Doğal Afet Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi

Hakan YAŞAR[64]

Özet

Cumhuriyet Dönemi'nde Anadolu coğrafyası onlarca kez sel afetine maruz kalmıştır. Söz konusu afetlerden mustarip olan illerden biri de Aydın'dır. Cumhuriyet Dönemi'nde Aydın ve çevresinde birçok kez sel baskınları yaşanmakla birlikte bu çalışmada spesifik olarak 2-7 Şubat 1941 tarihinde gerçekleşen sel afeti incelenmektedir. Aydın'la birlikte İzmir ve Manisa'da da etkili olan sel baskını, tarım arazilerine zarar vermiş, bazı evlerin yıkılmasına sebep olmuş ve can kayıplarına yol açmıştır. Bunun yanı sıra sel sularının demiryolu köprüsünde sebep olduğu tahribat nedeniyle, 3 Şubat 1941'de, Germencik-Erikli arasında tren kazası meydana gelmiştir. Söz konusu kazada 14 Kişi hayatını kaybetmiş ve 5'i ağır olmak üzere 13 kişi yaralanmıştır. Ayrıca 11 kişi ise sel sularına kapılarak kaybolmuştur. Kazada hayatını kaybedenlerden biri de Denizli Milletvekili Dr. Kâzım Samanlı'dır. Bahsedilen afetin meydana geldiği süreçte ve sonrasında yerel yönetimlerle dönemin hükümetinin icraatlarını afet yönetimi açısından sorgulamak çalışmanın temel amaçlarındandır.

Şimdiye kadar herhangi bir araştırmaya konu edinilmeyen 1941 sel baskınını, doğal afet yöntemi açısından inceleyen çalışmanın hem Türkiye'nin doğal afet hem de Aydın'ın yerel tarih araştırmaları literatürüne katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışmada kullanılacak dönem kaynakları arasında, Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivindeki konuya dair belgeler ile yerel ve ulusal basında konuyla ilgili neşredilen haberler bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aydın, sel, doğal afet.

The 1941 Flood in Aydın as a Natural Disaster and Its Assessment in Terms of Disaster Management

Abstract

During the Republican period, the Anatolian region was struck by dozens of flood disasters, and Aydın was among the provinces most severely affected. While Aydın and its surroundings experienced several floods during this era, this study focuses specifically on the flood of 2–7 February 1941. The disaster, which also affected İzmir and Manisa, damaged agricultural lands, destroyed houses, and caused significant loss of life. Moreover, the destruction of a railway bridge by floodwaters led to a train accident between Germencik and Erikli on 3 February 1941. The accident claimed the lives of 14 people, injured 13 (five of them seriously), and left 11 missing after being swept away by the flood. Among the victims was Dr. Kâzım Samanlı, Member of Parliament for Denizli. The main aim of this study is to examine, from the perspective of disaster management, the measures taken by both local authorities and the central government during and after the flood. The 1941 flood has not previously been the subject of academic research. By analyzing this disaster through the lens of disaster management, the study aims to contribute both to the literature on natural disasters in Turkey and to the local historiography of Aydın. The research is based on primary sources, including documents from the Republican Archives of the Directorate of State Archives as well as reports published in the local and national press at the time.

Keywords: Aydın, flood, naturel disaster

[64] Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, hyasar81@hotmail.com, Orcid No: 0000-0002-1183-1569

İmparatorluktan Cumhuriyet'e Aydın'da Pazar Tartışması (1839–1950)

Hilmi ANAÇ[65]

Özet

Stratejik konumu sayesinde Aydın şehri, tarihsel gelişim içerisinde uzun süredir dikkate değer bir merkez olarak kabul edilmektedir. Tarih Öncesi Çağlardan Tarihî Devirlere, İmparatorluktan Cumhuriyet'e kadar Aydın, sürekli insan yerleşiminin ve faaliyetlerinin görüldüğü bir mekân olmuştur. Bu uzun süreç içerisinde siyaset, din, askerlik ve ziraatın yanı sıra ekonomik hayat, en kalıcı ve en hayati insan uğraşlarından biri olarak öne çıkar. Bunların arasında, tarıma dayalı ticaret Aydın'da özellikle önemli bir yer tutmuştur. Hem dış (yabancı) hem de iç (yerel) pazarlara yönelik malların varlığı, şehirde canlı bir ticari ortamın doğmasına yol açmıştır. Bu ticari canlılığın en yakından gözlemlenebildiği mekânlardan biri ise şüphesiz mahallî (yerel) pazarlardır. Toprakların verimliliği sayesinde, Aydın'da İmparatorluktan Cumhuriyet'e uzanan süreçte tarımsal üretim daima yüksek olmuş; bu bolluk, yerel pazarları ticari canlılığın vazgeçilmez merkezleri haline getirmiştir. Bu pazarlarda yalnızca toplumun bütün kesimlerini görmekle kalmayıp, yurt içinden ve yurtdışından gelen birçok tüccar ve satıcıyla da karşılaşmak mümkündü. Buna bağlı olarak, gerek şehir merkezindeki gerekse çevre kazalardaki pazarlar, ister yerli ister yabancı olsun, ticaret kayıtlarında ve yıllıklarda dikkate değer alışveriş merkezleri olarak kendilerine yer bulmuştur. Bu çalışma da bu nedenle, çeşitli kaynaklara dayanarak Aydın'da geç Osmanlı döneminden erken Cumhuriyet'e kadar uzanan süreçteki pazar tartışması ayrıntılı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Böylelikle, yerel pazarın şehir hayatı için sosyo-ekonomik önemine dikkat çekilecektir.

Anahtar Kelimeler: İmparatorluk, Cumhuriyet, Aydın, Ticaret, Pazar

The Bazaar Debate In Aydın From Empıre To Republıc (1839–1950)

Abstract

Thanks to its strategic position, the city of Aydın has long been recognized as a notable center throughout historical development. From Prehistoric Ages to Historical Periods, and from Empire to Republic, Aydın has remained a place of continuous human settlement and activity. Within this long trajectory, alongside politics, religion, the military, and agriculture, economic life stands out as one of the most enduring and vital spheres of human endeavor. Among these, agriculture-based trade assumed particular prominence in Aydın. The presence of goods directed both toward external (foreign) and internal (domestic) bazaars gave rise to a lively commercial environment in the city. One of the most immediate sites in which this vitality could be observed was, without doubt, the local bazaars. Owing to the fertility of the land, agricultural production in Aydın remained high throughout the period from Empire to Republic, and this abundance made local bazaars indispensable hubs of commercial activity. In these bazaars, one could encounter all strata of society, as well as numerous traders and merchants arriving not only from within the country but also from abroad. Accordingly, both the bazaars of the city center and those of the surrounding districts found their place in commercial records and yearbooks, whether domestic or foreign, as notable centers of exchange. This study, therefore, seeks to examine in detail, on the basis of various sources, the "Bazar Debate" in Aydın from the late Ottoman period through the early Republic. In doing so, it emphasizes the socio-economic importance of the local bazaar for the life of the city.

Keywords: Empire, Republic, Aydın, Trade, Market/Bazar

[65] Doktor-Tarihçi, AYTO Tarih Projesi Yürütücüsü, hilmianac@gmail.com, ORCID ID: 0009-0007-1247-347X

Miletoslu Hekataios: Tarihin ve Coğrafyanın Öncüsü

Hüseyin ÜRETEN[66]

Özet

İÖ yaklaşık 550 – 476 yılları arasında yaşadığı tahmin edilen Miletoslu Hekataios, antik Hellen dünyasında tarih ve coğrafya alanında çağdaşlarına ve ardıllarına çığır açan önemli bir düşünürdür. Doğduğu kent olan Miletos da Ionia'nın bilim ve felsefede öncü kentlerinden biriydi. Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes gibi ünlü doğa filozoflarının yetiştiği bu entelektüel ortam Hekataios'un da bilgiye sistematik yaklaşmasını sağlamıştır.

Periegesis adlı eseri, dönemin coğrafi bilgilerini derleyerek haritalandırmaya çalıştığı ilk çalışmadır. Hellen dünyasının ötesindeki bölgeleri, yerel halkların adlarını, şehirleri ve fiziki coğrafyayı tanımladığı eseri Asya ve Avrupa olarak iki bölümden oluşmaktadır. Etnografik bilgiler de içeren eser, en erken etnoloji için kaynak niteliği taşımaktadır.

Genealogiai adlı ikinci eseri ise Homeros ve Hesiodos gibi şairlerin mitolojik soy anlatımlarını eleştirerek rasyonelleştirme çabası taşımaktadır. Bir başka deyişle, Hekataios bu eserde mitolojik anlatıları düzenleyerek onları daha tutarlı ve mantıklı bir düzene sokmayı hedeflemiştir. Sonuçta da bu eser Hekataios'u Homeros sonrası dönemde mitolojik anlatıları sorgulayan ve yerine gözleme dayalı bilgi koyan ilk figürlerden biri yapmıştır.

Bununla birlikte, Hekataios'un Ionia Ayaklanması (İÖ 499 – 494) sırasında Perslere karşı diplomatik görevler üstlendiği ve siyasi bir kimlik de taşıdığı düşünülmektedir.

Biz çalışmamızda elimizdeki mevcut kaynaklar ışığında, Hekataios'un biografisi, eserleri ve onların içeriği ile metodolojik yenilikleri yanında Ionia Ayaklanması sırasındaki rolünü ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: Hekataios, Miletos, Periegesis, Genealogiai, Ionia Ayaklanması.

Hecataeus of Miletus: A Pioneer of History and Geography

Abstract

Hecataeus of Miletus, who is estimated to have lived between approximately 550 and 476 BCE, was a prominent thinker in the ancient Hellenic world whose contributions to history and geography were groundbreaking for both his contemporaries and successors. His birthplace, Miletus, was one of the leading cities of Ionia in science and philosophy. The intellectual atmosphere shaped by renowned natural philosophers such as Thales, Anaximander, and Anaximenes also encouraged Hecataeus to adopt a systematic approach to knowledge.

His work *Periegesis* is considered the earliest known attempt to compile and map the geographical knowledge of his time. Divided into two parts—Asia and Europe—this work describes regions beyond the Hellenic world, including the names of local peoples, cities, and physical geography. As it contains ethnographic information, *Periegesis* also serves as one of the earliest sources for ethnology.

His second work, *Genealogiai*, aims to rationalize the mythological genealogies presented by poets such as Homer and Hesiod. In other words, Hecataeus sought to organize these mythological narratives into a more coherent and logical structure. As a result, he became one of the first figures after Homer to question mythological accounts and replace them with knowledge based on observation.

Furthermore, it is believed that Hecataeus played a diplomatic role during the Ionian Revolt (499–494 BCE) and also had a political identity.

In this study, we will examine Hecataeus's biography, his works and their content, his methodological innovations, as well as his role during the Ionian Revolt in light of the available sources.

Keywords: Hecataeus, Miletus, Periegesis, Genealogiai, Ionian Revolt.

[66] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Başkanı, hureten@adu.edu.tr ORCID 0000-0001-5633-7102.

Aydın Milletvekili Mehmet Reşit Özarda'nın Yasama Faaliyetleri

İbrahim Halil TANIK[67]

Özet

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla birlikte halkın temsiliyeti ve devlet yönetimine katkı sunma imkânı doğmuştur. Bu gelişmeyle birlikte, hem milletvekili seçilme hem de seçildikten sonra halk yararına faaliyetlerde bulunma yönünde önemli bir zemin oluşmuştur. Meclis üyelerinin yaptıkları konuşmalar arşivlenerek muhafaza edilmiştir; bu durum, dönemsel ve bireysel düzlemde araştırmalar yapılmasını mümkün kılmaktadır. Bu çerçevede, yasama faaliyetleriyle dikkat çeken milletvekillerinden biri de Kıbrıs doğumlu Mehmet Reşit Özarda'dır. Aydın'da yetişmiş olan Özarda, hukuk fakültesi mezunu olup çeşitli kamu görevlerinde bulunmuştur. Muhasebe ve kütüphane memurluğu, kâtiplik gibi görevlerin yanı sıra kültürel alana da ilgi göstermiş; gazetecilik yapmıştır. Siyasi yaşamına geçmeden önce uzun bir süre Aydın'da avukatlık yapmış ve bu şehirden iki dönem milletvekili olarak TBMM'de görev almıştır. 1961 sonrası döneme tekabül eden milletvekilliği süresince meclis kayıtlarına göre 299 defa adı geçmiştir. Farklı konularda söz almış; hem iç hem de dış meselelerde görüş beyan etmiştir. Eğitim, adalet, tarım, hayvancılık, insani yardım, yerel yönetimler ve madencilik gibi iç politika konularında zaman zaman bireysel görüşlerini dile getirmiş, zaman zaman da partisi adına konuşmalar yapmıştır. Dış politika bağlamında ise özellikle Kıbrıs ve On İki Ada meselelerine sıkça değinmiştir. Bu araştırmanın amacı, Mehmet Reşit Özarda'nın yasama faaliyetlerini tasnif ederek hangi konularda görüş bildirdiğini, bu görüşlerin ardından yürürlüğe giren yasa ve kararlarla nasıl bir ilişki kurulduğunu, ayrıca siyasi söyleminde kullandığı dili analiz etmektir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Araştırmada başlıca kaynak olarak Meclis tutanakları kullanılacak; bunun yanı sıra devlet arşivlerinden elde edilen belgeler ve telif eserlerden de faydalanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Reşit Özarda, Aydın milletvekilleri, Kıbrıs meselesi.

Legislative Activities of Aydın Deputy Mehmet Reşit Özarda

Abstract

With the establishment of the Grand National Assembly of Türkiye (GNAT), an opportunity emerged for public representation and contribution to state governance. This development provided a significant foundation for both being elected as a member of parliament and engaging in activities for the benefit of the public after election. The speeches delivered by the members of parliament were archived and preserved, enabling research to be conducted on both a periodical and individual basis. Within this framework, one of the prominent parliamentarians known for his legislative activities was Mehmet Reşit Özarda, who was born in Cyprus. Raised in Aydın, Özarda graduated from a faculty of law and served in various public positions. In addition to roles such as accounting and library clerk and secretary, he also showed interest in cultural fields and worked as a journalist. Before entering political life, he worked for a long time as a lawyer in Aydın, and later represented the city as a member of parliament for two terms in the GNAT. During his tenure, which corresponds to the post-1961 period, his name appeared in parliamentary records 299 times. He spoke on various topics and expressed opinions on both domestic and foreign issues. In terms of domestic policy, he occasionally expressed his personal views and at times spoke on behalf of his party on issues such as education, justice, agriculture, animal husbandry, humanitarian aid, local governance, and mining. In the context of foreign policy, he frequently voiced his opinions on matters related to Cyprus and the Dodecanese Islands. The aim of this research is to classify Özarda's legislative activities, determine the subjects he commented on, examine whether there was a connection between his statements and the laws or decisions enacted thereafter, and analyze the political language he employed. In this context, a qualitative research method and case study design will be used. The primary sources of the study will be parliamentary records, supplemented by documents obtained from state archives and copyrighted works.

Keywords: Mehmet Reşit Özarda, Aydın MPs, Cyprus issue.

[67] Doç. Dr. Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye, ihaliltanik@harran.edu.tr, (https://orcid.org/0000-0003-1614-3279)

Aydın Belediyelerinin Deprem Politikalarının Analizi

İrem Sıla ŞEN[68], İlyas SEYREK[69]

Özet

Türkiye'nin önemli tarım ve turizm merkezlerinden biri olan Aydın, aktif fay hatları üzerinde yer alması nedeniyle yüksek deprem riskiyle karşı karşıyadır. Kent aynı zamanda alüvyon zemin üzerine kurulu olduğundan dolayı olası bir deprem anında sıvılaşma ve zemin büyütmesi riski de bulunmaktadır. Afet risklerinin yüksek olduğu Aydın'da yerel yönetimlerin kentsel dayanıklılığı artırma sorumluluğu her zamankinden daha önemli hale gelmektedir. Bu noktada **stratejik planlar** yerel yönetimlerin vizyonunu, hedeflerini ve bütçe/kaynak dağılımını belirleyen en temel politika belgeleridir. Stratejik planlarda yer alan afet risk azaltma hedefleri hem kentsel dayanıklılık kapasitesinin hem de afetlere hazırlık düzeyinin önemli birer göstergesidir. Bu çalışma, Aydın Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerinin 2020–2024 ve 2024-2029 dönemlerine ait stratejik planlarını inceleyerek belediyelerin deprem riskine karşı izledikleri politikaları karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında belediyelerin; deprem riskini stratejik planlarında nasıl tanımlandıkları ve önceliklendirdikleri, risk azaltma hedeflerinin ve bu hedeflere bağlı performans göstergelerinin neler olduğu, deprem öncesi hazırlık faaliyetlerine ne ölçüde yer verdikleri, olası bir deprem sonrası müdahale ve iyileştirme çalışmalarına yönelik stratejileri, afet yönetimine ayırdıkları bütçeler payları ve kaynak kullanımları ve de son olarak halkın afet bilinci ve katılımını artırmaya yönelik politikalar incelenecektir. Çalışma, Aydın'ın yüksek deprem riski bağlamında yerel yönetimlerin politikalarını kentsel dayanıklılık ilkeleriyle uyumlu hâle getirmesinin ve afet riskini azaltmaya yönelik yatırımlara öncelik vermesinin hayati önem taşıdığını vurgulamaktadır. Elde edilen bulgular, deprem ve diğer afetlere karşı daha güvenli ve dirençli bir Aydın için politika önerileri geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel dayanıklılık, afet politikaları, stratejik planlama, yerel yönetimler, Aydın

Analysis of Earthquake Policies of Aydın Municipalities

Abstract

Aydın, one of Turkey's important agricultural and tourism centers, is also at high risk of earthquakes due to its location on active fault lines. The city is also built on alluvial soil, which poses a risk of liquefaction and soil expansion in the event of an earthquake. In Aydın, where disaster risks are high, the responsibility of local governments to increase urban resilience has become more important than ever. At this point, strategic plans are the most fundamental policy documents that determine the vision, goals, and budget/resource distribution of local governments. The disaster risk reduction targets outlined in strategic plans are important indicators of both urban resilience capacity and disaster preparedness levels. This study aims to analyze the policies followed by municipalities in response to earthquake risk by examining the strategic plans of Aydın Metropolitan Municipality and district municipalities for the 2020–2024 and 2024–2029 periods. Within the scope of the research, municipalities were asked about how they defined and prioritized earthquake risk in their strategic plans, what their risk reduction targets and performance indicators were, the extent to which they include pre-earthquake preparedness activities, their strategies for post-earthquake response and recovery efforts, the budget allocations and resource utilization for disaster management, and finally, policies aimed at increasing public awareness and participation in disaster management. The study emphasizes the vital importance of aligning local government policies with urban resilience principles and prioritizing investments aimed at reducing disaster risk in the context of Aydın's high earthquake risk. The findings aim to contribute to the development of policy recommendations for a safer and more resilient Aydın in the face of earthquakes and other disasters.

Keywords: Urban resilience, disaster policies, strategic planning, local governments, Aydın.

[68] Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kentsel Planlama Yüksek Lisans Öğrencisi, iremsila02@gmail.com, 0009-0007-6699-5804

[69] Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehircilik Doktora Öğrencisi, seyrekilyas09@gmail.com, 0000-0001-6916-9574

Karagöz Karikatürlerine Göre Aydın'da Millî Mücadele

Makbule SARIKAYA[70]

Özet

1908'den itibaren yayın hayatına başlayan Karagöz, dönemin siyasi, askeri, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerini takip eden bir karikatür dergisidir. Türk Milli mücadele tarihinin yakın tanığı olan süreli yayınlardan biri olan dergi, hiciv ve mizahı çizgilerle ifade eden bir bilgi kaynağı olarak dönemin ruhunu yakalayan tarihi bir vesikadır. Türk Kurtuluş savaşı süreci Karagöz Karikatürlerinde önemli yer tutmuştur. Bu yönüyle Aydın ve çevresinde 1919 baharında Yunan işgaliyle başlayıp 1922 güzünde biten sürecin Karagöz karikatürlerine yansıması incelendiğinde yerel unsurlar ve Aydın'ın tarihine dair önemli detaylar ortaya çıkmaktadır. Bu detaylar arasında Milli mücadele döneminde batı cephesine ilişkin gelişmelerin Aydın ve havalisine nasıl yansıdığının yanında Efeler, zeybekler, İstanbul hükümeti, İtilaf devletleri, yunan işgalcilerin siyasi, askeri ve dini şahsiyetlerinin çeşitli faaliyetleriyle karikatürlere konu edildiği görülmektedir. Bazen hayvanlaştırılmış bir karakterle dile getirilen bu hususlar bazen de gerçek kişiliklerin karikatüre edilmiş halleriyle işlenmiştir. Bölgedeki iç ve dış gelişmeleri yakından takip eden ve işgal ve sansüre rağmen gerçekleri cesaretle okuyucusuna ulaştıran Karagöz, milli ruhu canlı tutan bir süreli yayın olarak yerel tarih yönüyle de önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Karagöz, Milli Mücadele, Kurtuluş Savaşı, Yunan işgali

The Turkish Natıonal Struggle In Aydın Accordıng To Karagöz Carıcatures

Abstract

Karagöz, which started its publication life in 1908, is a cartoon magazine that follows the political, military, economic, social and cultural developments of the period.aragöz, which started its publication life in 1908, is a cartoon magazine that follows the political, military, economic, social and cultural developments of the period. The magazine, which is one of the periodicals that is a close witness of the history of the Turkish National struggle, is a historical document that captures the spirit of the period as a source of information expressing satire and humor with lines. The process of the Turkish War of Independence has taken an important place in Karagöz Cartoons. In this respect, when we examine the reflection of the process that started with the Greek occupation in the spring of 1919 and ended in the fall of 1922 in Karagöz cartoons in Aydın and its surroundings, important details about local elements and Aydın's history emerge.n this respect, when we examine the reflection of the process that started with the Greek occupation in the spring of 1919 and ended in the fall of 1922 in Karagöz cartoons in Aydın and its surroundings, important details about local elements and Aydın's history emerge. Among these details, it is seen how the developments related to the western front during the national struggle period were reflected in the Intellectuals and the media, as well as the various activities of the Efeler, zeybekler, Istanbul government, Entente Decrees, political, military and religious figures of the Greek invaders were the subject of cartoons. Sometimes these issues are expressed through an animalized character, and sometimes they are handled through caricatures of real personalities. Karagöz, which closely follows the internal and external developments in the region and boldly delivers the facts to its readers despite the occupation and censorship, is also important in terms of local history as a periodical that keeps the national spirit alive.

Keywords: Aydın, Karagöz, National Struggle, War of Independence, Greek occupation

[70] Prof. Dr., Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, makbulesarikaya@ardahan.eud.tr. Orcid:0000-0002-2676 6245

Aydın Adının Menşei ve Aydın Bey

Kemal Ramazan HAYKIRAN[71]

Özet

Bugün Batı Anadolu'nun önemli şehirlerinden olan Aydın bu önemini tarihin her döneminde korumuştur. Türk hakimiyeti öncesinde Trallies olarak anılan şehir XIII. yüzyıl sonlarında Türk hakimiyetine girmeye başladıktan sonra şehrin fatihi olan Aydın Bey'den ve burada hakimiyet kuran oğullarından ilhan ile Aydın adı ile anılmaya başlamıştır. Muktedir bir devlete ve kadim bir şehre adını vermiş olmasına rağmen yakın bir zamana kadar var olup olmadığı tartışma konusu olan Aydın Bey'in artık hayatına dair pek çok nokta aydınlanmış bulunmaktadır. Son zamanda yapılan çalışmalar neticesinde Batı Anadolu'nun Türkleşmesinin önemli aktörlerinden biri olan Aydın Bey'in kökenine ve faaliyetlerine ilişkin önemli bilgilere ulaşılmıştır. Batı Anadolu'nun fetih sürecinin başlamasında önemli bir rolü olduğu göz önüne alınması gereken Aydın Bey, oğullarına bir devletin de yolunu açmış bulunmaktadır. Osmanlılar'ın devletleşme tarihi açısından Ertuğrul Gazi ile Osman Gazi arasındaki irtibat nasılsa Aydınoğulları için de Aydın Bey ile Mehmed Bey arasındaki durum da aynıdır. Tarihi kaynakların verdiği bilgilerden anlaşıldığına göre 1280'lerden 1308 yılına kadar yaklaşık 25 yıl Menderes havzasındaki Türkmenler'in reisliğini yapan kaynakların bazen *Aydın reis* bazen da *Emir Aydın* olarak tanımladığı Aydın Bey, iki Menderes nehri arasındaki toprakların büyük bir kısmını fethedip güçlü bir devletin temellerini atmış böylece oğullarına peşinden gidilebilecek kutlu bir yol bizlere de bereketli bir şehri miras bırakmıştır. Kaynakların ifadesi ile söylemek icap ederse "*Aydın, Yörükler ulusu idi. Aydın İli'ni ulusu ile yurt edinmişti. Galebe-i a'vân ve ensarla, ol diyârda serdar oldu".* Bu çalışmada Şehre adını veren Aydın Bey'in yeni yeni gün yüzüne çıkmaya başlayan hayat hikayesi ve Aydın kelimesinin kökleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Aydın Reis, Aydınoğulları, Trallies, Batın Anadolu.

The Origin of the Name Aydın and Aydın Bey

Abstract

Aydın, one of the most important cities in Western Anatolia today, has maintained this importance throughout history. Known as Trallies before Turkish rule, the city came under Turkish rule in the late 13th century, after it began to be known as Aydın, after Aydın Bey, the conqueror, and his sons, İlhan, who established their rule. Despite giving his name to a powerful state and an ancient city, Aydın Bey's existence was a matter of debate until recently. Many aspects of his life have now been illuminated. Recent studies have yielded significant information regarding the origins and activities of Aydın Bey, a key figure in the Turkification of Western Anatolia. Aydın Bey, whose crucial role in the initiation of the conquest of Western Anatolia must be considered, paved the way for his sons to establish a state. Just as the relationship between Ertuğrul Gazi and Osman Gazi in the Ottoman history of state formation is similar to the relationship between Aydın Bey and Mehmed Bey in the Aydınoğulları. According to information provided by historical sources, Aydın Bey, sometimes referred to as Aydın reis or Emir Aydın, served as the Turkmen leader in the Menderes basin for approximately 25 years from the 1280s to 1308. He conquered a large portion of the lands between the two Menderes Rivers and laid the foundations of a powerful state. Thus, he bequeathed a sacred path to his sons and a fertile city to us. In the words of the sources, "Aydın was a Yörük nation. He made Aydın Province his home with his nation. With the help of the galebe-i a'van and the Ansar, he became the commander of that land." This study will focus on the newly emerging life story of Aydın Bey, who gave the city its name, and the origins of the word Aydın.

Keywords: Aydın, Aydın Reis, Aydınoğulları, Trallies, Western Anatolia.

[71]Doç.Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, krhaykiran@gmail.com.

Kolektif Belleğin İnşası: Adnan Menderes Demokrasi Müzesi Örneği

Mehmet GÖKDOĞAN[72]

Özet

Aydın'ın Koçarlı ilçesinde yer alan Adnan Menderes Demokrasi Müzesi, Türkiye'nin yakın siyasi tarihine tanıklık eden ve Demokrat Parti dönemi ile 27 Mayıs 1960 darbesinin toplumsal hafızadaki izlerini mekânsal düzlemde yansıtan önemli bir bellek mekânıdır. Bu özelliğiyle müze, yalnızca tarihsel olayların sergilendiği bir alan değil; aynı zamanda toplumsal belleğin hangi unsurlar üzerinden yeniden inşa edildiğini anlamaya imkân tanıyan kuramsal bir çerçeve sunar. Bellek kavramının böylesi bir mekânla ilişkisini anlamak için kolektif bellek kuramına başvurmak gerekir. Kolektif belleğin inşa süreçleri, müze mekânlarının üstlendikleri işlevler üzerinden okunabilir. Nitekim Maurice Halbwachs, bireysel hatırlamanın toplumsal çerçeveler aracılığıyla şekillendiğini vurgulayarak müzeleri toplumsal hafızayı kurumsallaştıran başlıca mekânlar arasında görür. Bu bağlamda Adnan Menderes'in siyasal hayatı ve idamıyla sonuçlanan dramatik süreç, Türkiye toplumunda kalıcı bir bellek katmanı oluşturmuş; söz konusu hafıza ise müze aracılığıyla yeniden düzenlenmiş ve aktarılabilir bir forma kavuşturulmuştur. Bu noktada müzenin sergileme biçimi önemlidir. Zira Adnan Menderes Demokrasi Müzesi, geleneksel nesne merkezli sergilemenin ötesine geçerek çağdaş müzecilik ilkelerine uygun biçimde ziyaretçi odaklı bir yapı sergiler. Etkileşimli dijital içerikler, canlandırmalar, rehberlik hizmetleri ve pedagojik atölyeler, ziyaretçilerin bellekle aktif temas kurmasına imkân tanır. Böylelikle müze yalnızca bir sergileme alanı değil; aynı zamanda öğrenme, tartışma ve toplumsal etkileşim mekânı olarak işlev görür. Bu yaklaşım, mekânı salt fiziksel bir yer olmaktan öte toplumsal ilişkiler içinde üretilmiş bir yapı olarak ele alan Henri Lefebvre'in "mekânın üretimi" kavramsallaştırmasıyla da örtüşmektedir. Bütün bu unsurlar, müzedeki tarih anlatısının nasıl kurgulandığı sorusunu gündeme getirir. Nitekim müzede inşa edilen kolektif bellek, seçici bir tarih anlatısına dayanmaktadır. Demokrasi vurgusu ve darbenin toplumsal travması, sergilenen belgeler, objeler ve mekânsal düzenlemeler aracılığıyla yeniden kurgulanmakta; ziyaretçiler hem geçmişle yüzleşmeye hem de ulusal kimlik ve demokrasi ideali etrafında bütünleşmeye davet edilmektedir. Bu yönüyle müze, Halbwachs'ın "belleğin bireysel değil kolektif çerçeveler aracılığıyla var olduğu" tespitini somutlaştıran kurumsal bir hafıza mekânı işlevi üstlenir. Bu bağlamda Adnan Menderes Demokrasi Müzesi, Türkiye'nin siyasal belleğinde kritik bir düğüm noktasıdır. Mekânın toplumsal üretimi ile belleğin kurumsal inşasının kesiştiği bu yapı, geçmişin seçili öğelerini güncel demokrasi söylemleriyle buluşturarak kolektif kimliğin sürekliliğine katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kolektif Bellek, Mekânın Üretimi, Adnan Menderes Demokrasi Müzesi, Siyasal Hafıza, Çağdaş Müzecilik

The Construction Of Collective Memory: The Case Of The Adnan Menderes Democracy Museum

Abstract

Located in the Koçarlı district of Aydın, the Adnan Menderes Democracy Museum stands as a significant site of memory that bears witness to Turkey's recent political history and reflects the traces of the Democrat Party era and the 1960 military coup within the spatial dimension of collective memory. In this respect, the museum is not merely a place where historical events are exhibited; it also provides a theoretical framework for understanding the elements through which social memory is reconstructed. To comprehend the relationship between memory and such a space, it is necessary to refer to the theory of collective memory. The processes of constructing collective memory can be examined through the social functions that museum spaces undertake. Maurice Halbwachs emphasizes that individual remembrance is shaped through social frameworks, thereby positioning museums as primary institutions that institutionalize social memory. Within this framework, the political life of Adnan Menderes and the dramatic process that ended with his execution created a lasting layer of memory in Turkish society; this memory, in turn, has been reorganized and transformed into a

[72]Dr., Denizli İl Emniyet Müdürlüğü, mehmetgokdogan@gmail.com.

transmissible form through the museum. At this point, the exhibition strategy of the museum becomes crucial. The Adnan Menderes Democracy Museum goes beyond traditional object-centered displays and embodies a visitor-oriented structure in line with contemporary museology principles. Interactive digital content, reenactments, guided tours, and pedagogical workshops enable visitors to engage actively with memory. Thus, the museum functions not only as a site of display but also as a space for learning, discussion, and social interaction. This approach resonates with Henri Lefebvre's concept of the "production of space," which considers space not as a mere physical location but as a construct produced within social relations. All these aspects raise the question of how history is narrated within the museum. Indeed, the collective memory constructed in the museum relies on a selective historical narrative. The emphasis on democracy and the trauma of the coup are reconstructed through documents, objects, and spatial arrangements, inviting visitors both to confront the past and to unite around national identity and the democratic ideal. In this regard, the museum embodies Halbwachs's assertion that memory exists not individually but through collective frameworks, serving as an institutional site of memory. In conclusion, the Adnan Menderes Democracy Museum represents a critical juncture in Turkey's political memory. Positioned at the intersection of the social production of space and the institutional construction of memory, it brings together selected elements of the past with contemporary discourses of democracy, thereby contributing to the continuity of collective identity.

Keywords: Collective Memory, Production of Space, Adnan Menderes Democracy Museum, Political Memory, Contemporary Museology

Pamuğun Dünü Bugünü

M. Koray ŞİMŞEK[73]

Özet

Arkeolojik buluntular, Hindistan ve Güney Amerika'da 5.000 yıl önce pamuk tarımının yapılarak dokumacılıkta kullanıldığını göstermektedir. Hindistan'daki Harappa uygarlığından Mezopotamya'ya oradan da Eski Mısır'a yayılan pamuğun, Arapçadaki ismi olan el kutnu İngilizce 'ye cotton, İspanyolca 'ya alşodón, Fransızca'ya coton, Arapça'ya da kutum şeklinde geçmiştir.

Pamuk bitkisi lifi ile tekstil ve hazır giyim sanayinin hammaddesi olmasının yanı sıra çiğit adı verilen pamuk tohumu ile yağ sanayi, küspesi ile de yem sanayi gibi birçok sektörde kullanılan bir endüstri bitkisidir. Gerek bu yönü ile ve gerekse ülkemizin bu sanayi sektörlerinde kurulu kapasitesi, ihracat hacimleri dikkate alındığında, ülkemiz için stratejik bir üründür. Pamuk dünya üzerinde çeşitli coğrafi bölgelerde yetiştirilmektedir. Bu bölgelerin başında dünya pamuk ekim alanlarının yaklaşık %63'ünü oluşturan Asya kıtası gelmekte, bu kıtayı %20 ile Amerika ve %14 ile Afrika izlemektedir.

Türkiye'de pamuk üretiminde önemli yeri bulunan pamuk araştırma istasyonları Cumhuriyetin ilk yıllarında Adana, Nazilli ve Eskişehir'de tesis edilmiş, bunlardan ilk ikisi daha büyük ölçekte hizmetini sürdürmüştür. 1934 yılında kurulan Nazilli Pamuk İstasyonu yönetimine ABD'de tarım eğitimi almış Celal Eğriboz getirilmiştir. Pamuk Araştırma İstasyonlarının kurulması ve yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda birim alandan alınan lif verimi ve lif kalitesi hızla artmıştır.

Küresel pamuğun %85'i Hindistan, Çin, Amerika, Brezilya, Pakistan, Avustralya ve Türkiye'nin bulunduğu 7 ülke tarafından üretilmektedir. Dünya pamuk tüketiminin de yine, %85 gibi önemli bir kısmı ülkemizin 4. sırada yer aldığı 8 büyük pamuk tüketicisi ülke tarafından gerçekleştirilmektedir.

Pamuğun üretimi ve kullanımı açısından küresel önem taşıyan Türkiye 2024/25 sezonunda; pamuk ekim alanı yönünden dünyada 11'inci, birim alandan elde edilen lif pamuk verimi yönünden 4'üncü, pamuk üretim miktarı yönünden 7'inci, pamuk tüketimi yönünden 6'ıncı, pamuk ithalatı yönünden 5'inci ülkedir.

Pamuğun hammaddesi olduğu Türk tekstil ve hazır giyim sanayi, sağladığı katma değer, tekstil ve hazır giyim ihracatının ülke ekonomisine kazandırdığı gelir, yarattığı istihdam hacmi ve Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payı ile Türkiye için önemli ve vazgeçilmez bir sektördür. Türkiye İhracatçı Birlikleri tarafından açıklanan verilere göre, Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracat değeri 2024 yılında 9,5 milyar dolar, hazır giyim ve konfeksiyon ihracat değeri ise 17,9 milyar dolardır. Tekstil ve hazır giyim sektörü birlikte değerlendirildiğinde, 262 milyar dolar olan genel ihracat değerindeki toplam payın yaklaşık % 10,5 olduğu ve otomotiv sanayii ve kimyevi madde sanayiinden sonra en fazla ihracat yapan 3. sektör konumunda olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, Dünya, Türkiye.

Cotton's Yesterday and Today

Abstract

Archaeological findings indicate that cotton was cultivated and used for weaving in India and South America 5,000 years ago. From the Harappan civilization in India, cotton spread to Mesopotamia and then to Ancient Egypt. Its Arabic name, el kutum, became "cotton" in English, "alşodón" in Spanish, and "coton" in French.

Cotton is not only a raw material for the textile and apparel industries with its fiber, but also an industrial plant used in many sectors, including the oil industry with its cottonseed, and the feed industry with its pulp. Considering this aspect, as well as our country's installed capacity and export volumes in these industrial sectors, it is a strategic product for our country. Cotton is grown in various geographical regions around the world. Asia, which accounts for approximately 63% of the world's cotton production area, is the leading region, followed by the Americas with 20% and Africa with 14%.

Cotton research stations, which play a significant role in cotton production in Turkey, were established in Adana, Nazilli, and Eskişehir in the early years of the Republic, the first two of which continued their operations on a larger scale. Celal Eğriboz, who had received agricultural training in the United States, was appointed to manage the Nazilli Cotton Station,

[73]Dr., Pamuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, mksimsek75@hotmail.com.

established in 1934. As a result of the establishment of the Cotton Research Stations and the scientific research conducted, fiber yield per unit area and fiber quality increased rapidly.

85% of global cotton is produced by seven countries: India, China, the United States, Brazil, Pakistan, Australia, and Türkiye. A significant 85% of global cotton consumption is also accounted for by the eight largest cotton-consuming countries, of which Türkiye ranks fourth.

Türkiye, which is of global importance in terms of cotton production and use, will be the 11th country in the world in terms of cotton cultivation area, 4th in terms of fiber cotton yield per unit area, 7th in terms of cotton production amount, 6th in terms of cotton consumption and 5th in terms of cotton imports in the 2024/25 season.

Textile and ready-made clothing exports, of which cotton is the raw material, constitute an important and indispensable sector for Turkey due to the revenue they generate for the national economy, the employment they create, and their share in the Gross National Product. According to data released by the Türkiye Exporters' Association, Türkiye's textile and raw material export value was $9.5 billion in 2024, while clothing manufacturer and confection export value was $17.9 billion. When considered together, the textile and clothing manufacturer sectors account for approximately 10.5% of the total export value of $262 billion, making them the third-largest exporting sector after the automotive and chemicals industries. abstract

Keywords: Cotton, World, Türkiye.

Aydın Ovası'nda Osmanlı Tarımının Dönüşüm Hikâyesi: Pamuk Ve Tütünle Yükselen Yeni İktisadi-Sosyal Yapı

Mehmet BAŞARAN[74]

Özet

Ondokuzuncu yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu, Tanzimat reformlarıyla tarımsal üretimde köklü bir dönüşüme sahne olmuştur. Aydın Ovası, verimli toprakları ve iklim avantajıyla bu dönüşümün en görünür alanlarından biri olarak öne çıkar. Bu çalışmada, özellikle pamuk ve tütün ekseninde şekillenen tarımsal modernleşme süreci; devlet teşvikleri, yabancı sermaye yatırımları, demiryolu ağları ve mülkiyet düzenlemeleri bağlamında incelenmektedir. Amerikan İç Savaşı (1861-1865) sonrası Avrupa'nın yeni hammadde arayışları, Aydın Ovası'nı küresel pamuk ve tütün tedarik zincirinin merkezlerinden biri hâline getirmiştir. Devlet destekli teşvikler ve Levanten ticaret ağlarının sağladığı avans sistemleri sayesinde pamuk ve tütün üretimi hızla artarken, köylüler geleneksel tahıl üretiminden uzaklaşıp ihracata yönelik monokültür tarıma yönelmiştir. Bu süreç, üreticilere nakit gelir ve pazar erişimi sağlarken, fiyat dalgalanmaları, borçluluk ve toprak kayıpları gibi riskleri de beraberinde getirmiştir.

1866'da tamamlanan İzmir-Aydın Demiryolu hattı, lojistik maliyetleri azaltarak bölgeyi ihracat merkezine dönüştürmüş; Nazilli, Germencik ve Koçarlı gibi yerleşimlerde ekonomik merkezlerin doğmasına zemin hazırlamıştır. Yabancı sermaye ve Levanten ailelerin kurduğu ticaret ağları, köylüyü avans ve sözleşmeli tarım mekanizmalarıyla bağımlı kılmış; eşraf sınıfı toprak spekülasyonlarıyla güçlenirken, küçük üreticiler giderek topraktan kopmuştur. 1858 Arazi Kanunnamesi, özel mülkiyeti teşvik ederek modern tarımın hukuki zeminini güçlendirmiş; ancak toprak kayıpları ve sosyal eşitsizlikleri derinleştirmiştir. Ziraat mektepleri ise tarımsal teknik bilgi aktarımı ve devlet denetimini bir arada sunarak modernleşme ile merkeziyetçi kontrolün kesişim noktasını oluşturmuştur.

Bu çok katmanlı dönüşüm, Aydın Ovası'nı yalnızca Osmanlı'nın tarımsal ihracat üssü değil, aynı zamanda köylü-tüccar-devlet ilişkilerinin yeniden biçimlendiği bir laboratuvar hâline getirmiştir. Bu süreç, Cumhuriyet dönemine miras kalan büyük toprak sahipliği, pazar bağımlılığı ve kırsal eşitsizliklerin kökenlerini anlamak açısından kritik bir örnek sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Tarım, Pamuk, Modernleşme, Mülkiyet

Transforming Ottoman Agriculture in the Aydın Plain: Cotton and Tobacco as Catalysts of a New Socio-Economic Order

Abstract

The nineteenth century Ottoman Empire witnessed a profound transformation in agricultural production through the Tanzimat reforms. The Aydın Plain, with its fertile soils and favorable climate, emerged as one of the most visible centers of this transformation. This study examines the modernization process of agriculture, particularly through cotton and tobacco, within the context of state incentives, foreign capital investments, railway networks, and property regulations. Following the American Civil War (1861–1865), Europe's search for new raw material sources turned the Aydın Plain into one of the key nodes in the global cotton and tobacco supply chain. With state-backed incentives and advance-payment systems facilitated by Levantine trade networks, cotton and tobacco production rapidly expanded as peasants shifted from traditional grain cultivation to export-oriented monoculture farming. While this shift provided producers with cash income and market access, it also exposed them to price volatility, indebtedness, and land dispossession.

[74] Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, mbasaran@adu.edu.tr, ORCID 0000-0001-9178-7117

The completion of the İzmir–Aydın Railway in 1866 reduced transportation costs, transforming the region into an export hub and fostering the rise of economic centers in towns like Nazilli, Germencik, and Koçarlı. Foreign capital and Levantine families tightened their grip on the region through contract farming and credit mechanisms, while local notables consolidated their power via land speculation, leaving smallholders increasingly landless. The 1858 Land Code promoted private property, reinforcing the legal basis of modern agriculture but simultaneously deepening rural inequalities and accelerating land loss for peasants. Agricultural schools (ziraat mektepleri) provided technical know-how and served as instruments of state oversight, embodying the intersection of modernization and centralization.

This multi-layered transformation turned the Aydın Plain not only into the Ottoman Empire's agricultural export hub but also into a laboratory where the relationships between peasants, merchants, and the state were reshaped. The region's experience offers crucial insights into the roots of market dependency, large landownership, and rural inequalities that persisted into the Republican era.

Keywords: Aydın, Agricultue, Cotton, Modernization, Land.

Tralleis'in Tarihi Coğrafyası

Murat AYDAŞ[75]

Özet

Bu çalışma, Tralleis kentinin tarihi coğrafyasını epigrafik, filolojik ve topografik veriler üzerinden disiplinlerarası bir yaklaşımla ele almaktadır. Antik yazarların betimlemeleri ve Tralleis yazıtları doğrultusunda, Tralleis'in coğrafyasının yalnızca Lydia bölgesiyle sınırlı kalmayıp Karia bölgesine de uzandığı tespit edilmiştir. Çalışmada, 6 köy, 1 dēmos, 1 phylē, müstakil çiftlik tipi yerleşimler (monaulis, monoikos), kutsal alanlar ve üretim arazileri ayrıntılı biçimde tasnif edilmiştir.
Tralleis'in çok katmanlı adlarının (Polyantheia, Erymna, Antiokheia, Palaiologopolis vb.) kent belleği ve politik tarih bağlamında gösterdiği dönüşüm, çalışmanın kültürel süreklilik ve kimlik tartışmalarına katkısını oluşturmaktadır. Tralleis'in Physkos-Ephesos ticaret eksenindeki konumu, kenti yalnızca bölgesel bir yerleşim değil, aynı zamanda önemli bir ikmal ve dağıtım merkezi olarak konumlandırmaktadır.
Araştırmanın özgün yönü, Tralleis Khorasındaki yerleşim ve kutsal alanların ilk kez bütüncül bir çerçevede sistematik olarak incelenmesidir. Özellikle Leukopetra, Isodrome Meter, Zeus Larasios, Hermes ve Dionysos kültlerine ait temenoslar, Servi Ormanı'nda önerilen kehanet alanı ve bir koruluk içinde yer alan Poseidon Seisikhthon kültüne ilişkin veriler, Tralleis'in dinsel topografyasına yeni bir perspektif kazandırmaktadır.
Bu bağlamda çalışma, Tralleis'in arazi organizasyonu üzerinden antik Lydia-Karia sınır bölgesindeki sosyo-politik yapıların, dini ritüel pratiklerin ve arazi kullanım biçimlerinin yeniden değerlendirilmesine önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lydia, Karia, Tralleis, Surdışı Yapılar, Tarihi Topografya, Physkos-Ephesos Yolu.

Historical Geography of Tralleis

Abstract

This study examines the Khora of the ancient city of Tralleis through a multidisciplinary approach grounded in epigraphic, textual, and topographical evidence. Based on ancient literary sources, and the epigraphic corpus (*ITralleis*), it is demonstrated that the Khora of Tralleis extended beyond the boundaries of Lydia into the region of Caria. Within the defined territory, the research identifies six villages, one dēmos, one phylē, agrarian units (such as monaulis and monoikos), sacred precincts, and agricultural estates, which are systematically categorised and analysed.
The multilayered toponymy of Tralleis (e.g., Polyantheia, Erymna, Antiokheia, Palaiologopolis) reflects shifts in urban identity and political memory, thereby contributing to the discourse on cultural continuity and transformation. Situated along the Physkos–Ephesos trade axis, Tralleis functioned as a regional settlement and a key provisioning and distribution hub in western Anatolia.
The study's originality lies in the comprehensive and systematic treatment of settlement patterns and sacred landscapes within the Khora of Tralleis, many of which have been identified or interpreted here for the first time. The proposed identification of prophetic and ritual landscapes such as the sanctuary of Poseidon Seisikhthon in a grove, and within a cypress forest, a potential oracle space along with cultic spaces dedicated to Leukopetra, Isodrome Meter, Zeus Larasios, Hermes, and Dionysos, provides a new interpretive framework for understanding Tralleis' religious topography.
The study contributes significantly to re-evaluating socio-political structures, cultic practices, and land-use dynamics along the ancient Lydia–Caria frontier.

Keywords: Lydia, Karia, Tralleis, Extramural Structures, Historical Topography, Physkos-Ephesos Road.

[75] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, maydas@adu.edu.tr | ORCID: 0000-0002-3915-3683.

Bir Tarım Ürünü ve Ekonomik Dayanışma Örneği: Osmanlı Döneminde Aydın İncir ve Himaye-i Zürra Şirketi

Mustafa DAĞ[76]

Özet

Zeytin ve üzüm gibi incir de farklı kültürlerde kutsal kabul edilmiş; meyvesi, ağacı, yaprağı ve sütüyle bu kutsiyetini koruyarak varlık, yaşam, güç, verimlilik, bolluk, bereket, bilgelik ve aydınlık gibi çeşitli anlamların simgesi hâline gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda yaygın olarak yetiştirilen tarım ürünleri arasında yer alan incir, özellikle Aydın Sancağı'nda önemli bir üretim ve ihracat kalemi olarak öne çıkmıştır. Sancağın iklimi ve toprak özellikleri incir tarımı için uygun bir zemin oluşturmuştur. 19. yüzyılda gelişen dış ticaret imkânları sayesinde Aydın inciri, yalnızca iç piyasada değil, dünya pazarında da önemli bir yer edinmiştir. Bu bağlamda, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde incir üretimi ve ticaretiyle bağlantılı olarak çeşitli şirketler kurulmuştur. Bunlar arasında *Aydın İncir ve Himaye-i Zürra Osmanlı Anonim Şirketi* de yer almıştır. Bu çalışmada, yerli Müslüman girişimciler tarafından incir üretimi ve ticareti amacıyla kurulan söz konusu şirketin kuruluş süreci, teşkilat yapısı ve işleyişi incelenmiştir. Bu çalışma, Aydın'ın Osmanlı tarım ve ticaret tarihinde incir üretimi ve ticareti üzerinden nasıl stratejik bir konum kazandığını, *Aydın İncir ve Himaye-i Zürra Osmanlı Anonim Şirketi* örneği üzerinden ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışmanın temel kaynaklarını, arşiv belgeleri ile Aydın İncir ve Himaye-i Zürra Osmanlı Anonim Şirketi Nizamnamesi oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular, araştırma ve inceleme eserlerinden sağlanan verilerle desteklenmektedir. Bu kaynaklar doğrultusunda hazırlanan çalışmada birçok önemli bulgu elde edilmiştir. Bunlardan başlıcaları şunlardır: Aydın merkezli şirketin 18 Ocak 1913 tarihinde kurulduğu, çok ortaklı bir yapıya sahip olduğu, gayrimenkul ve rehin karşılığı Aydın ve çevresinde yetiştirilen incir ürünlerinin ticaretini gerçekleştirenlere kredi sağlamak amacıyla faaliyet gösterdiğidir. Bankacılık faaliyetlerinde bulunan şirket, incir sektöründe faaliyet gösteren girişimcilerin desteklenmesi açısından önemli ve özgün bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydın Sanacağı, İncir Üretim ve Ticareti, Aydın İncir ve Himaye-i Zürra Osmanlı Anonim Şirketi, 19. Yüzyıl Osmanlı Ekonomisi, Osmanlı İncir Tarımı.

An Example Of An Agricultural Product And Economic Solidarity: The Fig Of Aydın And The Himaye-İ Zürra Company İn The Ottoman Era

Abstract

Like olives and grapes, figs have been regarded as sacred in various cultures; through its fruit, tree, leaves, and sap, the fig has retained this sanctity and become a symbol of existence, life, strength, productivity, abundance, prosperity, wisdom, and enlightenment. Among the widely cultivated agricultural products in the Ottoman Empire, figs particularly stood out as a significant production and export commodity in the Aydın Sanjak. The region's climate and soil characteristics provided a suitable environment for fig cultivation. Thanks to the expanding foreign trade opportunities in the nineteenth century, Aydın figs gained prominence not only in the domestic market but also in international markets. In this context, during the late Ottoman period, several companies related to fig production and trade were established, among which was the *Aydın Fig and Himaye-i Zürra Ottoman Joint-Stock Company*. This study examines the foundation process, organizational structure, and operations of this company, which was established by local Muslim entrepreneurs with the aim of engaging in fig production and trade. The study aims to reveal how Aydın acquired a strategic position in the Ottoman agricultural and commercial history through fig production and trade, exemplified by the Aydın Fig and

[76] Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, mustafadag@harran.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4571-8115.

Himaye-i Zürra Ottoman Joint-Stock Company. The primary sources for this study consist of archival documents and the Articles of Association of the *Aydın Fig and Himaye-i Zürra Ottoman Joint-Stock Company*. The findings are further supported by data obtained from scholarly research and review works. Numerous significant findings have been derived from these sources, including that the company, based in Aydın, was established on January 18, 1913, had a multi-shareholder structure, and operated with the purpose of providing credit secured by real estate and pledges to those engaged in the trade of figs produced in Aydın and its surroundings. As a company engaged in banking activities, it represents an important and unique example of supporting entrepreneurs operating in the fig sector.

Keywords: Aydın Sanjak, Fig Production and Trade, Aydın Fig and Himaye-i Zürra Ottoman Joint-Stock Company, 19th Century Ottoman Economy, Ottoman Fig Cultivation.

Tralleis Antik Kenti Hamam-Gymnasium Kompleksi'nde Bulunan Dokuma Tezgâhı Ağırlıkları

Nihan AYDOĞMUŞ[77]

Özet

Aydın ili Efeler ilçesi sınırları içinde kalan Tralleis antik kenti iklimi, verimli toprakları ve yol güzergahları üzerindeki konumu sayesinde Batı Anadolu'nun önde gelen kentlerinden biridir. Kentin özellikle Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemlerinde heykeltıraşlık, seramik, cam ve kemik gibi ürünlerin üretiminde ön plana çıktığı bilinir. Tralleis'i simgeleyen en önemli yapı olan hamam-gymnasium kompleksinin batısında ve kuzeyinde yürütülen kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan mekanlar kentin, Geç Roma-Erken Bizans Dönemlerindeki üretim faaliyetleri hakkında bilgiler sunmaktadır. Kompleksin batısında 1998-2002 yılları arasında yürütülen kazı çalışmalarında açığa çıkarılan ve üretim atölyesi olduğu düşünülen on üç mekânın içinde ve çevresinde farklı form ve ebatlarda çok sayıda pişmiş toprak dokuma tezgâhı ağırlığı ve kemik iğne ele geçmiştir. Ayrıca hamam-gymnasium kompleksinin kuzeyindeki işlik ya da dükkân şeklinde nitelendirilen mekanlardan ve latrinanın batısından 2007 ve 2008 yıllarında yürütülen kazı çalışmalarında da çeşitli form ve ebatlarda pişmiş toprak dokuma tezgâhı ağırlıkları tespit edilmiştir. Bu durum hamam-gymnasium kompleksinin Geç Roma-Erken Bizans dönemlerinde işlevinin değiştiğini ve Tralleis'in üretim atölyelerinin bulunduğu bir alana dönüştüğünü düşündürmektedir. Çalışmada Tralleis antik kentinin hamam-gymnasium kompleksinde ele geçen pişmiş toprak dokuma tezgâhı ağırlıkları formlarına göre gruplandırılarak incelenecektir. Böylece Geç Roma-Erken Bizans Döneminde kentin ekonomisine katkıda bulunan üretim faaliyetlerinden biri ortaya konulacak ve bu süreçte kullanılan üretim araçlarından biri olan dokuma tezgâhı ağırlıkları tipolojik açıdan sınıflandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tralleis, Hamam-Gymnasium Kompleksi, Atölye, Tekstil, Dokuma Tezgâhı Ağırlığı

Loom Weights Found from the Bath-Gymnasium Complex of the Ancient City of Tralleis

Abstract

The ancient city of Tralleis, located within the Efeler district of Aydın province, is one of the leading cities in Western Anatolia thanks to its climate, fertile soil, and location on road routes. It is known that the city was particularly prominent in the production of products such as sculpture, ceramics, glass, and bone during the Hellenistic and Roman Imperial periods. Excavations to the west and north of the bath-gymnasium complex, the most important structure symbolizing Tralleis, reveal spaces that provide information about the city's production activities during the Late Roman and Early Byzantine periods. Numerous terracotta loom weights and bone needles of various shapes and sizes were unearthed in and around thirteen spaces thought to be production workshops, uncovered during excavations to the west of the complex in 1998-2002. Additionally, excavations conducted in 2007 and 2008 in spaces described as workshops or shops to the north of the bath-gymnasium complex and west of the latrina yielded terracotta loom weights of various shapes and sizes. This suggests that the bath-gymnasium complex's function changed during the Late Roman-Early Byzantine periods, becoming an area for Tralleis's production workshops. This study will examine the terracotta loom weights recovered from the bath-gymnasium complex of the ancient city of Tralleis, grouped according to their form. This will reveal one of the production activities that contributed to the city's economy during the Late Roman-Early Byzantine period, and the loom weights, one of the production tools used in this process, will be typologically classified.

Keywords: Tralleis, Bath-Gymnasium Complex, Workshop, Textile, Loom Weight

[77] Arş. Gör. Dr., Aydın Adanan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, nihan.aydogmus@adu.edu.tr. ORC-ID: 0000-0002-6642-037X.

Miletoslu Dionysios: Tarihin Kayıp Sesi

Nuriye KÜLAHLI[78]

Özet

Antikçağ tarih yazarlığı, çoğunlukla mitolojik anlatılar ve yerel efsanelerle harmanlanmış erken dönem kronikler olarak başlamıştır. Özellikle İÖ 6. yüzyılda ortaya çıkan *logographos*lar, tarihi olayları daha sistematik ve anlatımsal bir biçimde kaydetmeye çalışmışlardır. Bu yazarlar, daha sonra Herodotos ve Thukydides gibi klasik tarihçilerin öncülleri olarak kabul edilirler. Antik tarih yazımı, sadece olayların kaydını yapmakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel kimlik ve "öteki" algısının biçimlenmesinde önemli rol oynamıştır. Bu çalışma, erken dönem Hellen tarihçiliğinin az bilinen figürlerinden biri olan Miletoslu Dionysios'un tarih yazımındaki konumunu, mevcut antik ve modern kaynaklar ışığında analiz etmeyi amaçlamaktadır. Dionysios, genellikle Herodotos öncesi dönemle ilişkilendirilen *logographos*lar arasında yer almakta olup, özellikle Pers tarihi üzerine yazdığı kabul edilen ancak günümüze ulaşmayan *Persika* adlı eseriyle anılmaktadır. Antik literatürde Dionysios'a dair bilgiler sınırlı olup, yalnızca Suda koleksiyonu, Athenaeus'un dolaylı referanslarında ve Flavius Philostratus'un eserinde izlenebilmektedir. Bu bağlamda çalışma, Felix Jacoby'nin *Fragmente der griechischen Historiker* (FGrHist 687) derlemesini temel alarak Dionysios'un yazarlık kimliğini ve olası etkilerini tartışmaya açmaktadır. Ayrıca Miletos'un doğu-batı etkileşimleri açısından taşıdığı stratejik konumun, Dionysios'un ilgi alanlarıyla nasıl örtüştüğü değerlendirilip; erken tarih yazımı içinde Perslere yönelik anlatıların politik ve kültürel bağlamda taşıdığı anlamları ele almak amaçlanmaktadır. Kayıp metinler üzerinden yapılan bu tür yeniden yapılandırmalar, tarih yazımı ve belleğin inşası konularına da katkı sağlayacaktır

Anahtar Kelimeler: Miletoslu Dionysios, *Logographos*, *Persika*,

Dionysios of Miletus: The Lost Voice of History

Abstract

Antiquity historiography began as a blend of mythological and local chronicles. Early logographers in the 6th century BCE sought to record events in a more systematic narrative form. They are regarded as predecessors to classical historians like Herodotus and Thucydides. Ancient historiography served not only to record events but also to shape cultural identity and notions of the "other." This study aims to analyze the position of Dionysios of Miletus, a relatively obscure figure among early Greek historians, within the framework of extant ancient and modern sources. Dionysios is classified among the logographers of the pre-Herodotean period and is principally known for his lost work entitled Persika, which focused on Persian history. Information about Dionysios in ancient literature is limited and can only be traced in the Suda collection, in the indirect references of Athenaeus and the work of Flavius Philostratus. Utilizing Felix Jacoby's *Fragmente der griechischen Historiker* (FGrHist 687) as a foundational corpus, this study explores Dionysios' authorship and potential influence. Furthermore, it considers the strategic geographic and cultural significance of Miletus as a nexus of East-West interactions, aligning this context with Dionysios' thematic interests. The analysis also examines the political and cultural implications of early Greek historiographical representations of the Persians. This research will contribute to broader discussions on historiographical reconstruction and the role of lost texts in shaping historical memory.

Keywords: Dionysios of Miletus, *Logographer*, *Persica*.

[78] Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu, Konya, nuriye.kulahli@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2287-8650.

Geçmişten Geleceğe Aydın'da Şifa: Aydın İli Sağlık Turizmi Potansiyelinin Swot Analizi

Sezer DUMAN[79], Ahu YAZICI AYYILDIZ[80]

Özet

Bu çalışma, antik dönemlerden günümüze uzanan şifa geleneği ve eşsiz doğal kaynaklarıyla öne çıkan Aydın ilinin, sağlık turizmi potansiyelini stratejik bir bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel paradigmada kurgulanmış olup, multidisipliner bir yaklaşımla Aydın'ı sağlık turizmi perspektifinden ele alan sistematik bir SWOT analizi sunmaktadır.

Çalışmanın bulguları, Aydın'ın sağlık turizmi alanında bölgesel bir merkez olma potansiyelini ortaya koymaktadır. Güçlü yönler kapsamında; jeopolitik konumu itibarıyla Avrupa'ya yakınlığı ve yaklaşık 1 milyar nüfusa erişim imkânı, uluslararası standartlarda tıbbi teknolojiye sahip sağlık kuruluşları (Aydın Şehir Hastanesi ve Adnan Menderes Üniversitesi Araştırma Hastanesi), minimal bekleme süreleri, zengin termal kaynak çeşitliliği (Germencik, Kızıldere, Buharkent kaplıcaları gibi 17 farklı termal kaynak), dört mevsim turizm olanağı sağlayan iklim koşulları, küresel çapta tanınan turistik destinasyonlar (Efes, Kuşadası, Dilek Yarımadası), antik kentlerle (Aphrodisias, Didyma, Nysa) zenginleşen kültürel miras, kaliteli konaklama tesisleri ve Adnan Menderes Üniversitesi bünyesinde sağlık turizmi alanında uzman insan kaynağı yetiştiren lisansüstü programların varlığı dikkat çekmektedir. Zayıf yönler bağlamında ise; uluslararası havalimanı altyapısı eksikliği, İzmir havaalanına direk uçuşların sınırlılığı, destinasyon tanıtımındaki yetersizlikler, sağlık-turizm sektörleri arasındaki entegrasyon eksikliği, konaklama tesisleri ve seyahat acentelerinin sağlık turizmi konusundaki bilgi donanım yetersizliği ve koordinasyon altyapısındaki aksaklıklar tespit edilmiştir. Fırsatlar değerlendirildiğinde; Türkiye'nin sağlık turizminde küresel marka değeri kazanması, yaşlanan nüfus ve wellness trendlerindeki artış, devlet teşvik mekanizmalarının varlığı, vizesiz giriş imkânları, termal turizm ve welness oteli yatırımlarındaki artış potansiyeli ve refakatçi turizmi ile bütünleşik hizmet sunma olanakları öne çıkmaktadır. Tehditler kapsamında ise; küresel ve bölgesel rekabetin yoğunluğu, çevresel sürdürülebilirlik kaygıları ve ekonomik dalgalanmaların sektöre olası etkileri belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Aydın ili, sahip olduğu eşsiz kaynaklarla sağlık turizminde bölgesel bir lider olma potansiyeli taşımaktadır. Ancak bu potansiyelin ekonomiye kazandırılabilmesi için zayıf yönlerin giderilmesi ve fırsatlardan azami ölçüde yararlanılması gerekmektedir. bu çalışma Aydın'ın sahip olduğu potansiyelin optimum düzeyde değerlendirilebilmesi için kapsamlı bir stratejik yol haritası önermektedir. Önerilen stratejiler arasında; entegre tanıtım ve markalaşma çalışmalarının geliştirilmesi, sektörler arası iş birliklerinin kurumsallaştırılması, termal sağlık köyleri ve wellness tesislerinin yaygınlaştırılması, ulaşım altyapısının iyileştirilmesi ve nitelikli insan kaynağı istihdamının teşvik edilmesi yer almaktadır. Bu kapsamlı yaklaşımın, Aydın'ı sağlık turizminde uluslararası bir merkez haline getirebileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Sağlık Turizmi, Termal Turizm, SWOT Analizi

[79]Yüksek Lisans Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Disiplinler arası Sağlık Turizmi Bölümü, dumansezer23@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-9535-1077.
[80]Doç.Dr, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ayazici@adu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1301-2428.

Healing in Aydın from the Past to the Future: Swot Analysis of Aydın Province's Health Tourism Potential

Abstract

This study aims to evaluate the health tourism potential of Aydın province, which stands out for its healing tradition dating back to ancient times and its unique natural resources, from a strategic perspective. The research is designed within a qualitative paradigm and presents a systematic SWOT analysis that examines Aydın from a health tourism perspective using a multidisciplinary approach.As a result, Aydın Province has the potential to become a regional leader in health tourism thanks to its unique resources. However, in order to realize this potential for the economy, weaknesses must be addressed and opportunities must be maximized. In this context, it is recommended to develop a comprehensive branding and promotion strategy through public-private sector cooperation, expand thermal health villages, support the accreditation of health and accommodation facilities, and train qualified human resources.

The findings of the study reveal Aydın's potential to become a regional center in the field of health tourism. Its strengths include its proximity to Europe due to its geopolitical location and access to a population of approximately 1 billion, healthcare institutions with medical technology meeting international standards (Aydın City Hospital and Adnan Menderes University Research Hospital), minimal waiting times, a rich variety of thermal resources (such as 17 different thermal resources including Germencik, Kızıldere, and Buharkent hot springs), climate conditions that enable tourism throughout the year, globally recognized tourist destinations (Ephesus, Kuşadası, Dilek Peninsula), a cultural heritage enriched by ancient cities (Aphrodisias, Didyma, Nysa), quality accommodation facilities, and the existence of postgraduate programs within Adnan Menderes University that train human resources specializing in health tourism. In terms of weaknesses, the following have been identified: lack of international airport infrastructure, limited direct flights to Izmir airport, insufficient promotion of destinations, lack of integration between the health and tourism sectors, insufficient knowledge of health tourism among accommodation facilities and travel agencies, and shortcomings in the coordination infrastructure. When opportunities are evaluated, Turkey's gaining global brand value in health tourism, the aging population and increase in wellness trends, the existence of state incentive mechanisms, visa-free entry opportunities, the potential for growth in thermal tourism and wellness hotel investments, and the opportunity to offer integrated services with companion tourism stand out. In terms of threats, the intensity of global and regional competition, environmental sustainability concerns, and the potential impact of economic fluctuations on the sector have been identified.

As a result, Aydın Province has the potential to become a regional leader in health tourism thanks to its unique resources. However, in order to realize this potential for the economy, weaknesses must be addressed and opportunities must be maximized. This study proposes a comprehensive strategic roadmap to ensure that Aydın's potential is evaluated at an optimal level. The proposed strategies include developing integrated promotion and branding efforts, institutionalizing inter-sectoral collaborations, expanding thermal health villages and wellness facilities, improving transportation infrastructure, and encouraging the employment of qualified human resources. This comprehensive approach is expected to transform Aydın into an international center for health tourism.

Keywords: Aydın, Health Tourism, Thermal Tourism, SWOT Analysis

Scalanova'dan Kuşadası'na: Görsel Malzemeler Işığında Bir Liman Kentinin Mekânsal ve Kültürel Dönüşümü

Özlem BOSTANCI[81]

Özet

Ege kıyısında stratejik bir liman kenti olan Kuşadası, tarih boyunca farklı uygarlıkların etki alanında bulunmuş ve deniz ticaretinde önemli bir rol oynamıştır. Avrupa kaynaklarında "Scalanova" olarak geçen isim, İtalyanca Scala Nuova yani "Yeni İskele" anlamına gelmekte olup, kentin Osmanlı dönemindeki ticari fonksiyonunu ve liman kimliğini vurgulamaktadır. 17. ve 18. yüzyıla ait görsel malzemeler ve seyahatnameler, Kuşadası'nın hem liman düzenini hem de şehir dokusunu ayrıntılı biçimde yansıtarak günümüz kentsel dokusuyla karşılaştırmalı tarihsel okumalar yapmaya imkân sağlamaktadır.

Sunulan görsel malzemeler, kentin kıyı hattı, surları, yerleşim dokusu ve deniz ticaretine ilişkin gemi trafiğini detaylandırmaktadır. Bazı belgelerde "Scalanova" adıyla kent manzarası betimlenmekte; çevresindeki tarım alanları, kale yapısı ve liman işlevi öne çıkarılmaktadır. Ayrıca dönemin denizcilik haritaları, Kuşadası körfezinin morfolojisini, adacıklarını ve stratejik konumunu belgelemektedir. Bu görsel malzeme, yazılı kaynaklarla birlikte kullanıldığında, sadece topografik değil aynı zamanda sosyo-ekonomik bir tarih okumasına da imkân sunmaktadır.

Günümüz Kuşadası ile karşılaştırıldığında, görsellerde yer alan sur izleri ve kale yapısı hâlâ kentsel belleğin bir parçası olarak korunmaktadır. Ancak 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızlanan turizm ve yapılaşma süreci, tarihî liman kentinin dokusunda önemli değişimlere yol açmıştır. Bu bağlamda görsel malzemeler, yalnızca sanat tarihi açısından değil, aynı zamanda kent tarihi, liman arkeolojisi ve kültürel miras araştırmaları için de birincil kaynak niteliği taşımaktadır.

Sonuç olarak, Scalanova'dan Kuşadası'na uzanan bu tarihsel dönüşüm, görsel malzeme kültürünün tarih okumasına sunduğu katkıyı gözler önüne sermektedir. Bu belgeler, geçmişteki mekânsal düzenin ve kültürel kimliğin izlerini günümüze taşıyarak, modern Kuşadası'nın tarihsel kökenlerini anlamada güçlü birer kaynak işlevi görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kuşadası, Scalanova, Liman Kentleri, Görsel Malzeme, Kültürel Miras.

From Scalanova to Kuşadası: The Spatial and Cultural Transformation of a Port City through Visual Materials

Abstract

Located on the Aegean coast, the port city of Kuşadası has historically been influenced by various civilizations and has played a significant role in maritime trade. The name "Scalanova", appearing in European sources, derives from the Italian Scala Nuova, meaning "New Pier," emphasizing the city's commercial function and port identity during the Ottoman period. Visual materials and travel accounts from the 17th and 18th centuries provide detailed depictions of Kuşadası's port organization and urban fabric, enabling comparative historical readings with today's urban landscape.

The visual sources presented here illustrate the coastline, city walls, settlement patterns, and maritime traffic. Some documents, under the name "Scalanova," depict the townscape with its agricultural surroundings, fortifications, and harbor activities. In addition, nautical charts of the period record the morphology of Kuşadası Bay, its islets, and its strategic location. When combined with written sources, these visual materials enable not only a topographical but also a socio-economic interpretation of history.

When compared with modern Kuşadası, the traces of city walls and the fortress visible in the visual sources remain part of the urban memory. However, the accelerated tourism and urban development since the second half of the 20th century

[81] Lisansüstü Öğrenci, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk İslam Arkeolojisi Ana Bilim Dalı, ozlembostancisefa@gmail.com , ORCID: 0000-0002-8912-4944

have significantly transformed the historical fabric of this port town. In this respect, visual materials serve not only as sources for art history but also as primary documents for urban history, port archaeology, and cultural heritage studies.

In conclusion, the historical transformation from Scalanova to Kuşadası demonstrates the contribution of visual culture to historical interpretation. Visual materials function as powerful sources that preserve the traces of past spatial organization and cultural identity, providing valuable insights into the historical roots of modern Kuşadası.

Keywords: Kuşadası, Scalanova, Port Cities, Visual Materials, Cultural Heritage.

Çakırbeyli-Küçüktepe Höyük'te Aydın'ın Ön Tarihi

Özlem TÜTÜNCÜLER[82]

Özet

Küçüktepe Höyük Aydın ili Koçarlı ilçesi Çakırbeyli mahallesi sınırlarında yer alan küçük ölçekli ova höyüklerindendir. Aydın il merkezinin 11 km güneyindedir. Çine Çayı 400 m mesafeden kuzey ve kuzeydoğu yönünde kıvrılarak akarken; yaklaşık 1,5 km kuzey-kuzeybatı yönünde Büyük Menderes Nehri akmaktadır. Höyüğün kuzeyinde Aydın Ovası uzanırken; güneyi Batı Menteşe Dağları'nın kuzey doğu tepeleriyle çevrilidir. 90'ların ortalarında ve 2000'lerin başlarında gerçekleştirilen yüzey araştırmaları esnasında saptanan höyükteki arkeolojik kazı çalışmaları, Aydın Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü'nün başkanlığında; 2014-2018 yılları arasında Prof.Dr. Serap Yaylalı'nın ve 2019-2020 yıllarında da Prof.Dr. Özlem Tütüncüler'in bilimsel danışmanlığında gerçekleştirilmiştir. Altı yıllık çalışmanın sonucunda Aydın ilinin özellikle Erken Tunç Çağı, Arkaik Dönem ve Hellenistik Dönemi'ne ait arkeolojik materyaller bulunmuştur. Bildirinin kapsamını, kazılar süresince ele geçen buluntular üzerinden, gerçekleştirilen araştırmaların değerlendirmesi ve Aydın'ın ön tarihindeki yaşamının barınma biçimine, üretim-tüketim anlayışlarına ilişkin gözlem-tespitler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küçüktepe Höyük, Aydın, Karia, Ön Tarih, Yerleşim Arkeolojisi.

An Assessment of Aydın's Prehistory Through Archaeological Findings from Çakırbeyli-Küçüktepe

Abstract

Küçüktepe is one of the small-scale plain Höyük located in Çakırbeyli district, situated approximately 11 km South of Aydın. The settlement is strategically positioned in close proximity to major water sources; the Çine Stream flows 400 meters to its North and northeast, while the Great Meander River lies 1.5 km to its North and northwest. The site's topography is defined by its location between two distinct geographical features: the fertile Aydın Plain extends to its North, while the northeastern foothills of the Western Menteşe Mountains border it to the South.

The Çakırbeyli-Küçüktepe Höyük was initially identified during surveys conducted in the mid-1990s and early 2000s. Archaeological excavations at Küçüktepe, were carried out under the direction of the Aydın Archaeological Museum between 2014 and 2020, with scientific consultancy of Prof. Serap Yaylalı (2014–2018) and Prof. Özlem Tütüncüler (2019–2020). As a result of these six seasons of excavation, significant archaeological materials belonging particularly to the Early Bronze Age, the Archaic and the Hellenistic period of Aydın were recovered. The scope of this study constitutes an evaluation of the research conducted on these finds, providing assessments of domestic arhitecture, settlement patterns and production-consumption practices within the Prehistoric life of Aydın.

Keywords: Küçüktepe Höyük, Aydın, Prehistory, Caria, Settlement Archaeology.

[82]Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Efeler/Aydın.
otutunculer@adu.edu.tr *ORCID: http://orcid.org/0000-0002-3335-5209*

Toplumsal Bellekte Aydın İli ve "Aydınlı" İmgesi

İsmail ABALI [83]

Özet

Bir milletin toplumsal belleğinde mevcut olan dünya görüşünü, tefekkür dünyasını ve zihin yapısını tespit edebilmenin temel yöntemlerinden biri, söz konusu topluluğun sözlü kültür ürünlerini analiz etmektir. Zira en erken dönemlerinden itibaren kuşaklar arası iletişimi atasözü, deyim, efsane ve fıkra gibi sözlü kültür unsurlarıyla sağlayan toplumların hayal dünyasındaki imgelerin tespiti bu ürünlerin incelenmesine ve çözümlenmesine bağlıdır. Böylece herhangi bir figürün, toplum nazarında nasıl tasavvur ve tahayyül edildiği saptanabilmekte; böylece söz konusu topluluğa ait kolektif düşünce yapısının kapsamı ve işleyişi hakkında yeni bilgiler edinilebilmektedir. Bu bağlamda, çalışmada, Anadolu sahası Türk toplumunun ortak belleğinde Aydın şehrinin ve Aydınlıların nasıl algılandığı, hangi yönleriyle dikkati çektiği ve bunların sözlü kültür ürünlerine nasıl yansıdığı gibi soruların cevabı aranmaktadır. Bir başka deyişle Aydın'ın ve Aydınlının, Türk toplumsal belleğindeki yerinin tespit edilmesi amacının güdüldüğü bu çalışmada, temelini sözlü kültürden alan Anadolu sahası anonim halk edebiyatı metinleri nitel doküman analizi ile tahlil edilmiştir. İnceleme neticesinde elde edilen bulgulara göre Türk insanının kolektif zihninde Aydın; sıcak, verimli topraklara sahip, yaşamak için ideal, gurbete gidilen, içerisinde efelerin ve güzellerin yer aldığı ve geleneksel mesleklerin icra edildiği bir kent şeklinde tahayyül edilmişken Aydınlı figürü ise çalışkan, namusuna düşkün, saf ve sarhoş olarak tasvir edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Bellek, Sözlü Kültür, Aydın, Aydınlı.

Image of Aydın Province and "Aydınlı" in Social Memory

Abstract

One of the fundamental methods for identifying a nation's worldview, contemplative world, and mindset as they exist in its collective memory is to analyze the oral cultural products of that community. This is because the identification of images in the imagination of societies that have facilitated intergenerational communication since their earliest days through elements of oral culture such as proverbs, idioms, legends, and jokes depends on the examination and interpretation of these products. Thus, it is possible to determine how any figure is conceived and imagined in the eyes of society; thereby gaining new insights into the scope and functioning of the collective thought structure of the community in question. In this context, the study seeks answers to questions such as how the city of Aydın and its people are perceived in the collective memory of the Turkish society in Anatolia, what aspects attract attention, and how these are reflected in oral culture products. In other words, this study, which aims to determine the place of Aydın and its people in the Turkish social memory, analyzes Anatolian anonymous folk literature texts, which are based on oral culture, through qualitative document analysis. According to the findings obtained as a result of the study, in the collective mind of the Turkish people, Aydın is imagined as a city with warm, fertile lands, ideal for living, a place of exile, home to efe and beauties, and where traditional professions are practiced. The figure of the Aydınlı, on the other hand, is depicted as hardworking, devoted to honor, pure, and drunk.

Keywords: Social Memory, Oral Culture, Aydın Province, Aydınlı.

[83] Doç. Dr., Iğdır Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, abalismail09@igdir.edu.tr, 0000-0003-2361-039X.

Aydın Bölgesinde Kum Havuzu Bulunan Parklarda Zoonoz Helmintlerin Yaygınlığının Belirlenmesi

Tayfun ŞAHİN[84], Süleyman AYPAK[85], Hüseyin Bilgin BİLGİÇ[86]

Özet

Amaç: Bu çalışmada *Echinococcus* spp. ve *Toxocara* spp.'nin Aydın Bölgesi çocuk oyun parklarındaki yaygınlığının modifiye yüzdürme ve PZR yöntemi kullanarak tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma Aydın'ın yedi ilçesini kapsamaktadır. Efeler'de 9, Nazilli'de 8, Söke'de 8, Çine'de 7, Bozdoğan, Germencik ve Kuşadası'nda 6'şar, toplam 50 park, her parktan 5 örnek alınarak toplam 250 örnek incelenmiştir. Ek olarak toplam 81 dışkı örneği de çalışmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: Yapılan mikroskobik incelemelerde toplanan 250 örneğin 17'si (%6,8) en az bir parazit türü yönünden pozitif, 233'ü (%93,2) negatif olarak tespit edilmiştir. Pozitif 17 örneğin, 8'inde (%3,2) *Toxocara* spp., 9'unda (%3,6) Strongylid tip yumurtalar tespit edilmiştir. Efeler'deki parkların %33 (%11 Strongylid tip yumurta, %22 *Toxocara* spp.), Bozdoğan'daki parkların %67 (%33 *Toxocara* spp., %33 Strongylid tip yumurta), Kuşadası'daki parkların %33 oranında (%100 *Toxocara* spp.) pozitif olduğu tespit edilmiştir. Mikroskobik incelemelerde, Taeniid tip yumurtaya rastlanmamıştır. 250 örneğin PZR analizinde, *E. granulosus* bakımından 16 (%6,4) ve *T. cati* bakımından 46 (%18,4) örneğin pozitif olduğu görüldü. 50 parkın PCR analizi sonucunda 30'u (%60) en az bir parazit türü ile, 21'i (%42) *T. cati*, 7'si (%14) *E. granulosus* ve 2'si (%4) hem *T. cati* hem de *E. granulosus* yönünden pozitif olduğu tespit edildi. Toplanan 81 dışkıdan 11'i (%13,6) *Toxocara* spp. (%8,6), *Taenia* spp. (%2,6), Strongylid (%1,2) ve *Ascaris lumbricoides* (%1,2) yönünden pozitif bulundu.

Sonuç: Bu sonuçlara göre kum havuzu bulunan parklar çocuklar için büyük riskler barındırmaktadır. Yapılan analizlerde elde edilen sonuçlar kum/toprak örneklerinin incelenmesinde sadece mikroskobik bakı ya da PZR'ın tek başına yeterli olmadığını, her iki yöntemin birlikte kullanılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk parkı, *Echinococcus*, Kum/toprak, PZR, *Toxocara*.

Determination of the Prevalence of Zoonotıc Helminths in Parks With Sandboxes in Aydın Region

Abstract

Objective: In this study, it was aimed to determine the prevalence of *Echinococcus* spp. and *Toxocara* spp. in child playgrounds' in Aydın Region by modified floatation and PCR method.

Materials and Methods: The study covers seven districts of Aydın. A total of 250 samples, five from each park, were collected from a total of 50 parks in Efeler (n=9), Nazilli (n=8), Söke (n=8), Çine (n=7), Bozdoğan (n=6), Germencik (n=6) and Kuşadası (n=6). Additionally, a total of 81 stool samples collected from different parks were included in the study.

Results: In the microscopic examinations, 17 (6.8%) of 250 samples collected were positive in terms of at least one parasite species, and 233 (93.2%) were negative. Of 17 positive samples, 8 (3.2%) *Toxocara* spp. and 9 (3.6%) Strongylid type eggs were detected. 33% of the parks in Efeler (11% Strongylid type egg, 22% *Toxocara* spp.), 67% in Bozdoğan (33% *Toxocara* spp., 33% Strongyl type egg), 33% in Kuşadası (100% *Toxocara* spp.) were found to be positive. No Taeniid eggs were detected in microscopic examinations. PCR analysis of 250 samples showed that 16 (6.4%) and 46 (18.4%) were positive for *E. granulosus* and *T. cati*, respectively. PCR analysis also revealed that 30 (60%) out of

[84] Öğr. Gör. Dr., ADÜ Bozdoğan MYO, Veterinerlik Bölümü, tayfun@adu.edu.tr ORCID: 0000-0002-7104-2238
[85] Prof. Dr., ADÜ Veteriner Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı, saypak@adu.edu.tr ORCID: 0000-0001-6529-3930
[86] Doç. Dr., ADÜ Veteriner Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı, hbilgic@adu.edu.tr ORCID: 0000-0002-9510-259X

50 parks were positive for at least one parasite species, 21 (42%) for *T. cati*, 7 (14%) for *E. granulosus* and 2 (4%) parks for both species. Of 81 stools collected, 11 (13.6%) were positive for *Toxocara* spp. (8.6%), *Taenia* spp. (2.6%), Strongylid (1.2%) and *Ascaris lumbricoides* (1.2%).

Conclusion: According to these results, parks with sandboxes have great risks for children. The results obtained from the analyzes indicated that microscopic examination or PCR alone is not sufficient for the examination of sand/soil samples, and both methods should be used together.

Keywords: Child playground, *Echinococcus*, PCR, Sand/soil, *Toxocara*.

Erken Cumhuriyet Döneminde Söke'de Ziraat ve Hayvancılığa Dayalı İktisadi Hayat

Ünal ÜSTÜNDAĞ[87]

Özet

Cumhuriyet'in ilk yıllarında iktisadi politikalar, merkezi yönetimin kırsal kalkınmayı desteklemesi ve yerli üretimin güçlendirilmesi hedefiyle şekillenmiştir. Tarımsal destekler, üretimin çeşitlenmesini ve verimliliğin artmasını amaçlamış; bu çerçevede tarımsal üretimin yanı sıra hayvancılığın da desteklenmesi, dışa bağımlılığı azaltıp döviz girişini artırarak ekonomik kalkınmayı tetiklemiştir. Söke'de tarımsal faaliyetler Cumhuriyet döneminde güçlendirilmiş; incir, meyankökü, pamuk, zeytin ve hububat gibi ürünler bölgenin temel üretim kalemleri haline gelmiştir. Verimli meralarda yapılan hayvancılık bölge sakinlerinin refahını yükseltirken Konya, İzmir ve Niğde gibi çevre bölgelerden gelen hayvan yetiştiricilerini de desteklemiştir. Yunanistan ve İtalya'ya yapılan büyük ve küçükbaş hayvan ihracatı, Söke'yi bölgedeki et fiyatlarını belirleyici bir konuma taşımış ve bölgesel ticareti canlandırmıştır. Bu süreçte Söke'nin kıyı şeridiyle bağlantılı balıkçılık da önemli bir gelir kaynağıdır. Söke'nin iktisadi potansiyeli, endüstrinin gelişimini tetikleyerek meyankökü ve zeytinyağı fabrikalarıyla istihdam olanaklarını arttırmış ve bölge dışından da iş gücü çekmiştir. Çalışma, dönemin resmî belgeleri, ulusal gazeteler ve akademik kaynakları kullanarak üretim çeşitliliğini, altyapı sorunlarını, piyasa aktörlerini ve bölgesel kalkınmayı inceleyecektir. Söke'de erken Cumhuriyet döneminde desteklenerek büyüyen ziraat ve hayvancılığın bölgenin ana gelir kaynağı olması; demiryolu ve pazar altyapısının, diğer şehirler ve ihracat limanlarıyla entegrasyonu geliştirmesi, kentsel gelişimi hızlandırması ve nüfusu artırması çalışmada ortaya konulacak somut bulgulardır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, Söke, Söke İktisadı, Erken Cumhuriyet Tarihi.

Economic Life Based on Agriculture and Animal Husbandry in Söke in the Early Republican Period

Abstract

In the early years of the Republic of Türkiye, economic policies were structured around the central government's support for rural development and the primary goal of domestic production. Agricultural policy aimed to diversify production and increase productivity; this agreement, by incorporating livestock into agriculture, stimulated economic development by reducing foreign dependency and increasing foreign exchange inflows. Administrative control in Söke was strengthened during the Republican era; figs, licorice, cotton, olives, and grains became the region's staple crops. Animal husbandry on fertile pastures improved the well-being of the region's residents and supported livestock breeders from surrounding regions such as Konya, İzmir, and Niğde. The cattle and sheep trade with Greece and Italy made Söke a price-setting region and stimulated regional trade. During this period, fishing, linked to the Söke coastline, also provided significant income. The region's economic structure fostered industrial development, increased employment opportunities for licorice and olive oil factories, and attracted workers from outside the region. This study uses official documents, national newspapers, and academic sources from the period to examine production diversity, infrastructure strength, market actors, and regional development. The concrete findings to be presented in the study are that agriculture and animal husbandry, which were supported and cultivated in Söke in the early periods of the Republic, were the main source of income for the region; that railway and market sales were updated according to the city center, other cities and export ports; and that they accelerated urban development and increased the population.

Keywords: Aydın, Söke, Söke Economy, Early Republican History of Türkiye

[87] Uzm., unalustundag@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5040-3551

Aydınoğulları Beyliği Döneminde Tıp ve Tebâbet Çalışmaları: Hekim Hacı Paşa (1334 / 1424) Örneği

Yasemin ÖZKAN[88], Mustafa GÜNEŞ[89]

"Telaşlanma; hastalandığın için değil, doğduğun için öleceksin."

Hz. Mevlânâ

Özet

Germiyanoğulları Beyliği'nde üst düzey görevlerde bulunan Gazi Mehmed Bey tarafından 1308 yılında kurulan Aydınoğulları Beyliği döneminde, siyasi ve sosyal yapının olgunlaşmasından sonra başta tıp alanı olmak üzere çeşitli bilimsel ve kültürel faaliyetlere ağırlık verildiği bilinir. Batı Anadolu'da verimli ve bereketli topraklar üzerinde siyasi ve sosyal varlığını devam ettiren Aydınoğulları Beyliği, Selçuklu döneminden aldığı her türlü maddi ve manevi mirası, yeni bir anlayışla yoğurarak 1426 tarihine kadar Gazi Mehmed Bey'den sonra Umur Bey, Hızır Bey, Musa Bey, II. Umur Bey ve Cüneyt Bey'in yönetiminde yüz on yedi yıl tarih sahnesinde kalan bir beyliktir. İlmin her dalında olduğu gibi tıp alanında da pek çok önemli eser vücuda getiren Türkler, Aydınoğulları Beyliği döneminde de önemli eserler kaleme almışlardır. Bilimsel etkinlik bakımdan Aydınoğulları'nın diğer Anadolu beyliklerinden ayrılan en önemli yönü, tıp alanında birbirinden kıymetli eserlerin söz konusu beylik dönem ve coğrafyasında kaleme alınmış olmasıdır denilebilir. Aydınoğulları'nın ikinci beyi Umur Bey tarafından kendisine Hacı Paşa unvanı verilen Celâleddîn Hızır b. Hoca Ali el-Konevî el-Aydınî, tıp ve eczacılık alanında eser veren Aydınlı bir şahsiyettir. Sözü edilen sebeplerden dolayı Aydın şehri, beylikler dönemi tıp sahasındaki öncü özelliğinden ilham alarak bu alanda günümüzde de insanlık âlemine önemli katkılar sunabilecek bir birikime sahiptir. Bu bildiride daha çok Anadolu'nun İbni Sinası olarak da tanınan ünlü hekim Aydınlı Hacı Paşa ve tıp konusunda kaleme aldığı eserlerinin önemli bazı özellikleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydınoğulları Beyliği, Hacı Paşa, Tıp.

Medical and Medical Studies During the Aydınoğulları Principality Period: The Example of Dr. Hacı Paşa (1334 / 1424)

"Don't worry; you will die not because you get sick, but because you are born."

Rûmî

Abstract

It is known that during the period of Aydınoğulları Principality, which was founded in 1308 by Gazi Mehmed Bey, who held senior positions in the Germiyanoğulları Principality, various scientific and cultural activities, especially in the field of medicine, were emphasized after the political and social structure matured. Aydınoğulları Principality, which continued its political and social existence on fertile and fertile lands in Western Anatolia, is a principality that remained on the stage of history for one hundred and seventeen years under the rule of Umur Bey, Hızır Bey, Musa Bey, Umur Bey II and Cüneyt Bey after Gazi Mehmed Bey until 1426 by kneading all kinds of material and spiritual heritage from the Seljuk period with a new understanding. The Turks, who created many important works in the field of medicine as in every branch of science, also wrote important works during the period of the Principality of Aydınoğulları. In terms of scientific activity, the most important aspect of Aydınoğulları that distinguishes them from other Anatolian principalities is that valuable works in the field of medicine were

[88] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi e-posta y.ozkanadu.edu.tr

[89] Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, e-posta mgunes74@gmail.com

written in the period and geography of this principality. Celâleddîn Hızır b. Hoca Ali al-Konevî al-Aydınî, who was given the title of Hacı Pasha by Umur Bey, the second ruler of Aydınoğulları, was a person from Aydın who worked in the field of medicine and pharmacy. For the aforementioned reasons, the city of Aydın, inspired by its pioneering feature in the field of medicine during the Principalities period, has an accumulation that can make important contributions to the human world in this field today. In this paper, he is also known as the İbni Sina's of Anatolia.

Keywords: Aydınoğulları Principality, Hacı Pasa, Medicine.

Aydın'ı Tanıtan Güç: Hemşehri Dernekleri

Halil APAYDIN[90]

Özet

İnsanoğlu var olduğu günden bugüne birlikte hareket etme, yardımlaşma ve dayanışma olgusu içinde olmuştur. Bu olgu, bireyin bulunduğu çekirdek ailede, çekirdek ailelerinden oluşan mahalle, köy, kabile ve aşiret gibi küçük gruplarda, bu küçük grupların birlikte hareket etmesiyle oluşan devlet gibi daha büyük topluluklarda ve devletlerin oluşturduğu uluslararası kurumlarda devam edegelmektedir.

İnsanların düşünce ve davranışlarıyla ortaya çıkan birlikte hareket etme, yardımlaşma ve dayanışma olgusu, belirli bir amaca ulaşabilmek veya ihtiyacı karşılayabilmek için örgütlenmeyi de beraberinde getirmektedir. Tarihsel süreçte sivil toplum oluşumlar vakıflar, cemiyetler, loncalar, dernekler şeklinde sıralanabilmektedir. Kar amacı gütmeden, gönüllülük esasına dayalı olarak belirli bir amaç doğrultusunda faaliyet gösteren dernekler, sivil toplum kuruluşları içinde önemli yer tutmaktadır. Dernek altında da "Hemşehri Dernekleri" büyük yer kaplamaktadır.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde hemşehri; memleketli olarak, memleket; bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir; yurt olarak, memleketli ise aynı memleketten olan kimse; toprak, yerdeş, memleket halkı olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde hemşehri; aynı şehirden olan kimse, memleketli anlamında kullanılmaktadır. Doğup büyüdüğü şehirden göç etmek zorunda kalan bireylerin gurbette hemşehrilik ilişkisi içinde birbirlerine yardımcı olma, gelenek ve göreneklerini yaşama ve yaşatma düşüncesi birlikte hareket ederek örgütlenmeyi beraberinde getirmiştir. Hemşehrilik bilinci içindeki bireylerin bu örgütlenme düşüncesi, kentlerde dernekleşme biçiminde oluşmuş ve hemşehri dernekleri ortaya çıkmıştır.

Hemşehri dernekleri, doğup büyüdüğü şehirden göç etmek zorunda kalan bireylerin gurbette hemşehrilik ilişkisi içinde birbirlerine yardımcı olma, gelenek ve göreneklerini yaşama ve yaşatma düşüncesi birlikte hareket ederek örgütlenmeyi beraberinde getirmiştir. Bu dernekler, hemşehrilik veya hemşehrilik dışındaki edindiği diğer sosyal ağlar ile bireyler arasında sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkiler kurarak hem bireysel hem de yaşadığı veya ait hissettiği şehre çeşitli katkılar sunmaktadır.

Aydınlılar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği de yardımlaşma ve dayanışma düşüncesi içinde Ankara'da faaliyet gösteren bir hemşehri derneğidir. Dernek; Ankara'da yaşayan Aydınlılara sahip çıkmaya ve yardımcı olmaya, kültürünü yaşamaya ve yaşatmaya, ait olduğu Aydın ilinin zenginliklerini tanıtmaya, Aydın ilinin daha da gelişmesi ve kalkınmasına amaç edinmiştir. Ankara dışındaki diğer il ve ilçelerde yaşayan Aydınlılar da aynı düşünce ve amaç için vakıf veya dernek kurarak örgütlenmiş ve Aydınlıların sahip çıkılması, kültürünün yaşatılması, ait olduğu Aydın ilinin tanıtılması için çeşitli etkinlikler düzenlemiş ve düzenlemeye çalışmaktadır. Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Muğla illerinde il, ilçe veya kültürel adlarla örgütlenmiş Aydınlıların ortak paydası, Aydınlı olma bilinci ve birlikteliği içinde Aydın'a ve Aydınlılara yardımcı olmaktır.

Burada Ankara'da faaliyet gösteren Aydınlılar Derneği özelinde gurbette yaşayan Aydınlıların hemşehrilik bilinci içinde kurdukları vakıf ve derneklerin Aydın ilinin tanıtılmasına yapmaya çalıştığı katkılar anlatılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Hemşehri Dernekleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Dernek, Kültürel Tanıtım, Dayanışma, Göç.

The Power Behind Aydın's Promotion: Local Associations

Abstract

Since the day humankind has existed, it has been within the phenomenon of acting together, helping each other, and solidarity. This phenomenon has continued in the nuclear family where the individual belongs, in small groups such as neighborhoods, villages, tribes, and clans formed by nuclear families, in larger communities such as states formed by these small groups acting together, and in international institutions formed by states.

The phenomenon of acting together, helping each other, and solidarity that emerges through people's thoughts and behaviors also brings organization in order to reach a certain goal or meet a need. In the historical process, civil society formations can be listed as foundations, societies, guilds, and associations. Associations, which operate without profit motive and on the basis of voluntarism for a specific purpose, hold an important place among civil society organizations. Within associations, "Hometown Fellow Associations (*Hemşehri Dernekleri*)" occupy a large place.

In the dictionary of the Turkish Language Association, hometown fellow (*hemşehri);* is defined as someone from the same hometown; *hometown* as the place where a person was born and grew up; *city* as homeland; *compatriot* as someone from the

[90]Yönetim Kurulu Başkanı, Aydınlılar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği / Ankara, halil.apaydin@tarimorman.gov.tr

same homeland; land, fellow, people of the hometown. In our country, the term hometown fellow (*hemşehri*) is used to mean someone from the same city or hometown. Individuals who are forced to migrate from the city where they were born and grew up, in exile, within the relationship of compatriotism, helping each other, living and keeping alive their traditions and customs, have brought about organization by acting together. This idea of organization of individuals within the consciousness of compatriotism has taken the form of association in cities and hometown fellow (*hemşehri)* associations have emerged.

Hometown fellow (*hemşehri)* associations; formed by individuals who had to migrate from the city where they were born and grew up, within the relationship of compatriotism in exile, helping each other, living and keeping alive their traditions and customs, have brought about organization by acting together. These associations, through compatriotism or other social networks they have acquired outside compatriotism, establish social, cultural, and economic relations among individuals, and provide various contributions both to individuals and to the city they live in or feel they belong to.

The Aydınlılar Education, Culture, and Solidarity Association is a hometown fellow (*hemşehri*) association operating in Ankara based on the principles of mutual aid and solidarity. The association aims to support and assist Aydın natives living in Ankara, to live and preserve their culture, to promote the riches of their home province of Aydın, and to further the development and progress of Aydın province. Aydın natives living in other provinces and districts outside Ankara have also organized by establishing foundations or associations for the same thought and purpose, and have organized or tried to organize various activities to support Aydın natives, to keep their culture alive, and to promote the province of Aydın to which they belong. The common denominator of Aydın natives organized under provincial, district, or cultural names in Ankara, Istanbul, Izmir, Kocaeli, and Muğla is to help Aydın and Aydın natives within the consciousness and unity of being from Aydın.

Here, specifically regarding the Aydın Association operating in Ankara, the contributions of foundations and associations established by Aydın natives living in exile within the consciousness of compatriotism to the promotion of the province of Aydın are explained.

Keywords: Hometown Fellow Associations (Hemşehri Dernekleri), Civil Society Organizations, Association, Cultural Promotion, Solidarity, Migration

Aydın 7 Eylül Kurtuluş Bayramı Kutlamaları ve İncir Bayramı

Mehmet ÖZÇAKIR[91]

Özet

İncir Bayramı ve 7 Eylül Aydın'ın düşman işgalinden kurtuluş törenleri 1970'li yıllardan bu yana birlikte kutlanan iki etkinliktir. 1919 yılında Yunan askerlerinin işgal ettiği Aydın, 1922 yılı 7 Eylül günü ulu önder Mustafa Kemal ATATÜRK ve yerel milislerin taarruzu ile İzmir'den denize dökülmeleriyle son bulan Kurtuluş savaşının ardından, Aydın da kutlanan yerel bir bayram olup, Aydın'ın kurtuluş günü ve İncir bayramı 1970 lerden bu yana birlikte kutlanırdı. Halkın büyük ilgi gösterdiği şenliklerde kortej eşliğinde yapılan geçit, konserler ve eğlenceler eşliğinde yapılan kutlamalar, Aydın kent yaşamına ve sosyo-ekonomik olumlu yönde pozitif gelişim sağlardı. İNCİR GÜZELİ seçimi ile etkinliklere renk katar, kutlamalarda kentin simgesi olarak açılış ve törenlerde önde bulunurdu.

Anahtar Kelimeler: Yedi Eylül, 7 Eylül İncir bayramı, İncir güzeli,Aydın incir bayramı

Abstract

Fig Day and the September 7th ceremonies marking Aydın's liberation from enemy occupation have been celebrated together since the 1970s. Aydın, occupied by Greek troops in 1919, ended with the Turkish War of Independence, which ended with the Great Leader Mustafa Kemal Atatürk and local militiamen driving Izmir into the sea on September 7th, 1922. Aydın's liberation day and Fig Day have been celebrated together since the 1970s. These celebrations, accompanied by processions, concerts, and entertainment, attracted considerable public interest, and positively impacted Aydın's urban life and socioeconomic development. The Fig Beauty added color to the events, and as a symbol of the city, it took center stage in opening ceremonies and other ceremonies.

Keywords: Seven September, Fig Festival on September 7, Fig Beauty,Aydın fig festival

[91]Aydın Eski Eserleri Sevenler Derneği Başkanı, ADÜ Arkeoloji Bölümü Öğrencisi, tralleisli@hotmail.com

2. Poster Özetleri

Atça'da Osmanlı Dönemi Camileri: Tarihsel, Toplumsal ve Mekansal Bir İnceleme

Ahmet HAN[92]

Özet

Bu çalışma, Aydın'ın Sultanhisar ilçesine bağlı Atça Mahallesi'nde, Osmanlı döneminde inşa edilmiş beş tarihi camiyi - Hacı Kemal Camii (1734), Sait Efendi Camii (1829), Mutaf Camii (1904), Dede Camii (1835) ve Hacı Mahmut Ağa Camii (1742, 1796, 1903)- tarihsel açıdan yerel yazılı-sözlü kaynaklarla birlikte incelemeyi amaçlamaktadır. Tarihi Antik Yunan'a kadar geriye giden Atça, Menteşeoğulları, Aydınoğulları ve ardından Osmanlı idaresi altında gelişmiş ve 1867'de nahiye statüsüne kavuşarak Ege Bölgesi'nin ilk belediyelerinden biri olmuştur. Bu tarihsel arka plan, camilerin dini-toplumsal işlevlerini anlamlandırmak açısından önemlidir. Çalışmanın temel konusu, Atça'da Osmanlı dönemine ait olup günümüze kadar varlığını koruyan bu beş caminin tarihsel gelişimi, mimari özellikleri, çevresel unsurları (mezarlıklar, hamamlar, türbeler vb.) ve Atça şehir dokusu içindeki konumlarının analizidir. Çalışmanın coğrafi sınırını Atça Mahallesi oluşturmaktadır. Zaman aralığı ise 18. yüzyıldan günümüze kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu camilerin mimari planları sade ve işlevseldir. Hiçbirinde kubbe bulunmamakta; taş duvar, ahşap destekler ve kiremit çatı yapısallığı öne çıkmaktadır. Hepsinde minare mevcuttur ve camiler günümüzde aktif olarak kullanılmaktadır. Tarihsel olarak çeşitli restorasyonlara tabi tutulmuşlardır. Özellikle 1889 Aydın depremi bu camilerde büyük hasara yol açmıştır. Hacı Kemal Camii, Atça'nın merkezi konumunda yer almakta ve bir merkez camisi hüviyetini korumaktadır; diğer camiler ise günümüz imar planında ara sokaklarda kalmıştır. Cumhuriyet döneminde Atça'nın modern şehir planlamasında (1924-1926) bu camilerin fiziksel konumlarının değişmediği ve şehir tasarımına yön verici bir etkide bulunmadıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın amacı, Atça özelinde Osmanlı mimarisinin taşrada nasıl vücut bulduğunu, mahalle camilerinin sosyal ve mekansal işlevlerini ve cami merkezli dini yaşamın sürekliliğini somut örnekler üzerinden göstermektir. Bu kapsamda her bir caminin inşa süreci, mimari öğeleri, restorasyon tarihçesi, çevresindeki tarihi yapılarla ilişkisi ve kitabeleri üzerinden bir analiz geliştirilecektir. Bu araştırmanın özgün yönlerinden biri, Atça gibi küçük ölçekli ancak derin bir tarihsel arka plana sahip bir yerleşim yerinde cami-mimari-toplum ilişkisini mikro düzeyde belgelemeye çalışmasıdır. Literatürde Atça'ya ve bu camilere dair akademik düzeyde derinlemesine yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Kenan Kıvrak'ın Atça üzerine kaleme aldığı yerel tarih kitapları, alanın sözlü tarih kaynağı olarak temel başvuru eserleri arasındadır. Bunun dışında, Aydın Vakıflar Bölge Müdürlüğü arşivleri, Sultanhisar Müftülüğü ve Kaymakamlığı ile Atça Belediyesi'nin arşiv kayıtları da araştırmanın temel belge kaynakları arasında yer alacaktır. Camilerin kitabeleri ise doğrudan birincil kaynak olarak çözümlenecektir. Çalışmada niteliksel yöntem tercih edilmiştir. Tarihsel doküman analizi, saha gözlemleri, sözlü tarih görüşmeleri ve yerel arşiv belgelerinin değerlendirilmesi yöntemin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Yerinde yapılan saha incelemeleriyle camilerin plan yapıları, malzeme özellikleri ve fiziksel durumu belgelenmekte, kitabeler okunmakta ve fotoğraflanmaktadır. Bu araştırma, Atça'daki Osmanlı camilerinin tarihsel ve kültürel hafıza açısından taşıdığı değeri görünür kılmayı, yerel dini mimarinin mikro düzeydeki sürekliliğini ortaya koymayı ve taşradaki cami mimarisinin tipolojik özelliklerine dair katkı sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca bu çalışma, küçük yerleşim yerlerinin tarihi camilerine yönelik sistematik bir inceleme yapılmasının önemini vurgulamakta ve Türkiye genelinde benzer çalışmaların yapılmasına zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, İslam, Cami, Aydın, Atça, Mekan.

An Analysis of Ottoman Mosques in Atça: Historical Continuity, Social Function, and Urban Space

Abstract

This study aims to examine five historical Ottoman-era mosques located in the Atça neighborhood of Sultanhisar district, Aydın Province — namely Hacı Kemal Mosque (1734), Sait Efendi Mosque (1829), Mutaf Mosque (1904), Dede Mosque

[92] Diyanet İşleri Başkanlığı Aydın-Sultanhisar Müftülüğü Atça Hacı Mahmut Ağa Camii İmam Hatibi wahmethan@gmail.com

(1835), and Hacı Mahmut Ağa Mosque (1742, 1796, 1903) — through a historical lens supported by both written and oral local sources. With a history dating back to Ancient Greece, Atça developed under the rule of the Menteşe and Aydınid Beyliks before becoming part of the Ottoman Empire. In 1867, Atça was granted nahiye status and became one of the first municipalities in the Aegean Region. This historical background is significant in contextualizing the religious and social functions of the mosques.The main focus of this research is the historical development, architectural characteristics, surrounding historical elements (cemeteries, baths, shrines, etc.), and urban positioning of these five surviving Ottoman-era mosques. The geographic scope of the study is limited to Atça, and its temporal scope spans from the 18th century to the present day. Architecturally, these mosques feature modest and functional plans, with no domes; stone walls, wooden supports, and tiled roofs are the primary materials. All mosques have minarets and remain actively used today. They have undergone several restorations over time, particularly due to severe damage caused by the 1889 Aydın earthquake. Hacı Kemal Mosque maintains a central location and serves as the principal mosque of the area, whereas the others are situated in secondary urban zones that remained unaffected by the modern city planning conducted between 1924 and 1926 during the Republican era.The study seeks to demonstrate how Ottoman architecture manifested in a rural context, how neighborhood mosques functioned socially and spatially, and how mosque-centered religious life has endured in Atça. Each mosque is analyzed based on its construction process, architectural elements, restoration history, surrounding historical structures, and inscriptions. One of the unique contributions of this study lies in its micro-level documentation of the mosque-architecture-society relationship in a small settlement with a rich historical background. To date, no comprehensive academic research has been conducted on Atça or its mosques. Local history books by Kenan Kıvrak serve as foundational oral history sources. Additionally, archival records from the Aydın Regional Directorate of Foundations, the Sultanhisar Mufti's Office and District Governorship, and the Atça Municipality will be utilized as primary document sources. The mosque inscriptions will be analyzed as direct primary sources. A qualitative methodology has been adopted, comprising historical document analysis, field observations, oral history interviews, and evaluation of local archival materials. On-site fieldwork includes documentation of the mosques' plans, material characteristics, and physical condition; inscriptions are read and photographed. This research aims to highlight the historical and cultural significance of Ottoman mosques in Atça, to shed light on the continuity of local religious architecture, and to contribute to the typological understanding of rural Ottoman mosque architecture. Furthermore, it emphasizes the importance of systematic study of historic mosques in small settlements and aims to provide a model for similar research across Turkey.

Keywords: History, Islam, Mosque, Aydın, Atça, Space.

Miletos: Filozoflar ve Alimler Kenti

Nuriye KÜLAHLI[93], Hüseyin ÜRETEN[94]

Özet

Miletos, Antik Çağ'da matematik, felsefe, tarih ve mimarlık alanlarında önde gelen isimler yetiştirmiştir. Bu poster, Thales'ten Isidoros'a kadar on önemli bilim insanı ve mimarın hayatlarını ve katkılarını dipnotlu kaynaklarla kısaca sunmaktadır. Miletos'un antik dünyadaki bilimsel ve kültürel rolüne ışık tutmayı hedefleyen bu çalışma, kentin zengin entelektüel mirasını gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Miletos, Filozoflar, Alimler

Mıletus: Cıty Of Phılosophers And Scholars

Abstract

Miletus produced leading figures in mathematics, philosophy, history, and architecture in antiquity. This poster briefly presents the lives and contributions of ten prominent scientists and architects, from Thales to Isidore, with footnotes and references. This work aims to shed light on Miletus's scientific and cultural role in the ancient world and showcases the city's rich intellectual heritage.

Keywords: Miletus, Philosophers, Scholars.

[93] Öğr. Gör. Dr., Konya Selçuk Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Temel Diller, Konya / Türkiye, nuriye.kulahli@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2287-8650.
[94] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimler Fakültesi, Eskiçağ Tarihi, Aydın / Türkiye, hureten@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5633-7102.

Aydın'da Helvacılık Geleneği: Geçmişten günümüze tatlı bir miras olan helvacılığın tanınırlığının araştırılması

Zehra GENÇSOYLU[95], Asil Nadir MISTIK[96], Safiye TÜLAY[97]

Özet

Türk mutfak kültürü ve geleneğinde önemli bir yere sahip olan helva, sadece Türk mutfağının sevilen tatlılarından biri olmamış aynı zamanda, ritüellere ve törenlere konu olacak kadar önemli bir kültürel mirasımız olmuştur. Helva, Orta Asya'dan başlayarak günümüze kadar düğünlerde, sünnetlerde, eğlencelerde, kutsal günlerde, ölümde, doğumda, asker uğurlamada, sohbetlerde ve daha bir çok sosyolojik olaylarda yerini almıştır. Hatta Evliya çelebi miladı 1671 yılında şehrimizi ziyaret etmiş ve meşhur seyahatnamesinde Helvacılar çarşını ziyaret ederek, 57 helvacı dükkanın lezzetlerinden ve temizliğinden övgü ile bahsetmiştir.

Çalışma, Aydın'da gençlerin, Türk mutfağında önemli bir yeri olan geleneksel helvacılık hakkındaki bilgi düzeylerini, helvanın yalnızca bir tatlı değil kültürel mirasın bir parçası olduğunun farkındalığını belirlemek amacıyla, anket tekniği ile yüz yüze Aydın Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi'nde okuyan 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerden oluşan 50 öğrenciye konu ile ilgili sorular yöneltilerek gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen çalışma sonuçlarına göre, helvacılığın %96 oranında tatlının bir kültür olmadığını, yüzde %88 oranında kadım bir kültür olmadığını, %44'nün bir tatlı olduğunu, %52'sinin Osmanlı Devleti döneminde helvanın saray için manevi bir değerinin olmadığını, %78'nin Osmanlı döneminde yapılan helva sohbetlerinin yapıldığını bilmedikleri belirlenmiştir. Bu nedenle kadim kültürümüz olan helvacılığın gelecek nesillere tanıtmak için şehrimize ait ürünleri de kullanarak (incir, kestane, portakal, ceviz) helva günleri düzenlenmesi hem helva kültürünü tanıtacak hem de ilimiz ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelime: Helva, Kadim, Kültürel Miras, Aydın

Halva Making Tradition in Aydın: Researching the recognition of halva making, a sweet heritage from past to present

Abstract

Halva, which holds a significant place in Turkish culinary culture and tradition, has not only become a beloved dessert in Turkish cuisine but also a significant part of our cultural heritage, becoming a staple in rituals and ceremonies. From Central Asia to the present day, halva has taken its place in weddings, circumcision ceremonies, celebrations, holy days, deaths, births, military farewells, social gatherings, and many other sociological events. Evliya Çelebi even visited our city in 1671 AD and, in his famous travelogue, visited the Helvacılar Bazaar, praising the delicious flavors and cleanliness of 57 helva shops.

The study was conducted by asking questions about the subject to 50 students from the 6th, 7th and 8th grades studying at Aydın Commodity Exchange Science and Art Center, using a face-to-face survey technique, in order to determine the level of knowledge of young people in Aydın about traditional halva making, which has an important place in Turkish cuisine, and their awareness that halva is not just a dessert but a part of cultural heritage.

According to the results of the study, 96% of the participants believed that halva making was not a dessert culture, 88% believed it was not an ancient culture, 44% believed it was a dessert, 52% believed halva held no spiritual value for the palace during the Ottoman Empire, and 78% were unaware that halva gatherings took place during the Ottoman era. Therefore, organizing halva days using local products (figs, chestnuts, oranges, and walnuts) to introduce our ancient halva making culture to future generations will both promote halva culture and contribute to our province's economy.

Keywords: Halva, Ancient, Cultural Heritage, Aydin

[95] Başöğretmen, Aydın Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi, gencsoyluzehra@gmail.com, 0009-0005-6441-0863.
[96] Aydın Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisi.
[97] Aydın Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi öğrencisi.

Eğitsel Bir Şehir Serüveni: Monopoly Aydın

Emre Can BARDAK[98], Mine DEMİR TÜRK[99]

Özet

Eğitsel oyun; kavramların öğretiminde kullanılan yöntemlerden biridir. Bu çalışmanın amacı; Aydın ilinin kültürel mirasını öğretmek amacıyla geliştirilen "Monopoly Aydın" adlı kutu oyununun, lise öğrencileri üzerindeki etkilerini incelemektir. Hazırlanan oyun, Aydın ilinin kültürel değerlerini, tarihi mekanlarını ve Aydın'la özdeşleşen kavramları içermektedir. Nitel araştırma desenine dayanan çalışma; lise kademesinde eğitim gören 10 (N:10) öğrenci tarafından oynanmış ve oyun sonrasında 10 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Veriler MAXQDA 2022 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrenciler Monopoly Aydın oyununu; kültürel farkındalığı artıran, yeni bilgileri edinmeye yardımcı olan ve eğlenceli bir teknik olarak görmektedir. Elde edilen bulgular, oyunun öğrencilerin hem kültürel farkındalıklarını artırdığını hem de öğrenmeyi eğlenceli hâle getirdiğini göstermektedir. Ayrıca oyunun genel yapısı itibariyle pek çok derse ve konuya uyarlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, eğitsel oyun, oyunlaştırma.

An Educational City Adventure: Monopoly Aydın

Abstract

Educational games are one of the methods used in teaching concepts. The aim of this study is to examine the effects of the board game "Monopoly Aydın," developed to teach the cultural heritage of Aydın province, on high school students. The game includes the cultural values, historical sites, and concepts associated with Aydın province. Based on a qualitative research design, the game was played by 10 high school students (N:10), and semi-structured interviews were conducted with the 10 students after the game. The data were analyzed using the MAXQDA 2022 program. Students perceive the Monopoly Aydın game as a technique that increases cultural awareness, helps them acquire new information, and is enjoyable. The findings show that the game both increases students' cultural awareness and makes learning enjoyable. Furthermore, given the game's overall structure, it is thought that it can be adapted to many courses and subjects.

Keywords: Cultural heritage, educational game, gamification.

[98] Aydın Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi, Aydın / Türkiye, emrecanbardak@gmail.com ORCID: 0009-0004-1420-0844.
[99] Aydın Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi, Aydın / Türkiye, ORCID: 0009-0004-1117-2665.